

Nederlands - Na'vi woordenboek v. 12.381

Tirea Aean (Corey Scheideman) & Markì (Mark Miller)
Compiled and Translated by Mark Miller (Marki)
www.LearnNavi.org

Laatst bijgewerkt op: 28.1.2012

Hier is het Nederlands naar Na'vi woordenboek. Misbruik het goed. Eeuwige dank gaat naar Tuiq voor het automatiseren hiervan. **Vet** geeft nederlandse woorden aan. *Cursief* geeft het Na'vi equivalent aan. Gewone tekst markeert de grammaticale categorie: haakjes betekenen dat «x» een infix is, waar *t*«pre-eerste»«1»*ar*«2»*on* de posities aangeven. Zelfstandig naamwoorden staan in hoofdletters. – en + geven aan dat een affix of adpositie aan eender welke kant kunnen staan. Kennis van lenitie (klankwijziging) wordt bekend verondersteld.

Afkortingen:

– = morfeemgrens	deel = deelwoord
+ = morfeemgrens met lenitie	vnw. = voornaamwoord
<> = tussenvoegsel	eigenaam = eigenaam
bvnw. = bijvoeglijk naamwoord	ww. = werkwoord (ww.)
vz. = voorzetsel	wwso. = statief onovergankelijk werkwoord (wwso.)
bw. = bijwoord	wwo. = niet-modaal overgankelijk werkwoord (wwo.)
verb. = conjunctie	wwn. = niet-modaal niet overgankelijk werkwoord (wwn.)
s.w. = samenstelling	wwM. = modaal werkwoord (wwM.)
avnw. = aanwijzend voornaamwoord	wwnM. = modaal niet overgankelijk werkwoord (wwnM.)
uitr. = uitroep	wwoM. = modaal overgankelijk werkwoord (wwoM.)
vraagw. = vraagwoord	
znw. = zelfstandig naamwoord	
nvm. = niet voor mensen	
num. = nummer	
avm. = alleen voor mensen	

Bronnen

We hebben de bron van elk woord zo goed mogelijk opgegeven. De bron staat in een subscript achter de IPA vertaling en zegt waar we, of de bron waar we het woord vonden, in eerste instantie oorspronkelijk van Frommer kregen. Begin maart 2010 stuurde Frommer ons een lijst met woorden die hij had: deze zijn de definitieve bron nu, en niet de ASG. Sommige woorden staan niet in die lijst maar zijn bevestigd door Frommer als ze hier staan. Woorden die veranderen door onproductieve infixes zijn hier opgenomen als Frommer ze heeft gebruikt: woorden die een veranderde semantische betekenis hebben vanwege een productieve toevoeging zijn ook opgenomen. In volgorde van canon, van belangrijkste naar minst belangrijk:

- PF = Dr. Paul Frommer

- M = het filmscript
- JC = James Cameron (JC)
- G = de Avatarspellen (deze bevatten illegale namen)
- ASG = de Survival Guide
- PND = Pandorapedia.com

A

- aan de overkant, tegenover:** [ˈfɛw.t͡sokˀ] *PF* bijw. *fewtusok* (afgeleid van **few-** tegenover)
- aanbieden:** [stˀɛ.nu.t.ɪŋ] *PF* wwo. *stxenutɪŋ* (afgeleid van **stxenu** aanbod)
- aanbod:** [stˀɛ.nu] *PF* znw. *stxenu* (c.w. van **stx-eli** gift, geschenk en **lonu** loslaten)
- aangenaam (fysiek, plezierig, sexueel):** [mo.ˀwan] *PF* bijw. *mowan*
- aangenaam voor de zintuigen (voor dingen of delen van een persoon), mooi:** [lor] *PF* znw. *lor* nvm.
- aangenaam, mild:** [ˈt͡sja.fɛ] *PF* bijw. *tsyafe*
- aangenaam, welkom, met plezier:** [ni.ˀpɾ.tɛʔ] *PF* bijw. *nɪprteʔ* (afgeleid van **prteʔ** plezierig)
- aankomen (op een plaats), arriveren:** [ˈp.a.t.ɛ] *ZS* ww. *pate*
- aankomen, arriveren:** [ˈp.æ.h.ɛm] *PF* wwn. *pähem*
- aankomst:** [ti.ˀpæ.hɛm] *PF* znw. *tɪpähem* (afgeleid van **pähem** arriveren)
- aanraken:** [ˀʔ.am.p.i] *PF* wwo. *ʔampi*
- aansprekende wijs:** [ma] *PF* part. *ma*
- aantal:** [him.tˀan] *PF* znw. *hɪmtxan* (c.w. van **him** klein en **txan** veel)
- aantrekken (kleding):** [j.ɛm.stokˀ] *PF* wwo. *yemstokx* (c.w. van **yem** sìn aantrekken en **to-kx** lichaam)
- aanval:** [kˀ] *PF* znw. *kxll*
- aanvallen:** [ˀʔ.ɛ.k.o] *PF* wwo. *ʔeko*
- accent:** [ˀli.ʔu.pam] *PF* znw. *liʔupam* (c.w. van **liʔu** woord en **pam** geluid)
- acceptatie:** [ti.m.ˀʔan] *PF* znw. *timllʔan* (afgeleid van **mllʔan** accepteren)
- accepteren:** [m.ˀ.ʔ.an] *PF* wwo. *mllʔan*
- acht:** [vol] *PF* num. *vol*
- achter:** [ˀu.o] *PF* vZ. *uo-*
- achter (deel of sectie):** [kæ.ˀpˀi] *PF* znw. *käpxi* (c.w. van **kä** ga en **hapxi** deel)
- achteraf, na:** [ˀmaw.kɾ] *PF* bijw. *mawkr* (c.w. van **maw** na en **krr** tijd)
- achterbaks (v.e. persoon):** [lɛt.ˀwan] *PF* znw. *letwan* (afgeleid van **tute** persoon en **wan** verbergen)
- achterlaten:** [tˀ.ɪŋ] *PF* wwo. *txɪŋ*
- achterste, kont:** [tˀim] *PF* znw. *txim*
- achtste (telwoord):** [ˀvol.vɛ] *PF* bvnw. *volve* (afgeleid van **vol** acht)
- actie:** [kɛm] *PF* znw. *kem*
- actie uitstellen, wachten:** [fp.akˀ] *PF* ww. *fpak*
- actief, energiek:** [ˀwa.lakˀ] *PF* bijw. *walak*
- activisme (van grassroots), burger initiatief:** [ɲɾ.po.ɲu] *PF* znw. *ngrrpongu* (c.w. van **ngrr** wortel en **pongu** groep)
- activiteit die je bezig houdt:** [tm] *PF* znw. *tɪn* (afgeleid van **ʔin** bezig zijn)
- advocaat:** [pæŋ.kˀo.ju lɛ.ko.ˀɛn] *PF* znw. *pängkxoyu lekoren* (c.w. van **pängkxoyu** prater en **lekoren** volgens de wet)
- afbakening, grens:** [ˀpʔaw.pa] *PF* znw. *pxawpa* (c.w. van **pxaw** rondom en **paʔo** zijkant)
- afdalen:** [kl.ˀk.æ] *PF* wwn. *kllkä* (c.w. van **kll-pa** bodem en **kä** gaan)
- afval:** [sɲɛl] *PF* znw. *sngel*
- afvalhoop, vuilnisbelt:** [ˀsɲɛl.t͡sɛŋ] *PF* znw. *sngeltseng* (c.w. van **sngel** afval en **tseng** plaats)
- afwijzen, verwerpen:** [ˀtsy.æɾ] *PF* wwo. *tsyär*
- afwijzing:** [ti.ˀtsyæɾ] *PF* znw. *tɪtsyär* (afgeleid van **tsyär** afwijzen, verwerpen)
- akkoord (muziek):** [ˀwaj.tɛ.lɛm] *PF* znw. *way-telem* (c.w. van **way** lied en **telem** akkoord)
- al, reeds:** [li] *PF* bvnw. *li*
- alarm-roep (alarm):** [ˀraw.kɛ] *PF* znw. *rawke*
- alhoewel:** [hu.ˀfwa] *PF* verb. *hufwa*
- alleen:** [ni.ˀʔaw.tu] *PF* bw. *nɪʔawtu* (c.w. van **ʔaw** een en **tute** persoon)
- alleen, slechts:** [ni.ˀʔaw] *PF* bw. *nɪʔaw* (afgeleid van **ʔaw** een)
- alles:** [ˀfra.ʔu] *PF* znw. *fraʔu* (afgeleid van **ʔu** ding)

alles (van), compleet: [ni.'wot'] *PF* bw. *nìwotx* (afgeleid van *wotx* *totaliteit, geheel*)
alles is goed: [fraw.'zo] *PF* uitdr. *frawzo* (afgeleid van *fra'u* *alles* en *zo* *goed zijn*)
alreeds, voordat, voor de tijd: [sɛ.'kr] *PF* bijw. *srekrr* (c.w. van *sre* *voor* en *krr* *tijd*)
als: [p'ɛl] *PF* v.z. *pxel-*
als altijd: [ni.'fra.kr] *PF* bijw. *nìfrakrr* (afgeleid van *frakrr* *altijd*)
als begin, oorspronkelijk: [ni.'sɲæ.'ʔi] *PF* bijw. *nìsngä'i* (afgeleid van *sngä'i* *begin*)
als de Na'vi: [ni.'naʔ.'vi] *PF* bijw. *nìNa'vi* (afgeleid van *Na'vi* *het Volk*)
als een kind, onvolwassen: [ni.'ʔɛ.vɛŋ] *PF* bijw. *nì'eveng* (afgeleid van *'eveng* *kind*)
als een volwassene, volwassen: [ni.'fjɛj.n.tu] *PF* bijw. *nìfyeyntu* (afgeleid van *fyeyntu* *volwassene*)
als laatste: [ni.'sɲɛn] *PF* bijw. *nìsyen* (afgeleid van *syen* *laatst*)
als niet, anders: ['t'o.kɛ.fjɔw] *PF* conj. *txoke-fyaw* (c.w. van *txo-ke-fya'o-'aw* *als niet één pad*)
als voorheen, toch, nog: [mi] *PF* bw. *mi*
als, wanneer: [t'o] *PF* conj. *txo*
alsmede, ook, tegelijk met: [kop'] *PF* part. *kop*
alstublieft (beleefd vragen): [ru.'t'ɛ] *PF* part. *rutxe*
altijd: ['fra.kr] *PF* bw. *frakrr* (afgeleid van *krr* *tijd*)

B

b.v. met lopen), bijhouden (iemand: [l-a.'ts-i] *LA* ww. *latsi*
baby, kind: [pɹ.'nɛn] *PF* znw. *prnen*
bal: [rum] *PF* znw. *rum*
band, neurale verbinding: [tsa.'hɛj.lu] *JC,PF* znw. *tsaheyly*
bang zijn: ['t'o.pu 's-i] *PF* wwn. *txopu si* (afgeleid van *txopu* *angst*)
barricade, obstakel: [ɛ.'k'an] *PF* znw. *ekxan*
beangstigend: [t'ɛwm] *PF* bijv.nw. *txewm*
bedanken, dank geven: [i.'ra.jo 's-i] *PF* wwn. *irayo si* (afgeleid van *irayo* *dank*)
bedankt, dank je: [i.'ra.jo] *JC* znw., uitr. *irayo*
bedekken: ['lɛw 's-i] *PF* wwn. *lew si* (afgeleid van *lew* *bedekking*)

amusement, humoristisch, leuk: ['ʔi.pu] *PF* bijw. *'ipu*
ander: ['la.hɛ] *PF* vnw. *lahe*
anders, als niet: ['t'o.kɛ.fjɔw] *PF* conj. *txoke-fyaw* (c.w. van *txo-ke-fya'o-'aw* *als niet één pad*)
angst: ['t'o.pu] *PF* znw. *txopu*
antwoorden: [ti.'ʔɛjŋ] *PF* znw. *tì'eyng* (afgeleid van *'eyng* *antwoord*)
antwoorden: [ʔ.'ɛjŋ] *PF* ww. *'eyng*
arm: [p'un] *PF* znw. *pxun*
armband: [p'aw.p'un] *PF* znw. *pxawpxun* (c.w. van *pxaw* *rondom* en *pxun* *arm*)
arriveren, aankomen: [p'æ.h-ɛm] *PF* wwn. *pähem*
arriveren, aankomen (op een plaats): [p'a.t-ɛ] *ZS* ww. *pate*
as: [t'ɛ.pi.va] *PF* znw. *txepi'va* (afgeleid van *txep* *vuur* en *ilva* *vlok*)
attent, vriendelijk: [tstun.wi] *PF* bijw. *tstunwi*
Avatar, droomwandellichaam: [u.nil.ti.'ran.tok'] *JC,PF* bvnw. *uniltirantokx* (c.w. van *uniltiranyu* *droomwandelaar* en *tokx* *lichaam*)
Avatarbestuurder, droomwandelaar: [u.nil.ti.'ran.ju] *PF* znw. *uniltiranyu* (c.w. van *unil* *droom* en *tiranyu* *wandelaar*)
avond (voor schemering, late middag): [ka.jm] *PF* znw. *kaym*
avond voor zonsondergang: [sɛ.ton.'ʔoŋ] *PF* znw. *sreton'ong* (c.w. van *sre* *voor* en *txon'ong* *vallen van de nacht*)

bedekken, verdoezelen: [ti.'wan] *PF* znw. *tì-wan* (afgeleid van *wan* *verbergen*)
bedienen: [ki.tɛ.'ʔɛ 's-i] *PF* wwn. *kite'e si* (afgeleid van *kite'e* *bediening*)
bedreigende kreet: [sa:] *LA* uitr. *saa*
beeld: [rɛl] *PF* znw. *rel*
beeldende kunst: [rɛl.tɛ.o] *PF* znw. *reltseo* (c.w. van *rel* *beeld* en *tseo* *kunst*)
been: [ki.'nam] *PF* znw. *kinam*
beenbeschermers (gebruikt in oorlog/strijd): [ra.'spuʔ] *PF* znw. *raspu'*
beest, dier: [i.'o.aŋ] *PF* znw. *ioang*
begeleiding: [ti.fja.wm.'t'u] *PF* znw. *tifyawìn-txu* (afgeleid van *fyawìntxu* *gids*)

- begin, start-tijd (tijd):** [ˈsɪjæ.ʔi.kɾ] *PF* ZNW. *sngä'ikrr* (c.w. van *sngä'i* *beginnen* en *kr* *tijd*)
- beginnen, starten:** [ˈsɪj.æ.ʔi] *PF* WWN. *sngä'i*
- beginner:** [ˈsɪjæ.ʔi.ju] *PF* ZNW. *sngä'iyu* (afgeleid van *sngä'i* *begin*)
- begraven:** [kɿ.'j.·ɛm] *PF* WWO. *klyem* (c.w. van *klle* *grond* en *yem* *in doen*)
- begrepen, ik snap het:** [ˈslo.'lam] *PF* UTR. *tsolam* (afgeleid van *tslam* *begrijpen* en «ol» *voltooid aspect infix*)
- begrijpen:** [ˈtsl'am] *PF* WWO. *tslam*
- begrip, intelligentie:** [ti.'tslam] *PF* ZNW. *tìtslam* (afgeleid van *tslam* *begrijpen*)
- behalve:** [muɲ.'wɿ] *PF* VZ. *mungwrr-*
- beker:** [ˈtsɲal] *PF* ZNW. *tsngal*
- beklimmen (met hele lichaam), klimmen:** [ˈtsɲil] *PF* WWO. *tsyil*
- belang, betekenis:** [wa.'wɛ] *PF* ZNW. *wawe*
- belangrijk:** [lɛ.'tsran.tɛn] *PF* BIJW. *letsranten* (afgeleid van *tsranten* *terzake doende*)
- belediging:** [zop.'lo] *PF* ZNW. *zoplo*
- belofte:** [ˈpæ.nu] *PF* ZNW. *pānu*
- beloven:** [ˈpæ.nu.t.ɪŋ] *PF* WWO. *pānuting* (c.w. van *pānu* *belofte* en *tìng* *geven*)
- benaderen, naderen:** [l.okʔ] *PF* WW. *lok*
- benieuwd zijn, vreemd, onverwacht:** [h.ɛkʔ] *PF* WWN. *hek*
- benodigheid, voorwaarde:** [sæ.'fɲoʔʔ] *PF* ZNW. *sāfɲo'* (afgeleid van *fɲo'* *vereisen*)
- berg:** [ram] *PF* ZNW. *ram*
- bericht, boodschap:** [ʔu.'p'a.rɛ] *PF* ZNW. *'upx-are*
- beschermbril (gemaakt van insectenvleugels, gesneden uit hout etc.):** [rɛn.tɛn] *PF* ZNW. *renten*
- beschermen:** [ˈh.aw.n.u] *PF* WWO. *hawnu*
- beschermen:** [ti.'haw.nu 's.i] *PF* WWN. *tihawnu si* (afgeleid van *tihawnu* *bescherming*)
- bescherming:** [ti.'haw.nu] *PF* ZNW. *tihawnu* (afgeleid van *hawnu* *beschermen*, *beschutting*)
- beschrijven:** [ˈsl.aʔ.t̪s.u] *PF* WWO. *sla'tsu*
- beslissen:** [ˈp.ɛ.ʔ.un] *PF* WWO. *pe'un*
- beslissing:** [ti.'pɛ.ʔun] *PF* ZNW. *tipe'un* (afgeleid van *pe'un* *beslissen*)
- best, optimaal:** [ni.'swɛj] *PF* BIJW. *nìswɛj* (afgeleid van *swɛj* *best*)
- bestaan:** [ˈfkɛj.t.okʔ] *PF* WWO. *fkeytok* (afgeleid van *kifkeyti tok* *in de wereld zijn*)
- beste:** [swɛj] *PF* BVNW. *swɛj*
- betekenis:** [ral] *PF* ZNW. *ral*
- betekenis, belang:** [wa.'wɛ] *PF* ZNW. *wawe*
- betekenisvol, significant:** [ni.wa.'wɛ] *PF* BIJW. *nìwawe* (afgeleid van *wawe* *betekenis*)
- betrekking hebbend op taal:** [lɛ.'liʔ.fja] *PF* BIJW. *leli'fya* (afgeleid van *li'fya* *taal*)
- betrouwbaar:** [mal] *PF* BIJW. *mal*
- betrouwbaarheid:** [ti.'mal] *PF* ZNW. *timal* (afgeleid van *mal* *betrouwbaar*)
- beurt, tijd, een van een herhalende actie:** [ˈa.lo] *PF* ZNW. *alo*
- bevatten:** [ɲaʔ] *PF* WWO. *nga'*
- bewolkt:** [lɛp.'wopʔ] *PF* BIJW. *lepwox* (afgeleid van *pìwox* *wolk*)
- bewustzijn, verstand:** [ˈron.sem] *PF* ZNW. *ronsem*
- bezig zijn:** [ʔ.in] *PF* WWN. *'in*
- bezig zijn (negatief), moe/overweldigd zijn door een activiteit:** [ˈv.ɾ.in] *PF* WWN. *urrin* (afgeleid van *'in* *bezig zijn*)
- bezig zijn (positief), iets doen wat je leuk en opwekkend vindt:** [ˈs.u.l.in] *PF* WWN. *sulin* (afgeleid van *'in* *bezig zijn*)
- bezigheid, primaire rol in de gemeenschap:** [ˈt'in.tin] *PF* ZNW. *txintin* (c.w. van *txin* *hoofdzaak* en *tin* *activiteit die je bezig houdt*)
- bezoeken:** [ˈf.ɾ.f.ɛn] *PF* WWO. *frrfen*
- beëindigen:** [ˈʔ.iʔ.a] *PF* WWN. *'i'a*
- bijhouden (iemand, b.v. met lopen):** [l.a.'ts.i] *LA* WW. *latsi*
- bijna:** [stum] *PF* BW. *stum*
- bijten:** [fr.ɪpʔ] *PF* WWO. *frip*
- bijvoeglijk naamwoord:** [lɛ] *PF* le- ervend voorvoegsel
- bijvoorbeeld:** [nat.'kɛ.noŋ] *PF* VERB. *natkenong* (c.w. van *na* *net als* en *tikenong* *voorbeeld*)
- bijwoord:** [ni] *PF* nì- ervend voorvoegsel
- binden:** [j.in] *PF* WWO. *yim*
- binnen:** [ˈmi.fa] or [mi.'fa] *PF* ZNW., BIJW. *mifa*
- binnen, in:** [ˈnɛm.fa] *PF* VZ. *nemfa-* (c.w. van *ne* *in de richting van* en *mifa* *binnen*)
- binnenkomen:** [ˈfp'.æ.k.in] *PF* WW. *fpxäkim*
- binnenkort:** [ˈjɛʔ.in] *PF* BW. *ye'rin*
- bitter:** [ˈsjæ.ʔæ] *PF* BIJW. *syä'ä*
- blad:** [rikʔ] *PF* ZNW. *rik*

blad-groen: [ˈɾi.kɛ.ɑn] *PF* bvnw. *rikean* (c.w. van *rik blad* en *ean groen*)
bladrijk: [lɛ.ˈɾikʷ] *PF* bijw. *lerik* (afgeleid van *rik leaf*)
blauw: [ˈɛ.ɑn] *PF* bvnw. *ean*
blauw, groen: [ˈɛ.ɑm.pɪn] *PF* znw. *eampin* (afgeleid van *ean blauw, groen*)
blij (voor mensen): [nit.ˈɾam] *PF* bijw. *nitram*
blij, vredig (niet voor mensen of Na'vi), plezierig: [lɛ.ˈfɔm] *PF* bvnw. *lefpom* (afgeleid van *fɔm blijheid, vrijheid*) nvm.
blijde gebeurtenis, feestdag: [ftˈo.ˈzæ] *PF* znw. *ftxozä*
blijkbaar: [tat.ˈlam] *PF* bijw. *tatlam* (afgeleid van *lam lijken*)
blijkbaar: [ni.ˈlam] *PF* bijw. *nìlam* (afgeleid van *lam lijken*)
blijven: [ʔ.i.ˈʔ.ɑwn] *PF* wwn. *ˈʔ.ɑwn*
blind: [kak.ˈɾɛl] *PF* bijw. *kakrel* (afgeleid van *rel afbeelding, plaatje*)
blizzard: [tˈɑn.ˈfweɾ.wɪ] *PF* znw. *txanfwerwi* (afgeleid van *hufwe wind* en *herwi sneeuw*)
bloed: [ɾɛj.paj] *PF* znw. *reypay* (c.w. van *rey leven* en *pay water*)
bloeien: [ʔ.ɔŋ] *PF* ww. *ˈɔŋ*
bloeien: [ti.ˈʔɔŋ] *PF* znw. *tìɔŋ* (afgeleid van *ˈɔŋ bloeien*)
bloem: [ˈʂju.lɑŋ] *PF* znw. *syulang*
blunderen, verkeerd doen: [ti.ˈkʻɛj ˈs:i] *PF* wwn. *tikxey si* (afgeleid van *tikxey incorrect*)
bodem: [ˈkɪ.pa] *PF* znw. *klɪpa*
boem (klanknabootsing, onomatopée): [ˈkʻɑŋ.ɑŋ.ɑŋ] *PF* uitr. *kxangangang*
boodschap, bericht: [ʔu.ˈpʻɑ.ɾɛ] *PF* znw. *ˈupx-are*
boog (wapen): [tsko] *PF* znw. *tsko*

C

cape, poncho, sjaal: [ˈʔɑ.ɾɛ] *PF* znw. *ˈare*
ceremonieel: [ni.ˈʔɛ.o.i.o] *PF* bijw. *nìˈeoio* (afgeleid van *ˈeoio ceremonieel*)
ceremonieel: [ˈʔɛ.o.i.o] *PF* bijw. *ˈeoio*
ceremonieel, ik (formeel): [o.ˈhɛ] *PF* vnw. *ohe*
citaat, gezegde: [san] *PF* part. *san*
clan, stam: [o.ˈloʔ] *PF* vnw. *oloʔ*
collega: [lɛɾ.tu] *PF* znw. *lertu*
boom: [ˈut.ɾal] *PF* znw. *utral*
boomstam: [ˈta.ŋɛkʷ] *PF* znw. *tangek*
boos: [ni.ˈsti] *PF* bijw. *nìsti* (afgeleid van *sti boos zijn*)
boot: [ˈu.ɾan] *PF* znw. *uran*
borstplaat (bewapening): [ˈma.sat] *PF* znw. *masat*
bos, woud: [ˈnaʔ.ɾɪŋ] *PF* znw. *naʔrìŋ*
bot (als bij mes): [ˈtɛ.tɛ] *PF* bijw. *tete*
bot (v. gebeente): [ˈtʻæ.ɾɛm] *PF* znw. *txärem*
bouwen: [ˈtʻ.u.l.a] *PF* ww. *txula*
boven: [ˈi.o] *PF* vZ. *io-*
boven tussen: [fkipʷ] *PF* vZ. *fkip-*
bovenkant, top: [ˈfæ.pa] *PF* znw. *fäpa*
boze kreet, 'kijk uit!': [o.ˈɾsɪ] *LA* uitr. *òiss*
brein: [ˈɛl.tu] *PF* znw. *eltu*
brengen: [ˈm.u.ŋ.ɛ] *PF* wwo. *munge*
brenge: [za.ˈm.u.ŋ.ɛ] *PF* wwo. *zamunge* (afgeleid van *munge gaan*)
broer: [ˈtsmu.kan] *PF* znw. *tsmukan* (afgeleid van *tsmuk broer/zus*)
broer of zus (unisex aanduiding): [tsmukʷ] *PF* znw. *tsmuk*
broer, zus: [ˈtsmuk.tu] *PF* znw. *tsmuktu* (afgeleid van *tsmuk broer/zus*)
bron: [ɾa.ˈmu.noŋ] *PF* znw. *ramunong*
bron: [tsim] *PF* znw. *tsim*
bron van dispuut, reden van het argument: [sæ.wæ.ˈtɛ] *PF* znw. *säwäte* (afgeleid van *wäte redetwisten*)
bruin: [ˈkɪ.vawm] *PF* bvnw. *klɪvawm* (c.w. van *klɪte grond* en *vawm donker*)
buiten: [wɾ.pa] *PF* bvnw. *wrrpa*
bukken, duiken: [t.ɑwŋ] *PF* wwn. *tawng*
burger initiatief, activisme (van grassroot): [ŋɾ.po.ŋu] *PF* znw. *ngrrpongu* (c.w. van *ngrr wortel* en *pongu groep*)

doel en fpil denken)
conditie, situatie, staat: [ti.'fkɛj.tokʷ] PF ZNW.
tifkeytok (afgeleid van **fkeytok** bestaan)
constructie, gebouwd ding: [ti.'t'u.la] PF
 ZNW. *tixula* (afgeleid van **txula** bouwen)
consumeren, verbranden: [n.ɛkʷ] PF WWO.
nekx
content, tevreden, vervuld: [jɛ] PF bijw. *ye*
continu, doorlopend: [ni.'tutʷ] PF BW. *n̄itut*
 (afgeleid van **tut** voortgangsmarkering)

D

(de) ander: [ʼla.po] PF VNW. *lapo* (c.w. van **lahe** hij, zij en **po** hij, zij)
daar buiten: [kæ.'sa.tɕɛŋ] PF bijw. *käsatseng*
 (c.w. van **kä** ga en **tseng** plaats)
daar, die plaats: [tsa.tɕɛŋ] or [ʼtsa.tɕɛŋ] PF AV-
 NW. *tsatseng* (c.w. van **tsa** dat en **tseng** plaats)
daarnaast, tevens: [ni.'suŋ] PF bijw. *n̄isung* (af-
 geleid van **sung** toevoegen)
daarom, om die reden: [ta.'fral] PF BW. *tafral*
dag: [tr̄] PF ZNW. *trr*
dag na zonsopgang: [tr̄.'ʔoŋ.maw] PF ZNW.
trr'ongmaw (c.w. van **trr'ong** zonsopgang en
maw na)
dagelijke, regelmatig: [ni.'tr̄.tr̄] PF bijw. *n̄itr̄r̄*
trr (afgeleid van **trr** dag)
dagelijks: [lɛ.'tr̄] RL BVNW. *letrr* (afgeleid van
trr dag)
dagelijks, elke dag: [fra.'tr̄] PF bijw. *fratrr* (af-
 geleid van **trr** dag)
dank geven, bedanken: [i.'ra.jo 's-i] PF WVN.
irayo si (afgeleid van **irayo** dank)
dank je, bedankt: [i.'ra.jo] JC ZNW., uitr. *irayo*
dansen: [sɸ.ɛw] PF WVN. *srew*
dapper: [tstɛw] PF BVNW. *tstew* ofp.
dapper, moedig: [ti.'tstɛw.ŋaʔ] PF bijv.nw. *t̄it-*
stewnga' (afgeleid van **t̄itstew** moed, **dapper-**
heid) nvm. (b.v. een dappere daad)
dapperheid, moed: [ti.'tstɛw] PF ZNW. *t̄itstew*
dat: [tsa] PF VZ. *tsa-*
dat: [satʷ] PF VNW. *sat* (lenitie-vorm van **tsat**,
 lenitie onregelmatig **naftu** van)
dat (actie): [ʼtsa.kɛm] or [ʼtsa.'kɛm] PF AVNW.
tsakem (afgeleid van **tsa-** dat en **kem** actie)
dat (bijzin markering): [ʼfu.ri.a] PF verb. *furia*
 (c.w. van **fi'uri** dit (onderwerp) en **a** betrekke-
 lijke bijzin markering)

conversatie, discussie: [ti.pæŋ.'k'o] PF ZNW.
t̄ipängkxo (afgeleid van **pängkxo** praten)
correct, juist: [ɛ.'jawɸ] PF BVNW. *eyawɸ*
correctheid: [ti.'jawɸ] PF ZNW. *t̄iyawɸ* (afgeleid
 van **eyawɸ** correct)
creatie: [ti.'ŋopʷ] PF ZNW. *tingop* (afgeleid van
ngop creëren)
creatuur, wezen: [swi.'tæ] PF ZNW. *swirä*
creëren, maken: [ŋ.opʷ] PF WW. *ngop*

dat (ding): [ʼtsa.ʔu] PF AVNW. *tsa'u* (c.w. van
tsa dat en **'u** ding)
dat (functie-woord): [tsni] PF verb. *tsn̄i* (met
 conjunctief werkwoord in afhankelijk zins-
 deel)
dat (geeft bijzin aan): [ʼfu.ta] PF conj. *futa*
 (c.w. van **fi'u-t** dit (+acc.) en **a** dat)
dat (ondergeschikte markering): [ʼtsa.wa] PF
 verb. *tsawa* (c.w. van **tsa'u** dat (nominatief)
 en **a** relatieve bepaling markering)
dat (ondergeschikte markering): [ʼtsa.ta] PF
 verb. *tsata* (c.w. van **tsa'u-t** dat (accusatief)
 en **a** relatieve bepaling markering)
dat (ondergeschikte markering): [ʼtsa.ri.a] PF
 verb. *tsaria* (c.w. van **tsa'u-ri** dat (onderwerp)
 en **a** relatieve bepaling markering)
dat (subord. marker): [ʼfu.la] PF bijv.nw. *fu-*
la (c.w. van **fi'ul** dit (agentief) en **a** relatieve
 marker)
dat (tijd): [tsa.'kr̄] PF AVNW. *tsakrr* (afgeleid
 van **tsa-** dat en **krr** tijd)
dat antwoord: [ʼtejŋ.a] PF ZNW. *teynga* (sa-
 mentrekking van **t̄i'eyng** a)
dat antwoord (lijdend voorw.): [ʼtejŋ.ta] PF
 ZNW. *teyngta* (samentrekking van **t̄i'eyng-it**
 a)
dat antwoord (meew. voorw.): [ʼtejŋ.la] PF
 ZNW. *teyngla* (samentrekking van **t̄i'eyng-il**
 a)
dat nieuws: [fmawnta] PF ZNW. *fmawnta* (sa-
 mentrekking van **fmawn-it** a)
dat, het (als niet transitief onderwerp): [ʼtsaw]
 PF AVNW. *tsaw*
dat, het (als object): [ʼtsatʷ] PF VNW. *tsat*
dat, het (transitief onderwerp): [ʼtsal] PF VNW.
tsal

- datgene:** [fwa] *PF* conj. *fwa* (c.w. van **fi'u dit** (onderwerp) en **a** (geeft een relatieve bijzin aan))
- de aandacht focussen, concentreren:** ['k-an.fp-il] *PF* wwn. *kanfpil* (c.w. van **kan** doel en **fpil** denken)
- de Balans van het Leven:** [rɛj.'ʔɛŋ] *PF* znw. *rey'eng* (afgeleid van **rey** leven)
- de dag en nacht cyclus van Pandora:** [tr.t'on] *PF* znw. *trrtxon* (c.w. van **trr** dag en **txon** nacht)
- de draad kwijtraken:** ['t.a.t.ɛpʔ] *PF* wwo. *tatep*
- de glottale stop, stoppen:** [tl.'ftaŋ] *PF* znw. *tiftang* (afgeleid van **ftang** stop)
- de grond bereiken, landen:** [k].'p·æ] *PF* wwn. *kllpä* (c.w. van **kllte** grond en **pähem** arriveren)
- de staat van wakkerheid, wakker zijn:** [ti.'t'en] *PF* znw. *titxen* (afgeleid van **txen** wakker)
- de studie van de fysieke wereld, wetenschap:** [ti.fti'.a ki.'fkɛ.jæ] *PF* znw. *tiftia kifkeyä* (c.w. van **tiftia** bestuderen en **kifkey** wereld)
- de tijd net na middag, vroege namiddag:** ['k'am.tr.maw] *PF* znw. *kxamtrrmaw* (c.w. van **kxamtrr** middag en **maw** na)
- de tijd voor middag (12 uur 's middags):** [srɛ.'kam.tr] *PF* znw. *srekamtrr* (c.w. van **sre** voor en **kxamtrr** midden van de dag)
- de voorkeur geven aan, verkiezen:** [nul.'n·ɛw] *PF* wwoM. *nulnew* (afgeleid van **new** willen)
- deel:** [ha.'p'i] *PF* znw. *hapxi*
- deel v.e. school, klaslokaal:** ['num.tɛŋ.vi] *PF* znw. *numtsengvi* (afgeleid van **numtseng** school)
- deksel:** [lɛw] *PF* znw. *lew*
- demon:** ['vɪ.tɛpʔ] *PF* znw. *vrtep*
- denkbeeldig:** [lɛ.'ron.srɛl] *PF* bijw. *leronsrel* (afgeleid van **ronsrelngop** verbeelden)
- denken:** [fp-il] *PF* wwo. *fpil*
- derde (telwoord):** ['p'ɛj.vɛ] *PF* bvnw *pxeyve* (afgeleid van **pxey** drie)
- derde, een derde:** [pan] *PF* znw. *pan*
- deze (actie), dit:** [fi.'kɛm] *PF* avnw. *fikem* (afgeleid van **kem** action, deed)
- deze (persoon of ding), dit:** ['fi.po] *PF* avnw. *fipo* (afgeleid van **po** hij, zij)
- deze plaats, hier:** [fi.'tɛŋ(ɛ)] *PF* avnw. *fit-seng(ɛ)* (afgeleid van **tseng** plaats)
- deze woorden:** [faj.'lu.ta] *PF* znw. *fayluta* (samentrekking van **fay+li'u-t a**, lijdend voorw. vorm.)
- deze, dit:** [fi] *PF* vZ. *fi-*
- dicht bij:** [l-okʔ] *PF* vZ. *lok-*
- dicht, gesloten:** [tstu] *PF* bijw. *tstu*
- dichtbij zijn:** [s-im] *PF* wwn. *sim*
- die (die ene) (alleen voor mensen):** ['tsa.po] *PF* vNW. *tsapo* (c.w. van **tsa-** dat en **po** hij/zij)
- die persoon:** ['tsa.tu] *PF* avnw. *tsatu* (c.w. van **tsa** dat en **tute** persoon)
- die plaats, daar:** [tsa.'tɛŋ] or ['tsa.tɛŋ] *PF* avnw. *tsatseng* (c.w. van **tsa** dat en **tseng** plaats)
- die twee, zij:** ['mɛ.fo] *PF* vNW. *mefo* (afgeleid van **me+** twee en **po** hij, zij)
- diens eigen, zijn eigen, haar eigen:** [snɛ.'jæ] *PF* voornaamw. *sneyä* (afgeleid van **sno** zijn zelf, haar zelf, diens zelf)
- dienst, van dienst zijn:** [ki.tɛ.'ʔɛ] *PF* znw. *kite'e*
- diep (fysiek, hoogte):** [t'ukʔ] *PF* bijw. *txukx*
- diepgaand, gedetailleerd (van een persoon):** [lɛ.'no] *PF* bijw. *leno*
- diepgaandheid, precisie, gedetailleerdheidq:** [tl.'no] *PF* znw. *fino*
- dier, beest:** [i.'o.aŋ] *PF* znw. *ioang*
- dierlijk voedsel, vlees:** [vɛj] *PF* znw. *vey*
- dik:** [nutʔ] *PF* bijv.nw. *nutx*
- dikte:** [fl.'nutʔ] *PF* znw. *flinutx* (c.w. van **flidun** en **nutx** dik)
- ding:** [ʔu] *PF* znw. 'u
- ding:** [a.'ju] *PF* znw. *ayu* (afgeleid van 'u ding) (nooit meervoud u)
- dinsdag:** [tr.'p'ɛj.vɛ] *PF* znw. *trrpexyve* (c.w. van **trr** dag en **pxeyve** derde)
- direct (niet zo snel als pxiswaway):** [p'i.'jɛʔ.rɪm] *PF* bijw. *pxiyer'in* (c.w. van **ye'r'in** binnenkort en **pxi** scherp)
- discussie, conversatie:** [ti.pæŋ.'k'o] *PF* znw. *tipängkxo* (afgeleid van **pängkxo** praten)
- discussieren, redetwisten:** [wæ.'t·ɛ] *PF* wwo. *wäte*
- dispuut, redetwist:** [ti.wæ.'tɛ] *PF* znw. *tiwäte* (afgeleid van **wäte** redetwisten)
- dit ding, dit:** [fi.'ʔu] *PF* avnw. *fi'u* (afgeleid van 'u ding)

- dit is, met andere woorden:** [ˈa.lu] *PF* samenv *alu* (afgeleid van **a** *attribuut marker* en **lu** *zijn*) (Gebruikt voor bijwoorden)
- dit, deze:** [fi] *PF* VZ. *fi-*
- dit, deze (actie):** [fi.ˈkɛm] *PF* avnw. *fikem* (afgeleid van **kem** *action, deed*)
- dit, deze (persoon of ding):** [ˈfi.po] *PF* avnw. *fipo* (afgeleid van **po** *hij, zij*)
- dit, dit ding:** [fi.ˈʔu] *PF* avnw. *fi'u* (afgeleid van **u** *ding*)
- doceren, leren:** [k.ɑr] *PF* WWO. *kar*
- dochter:** [ˈʔi.tɛ] *JC,PF* ZNW. *'ite*
- dochtertje (kooswoord):** [ˈʔi.tɛ.tsjɪpˀ] *PF* ZNW. *'itetsyip* (afgeleid van **'ite** *dochter*)
- doden:** [tsp.ɑŋ] *PF* WWO. *tspanɡ*
- doe niet (negatief imperatief, voor commando's):** [ræ.ˈʔæ] *PF* part. *rä'ä*
- doel, goal:** [ti.ˈkan] *PF* ZNW. *tikan* (afgeleid van **kan** *doel*)
- doen:** [ˈkɛm ˈs.i] *PF* WWN. *kem si* (afgeleid van **kem** *actie, daad*)
- dom:** [ˈja.j.makˀ] *PF* bijw. *yaymak*
- donderdag:** [tr.ˈmr.vɛ] *PF* ZNW. *trrmrvɛ* (c.w. van **trr** *dag* en **mrvɛ** *vijfde*)
- donker:** [vawm] *PF* bijw. *vawm*
- donkere kleur:** [vawm.pin] *PF* ZNW. *vawmpin* (afgeleid van **vawm** *donker*)
- dood:** [ˈkɛ.ru.sɛj] *PF* bvnw. *kerusey* (c.w. van **ke** *niet* en **r«us»ey** *levend (deel infix)*)
- dood:** [k'itˀ] *PF* ZNW. *kxitx*
- doodgaan:** [ˈt.ɛr.k-upˀ] *PF* WWN. *terkup*
- door (via het midden van):** [k'am.læ] *PF* VZ *kxamlä-* (afgeleid van **kxam** *midden*)
- door middel van, met behulp van:** [fa] *PF* VZ. *fa-*
- door te drinken:** [ni.ˈnækˀ] *PF* bijw. *ninäk* (afgeleid van **näk** *drinken*)
- door te fluisteren, in een fluistering:** [ni.ˈtsi.syi] *PF* bijw. *nitsisyi* (afgeleid van **tsisyi** *fluisteren*)
- door te fluiten, fluitend:** [ni.ˈfwɛ.fwi] *PF* bijw. *nifwefwi* (afgeleid van **fwefwi** *fluiten (ww)*)
- door te klimmen:** [ni.ˈtsjil] *PF* bijw. *nitsyil* (afgeleid van **tsyil** *klimmen*)
- door te lezen:** [ˈni.nan] *PF* bijw. *ninan* (afgeleid van **inan** *lezen*)
- door te verbergen, heimelijk:** [ni.ˈwan] *PF* bvnw. *nìwan* (afgeleid van **wan** *verbergen*)
- door te zwemmen, zwemmend:** [ni.ˈslɛ.lɛ] *PF* bvnw. *nislele* (afgeleid van **slɛle** *zwemmen*)
- door verbeelding:** [ni.ˈron.sɛl] *PF* bvnw. *nìronsrel* (afgeleid van **ronsrelngop** *verbeelden*)
- doorgaan:** [s.a.ˈl-ɛw] *PF* WW. *salew*
- doorgeven van een naar een ander (weinig gebruikt zonder prefix):** [sr.ɪn] *PF* WWO. *srin*
- doorlopend, continu:** [ni.ˈtutˀ] *PF* bw. *nìtut* (afgeleid van **tut** *voortgangsmarkering*)
- dorp:** [ˈtsɔrɑj] *PF* ZNW. *tsray*
- dorst:** [ti.ˈvæŋ] *PF* ZNW. *tiväng* (afgeleid van **väng** *dorstig*)
- dorst gelest, geen dorst meer:** [ˈjɛ.væŋ] *PF* bijw. *yeväng* (afgeleid van **ye** *tevreden* en **väng** *dorst*)
- dorstig:** [væŋ] *PF* bijw. *väng*
- draad:** [kɪŋ] *PF* ZNW. *kìŋ*
- draaien:** [k.ɪm] *PF* WW. *kim*
- draaien:** [m.ɪn] *PF* WWN. *mìn*
- draaiër:** [ˈmɪn.ju] *PF* ZNW. *mìnyu* (afgeleid van **mìn** *draai*)
- drankje, iets dat gedronken kan worden:** [na.ˈɛr] *PF* ZNW. *naer*
- drie:** [p'ɛj] *PF* num. *pxey*
- drie keer:** [p'ɛ.lo] *PF* bijw. *pxelo* (afgeleid van **pxe+** *drievoud markering* en **alo** *tijd*)
- drinken:** [n.ækˀ] *PF* WWO. *näk*
- droog:** [u.ˈk'o] *PF* bijw. *ukxo*
- droom:** [ˈu.nil] *JC* ZNW. *unil*
- droomwandelaar, Avatarbestuurder:** [u.nil.ti.ˈran.ju] *PF* ZNW. *uniltiranyu* (c.w. van **unil** *droom* en **tiranyu** *wandelaar*)
- droomwandellichaam, Avatar:** [u.nil.ti.ˈran.tokˀ] *JC,PF* bvnw. *uniltirantokx* (c.w. van **uniltiranyu** *droomwandelaar* en **tokx** *lichaam*)
- druppel, vlok:** [ˈil.va] *PF* ZNW. *ilva*
- duidelijk:** [ni.ˈlaw] *PF* bijw. *nìlaw* (afgeleid van **law** *duidelijk, helder*)
- duidelijk maken:** [ˈlaw ˈs.i] *PF* WWN. *law si* (afgeleid van **law** *duidelijk*)
- duidelijk, zeker:** [law] *PF* bvnw. *law*
- duiken, bukken:** [t.ɑwŋ] *PF* WWN. *tawŋ*
- duisternis:** [ti.ˈvawm] *PF* ZNW. *tivawm* (afgeleid van **vawm** *donker*)
- dun; nvm.:** [fli] *PF* bijv.nw. *fli*
- dus, in dat geval:** [ha] *PF* conj. *ha*
- duwen:** [kæ.ˈʔ.æ.r-ɪpˀ] *PF* WWO. *kä'ärìp* (c.w. van **kä** *gaan* en **'ärìp** *verplaatsen*)
- dwars door, volledig bedekkend:** [ka] *PF* VZ. *ka-*

E

- echo:** [ŋam] *PF* ZNW. *ngam*
- echt, waarlijk:** [ni.'ŋaj] *PF* bw. *n̄ngay* (afgeleid van *ngay waar*)
- echter:** [ŋi.'an] *PF,SW* bijw. *ngian*
- echtgenoot, man:** [mun.'t'a.tan] *PF* ZNW *mun-txatan* (afgeleid van *muntxatu ega*)
- echtgenote, vrouw:** [mun.'t'a.tɛ] *PF* ZNW *mun-txate* (afgeleid van *muntxatu ega*)
- een:** [fko] *PF* VNW. *fko*
- een beetje:** [ʔitʷ] *PF* ZNW. 'it
- een bezitting, iets dat verschaft/verkregen is:** [sæ.'ka.nom] *PF* ZNW. *sākanom* (afgeleid van *kanom verkrijgen*)
- een derde, derde:** [pan] *PF* ZNW. *pan*
- een gegronde gok doen:** [ʔɛn 's-i] *PF* WVN. 'en si (afgeleid van 'en raden)
- een gegronde gok doen, op intuïtie ageren:** [ni.'ʔɛn] *PF* bijw. *n̄'en* (afgeleid van 'en raden)
- een gesprek voeren, praten:** [p'æŋ.'k'o] *PF* ZNW. *pāngkxo*
- een ingeving krijgen, een licht opgaan:** ['v-iŋ.k'apʷ] *PF* WWO. *vingkap*
- een klim, klim-evenement:** [sæ.'tsjil] *PF* ZNW. *sātsyil* (afgeleid van *tsyil klimmen*)
- een kort moment, seconde:** ['swaw.'tsjipʷ] *PF* ZNW. *swawtsyip* (afgeleid van *swaw moment*)
- een licht opgaan, een ingeving krijgen:** ['v-iŋ.k'apʷ] *PF* WWO. *vingkap*
- een moment geleden, nu net:** [p'i.swaw.'am] *PF* bijw. *pxiswawam* (c.w. van *swaw moment* en *-am geleden*)
- een neurale verbinding maken met, verbinden met:** [tsa.'hɛjl 's-i] *PF* WVN. *tsaheyl si* (afgeleid van *tsaheylu verbinding*)
- een paar, getrouwd:** [mun.'t'a] *PF* BVNW. *mun-txa*
- een van een herhalende actie, tijd, beurt:** ['a.lo] *PF* ZNW. *alo*
- een ziekte hebben, ziek zijn:** [ti.'sp'in] *PF* ZNW. *tispxin* (afgeleid van *spxin ziek*)
- een zijn met de natuur, Harmonie:** [mɛ.o.a.u.ni.a.'ɛ.a] *PF* ZNW. *meoauliaea*
- eens:** [ʔaw.lo] *PF* bijw. 'awlo
- eens (in het verleden):** [ʔaw.'li.ɛ] *PF* bijw. 'awlie
- eer, eren:** [mɛ.'u.i.a] *PF* ZNW. *meuia*
- eerbaar, geëerd:** [mɛ.'u.i.a.ŋaʔ] *PF* bijw. *meui-anga'* (afgeleid van *meuia eer* en *nga' bevat*)
- eerlijk, goed, terecht:** [mu.'i.æ] *PF* BVNW. *muia*
- eerste:** [ʔaw.vɛ] *PF* BVNW. 'awve (afgeleid van 'aw een)
- eerste:** [ni.'ʔaw.vɛ] *PF* bw. *n̄'awve* (afgeleid van 'awve eerst)
- eerste in een serie, origineel:** [lɛ.'sɲæ.ʔi] *PF* bijw.nw. *lesngä'i* (afgeleid van *sngä'i begin*)
- eerste, primaire:** [t'in] *PF* bijw. *txin*
- eatbaar:** [tsuk.'jom] *PF* bijw. *tsukyom* (afgeleid van *yom eten*)
- ega:** [mun.'t'a.tu] *PF* ZNW *muntxatu* (afgeleid van *muntxa gepaard*)
- egoïstisch), individualiteit (negatieve lading):** [ti.'ʔaw.po] *PF* ZNW. *t̄'awpo* (afgeleid van 'awpo één individu)
- ehhhh, uhhmm:** [ɪ] *PF* opvuller, aarzel ì
- einde citaat:** [sikʷ] *PF* part. *sik*
- eindelijk:** [ni.'ʔiʔ.a] *PF* bijw. *n̄'i'a* (afgeleid van 'i'a einde)
- ejectieve medeklinker:** [p'or.pam] *PF* ZNW. *pxorpam* (c.w. van *pxor exploderen* en *pam geluid*)
- elkaar:** [fi.'tsapʷ] *PF* bijw. *fitsap* (c.w. van *fipo deze (persoon)* en *tsapo die (persoon)*)
- elke dag, dagelijks:** [fra.'tɪ] *PF* bijw. *fratrr* (afgeleid van *trr dag*)
- elke keer, elke tijd:** ['fra.lo] *PF* ZNW. *fralo* (afgeleid van *alo tijd*)
- elke nacht:** [fra.'t'on] *PF* bijw. *fratxon* (afgeleid van *txon nacht*)
- elke tijd, elke keer:** ['fra.lo] *PF* ZNW. *fralo* (afgeleid van *alo tijd*)
- elleboog:** [p'un.til] *PF* ZNW. *pxuntil* (c.w. van *pxun arm* en *til verbinding*)
- en:** [sɪ] *PF* conj. *s̄i* (verbindt twee dingen, gebruik voor zinsdelen met b.v. *s̄i ulte en*)
- en (verbindt zinsdelen):** ['ul.tɛ] *PF* conj. *ulte en als metafoor), openbaren, voortbrengen (letterlijk: ['k.u.l.atʷ] *PF* WWO. *kulat**
- energiek, actief:** ['wa.lakʷ] *PF* bijw. *walak*
- enkel:** [lɛ.'ʔaw] *PF* BVNW. *le'aw*
- enkele, niet veel:** [ni.'hol] *PF* bijw. *n̄ihol* (afgeleid van *hol weinig*)

enkele, verschillende: [ʔa.ʔaw] *PF* bvnw. 'a'aw (Gebruikt bij telbare zelfst.nw. in enkelvoudige vorm)
eren, eer: [mɛ.'u.i.a] *PF* znw. *meuia*
erg heet: [t'a.som] *PF* bijw. *txasom* (afgeleid van *txan erg* en *som heet*)
erg koud: [t'a.wew] *PF* bijw. *txawew* (afgeleid van *txan erg* en *wew koud*)
erg, veel (abstract): [ni.'t'an] *PF* bw. *nìtxan* (afgeleid van *txan veel*)
ergens: [tʂɛ.ŋo] *PF* vnw. *tsengo* (afgeleid van *tseng plaats*)
ergeren (onovergangelijk), kwaad zijn: [st.i] *PF* wwn. *sti*
eten: [j.om] *PF* wwo.. *yom*
eten (het doen): [ti.ju.'som] *PF* znw. *tìyusom* (afgeleid van *yom eten*)

F

familiair zijn: [sm.on] *PF* wwn. *smon*
fantastisch, geweldig: [ko.'sman] *PF* bijw. *kosman*
feestdag, blijde gebeurtenis: [ft'o.'zæ] *PF* znw. *ftxožä*
fijn, precies, gedetailleerd: [hi.'no] *PF* bijw. *hìno*
fluister, fluistering: [sæ.'tsi.syi] *PF* znw. *sätsisyi* (afgeleid van *tsisyi fluisteren*)
fluisteren: [ts.i.sy.i] *PF* wwn. *tsisyi*
fluistering, fluister: [sæ.'tsi.syi] *PF* znw. *sätsisyi* (afgeleid van *tsisyi fluisteren*)
fluiten: [fʷ.ɛ.fw.i] *PF* wwn. *fʷefwi*
fluitend, door te fluiten: [ni.'fwɛ.fwi] *PF* bijw. *nìfʷefwi* (afgeleid van *fʷefwi fluiten (ww)*)
focussen op, geïnteresseerd zijn in: [k.an.ʔ.m] *PF* wwo. *kan'in* (afgeleid van

G

gaan: [k.æ] *PF* wwn. *kä*
gast: [fɹ.tu] *PF* znw. *frrtu*
gebeuren: [l.ɛn] *PF* wwn. *len*
gebeurtenis: [ti.'lɛn] *PF* znw. *tilen* (afgeleid van *len gebeuren*)
gebied, territorium: [kl.'p'il.tu] *PF* znw. *klìpx-iltu*
geboren laten worden: [n.ok'] *PF* wwo. *nokx*

eten gemaakt van meel: [tʂjo.sju] *PF* znw. *tsyosyu* (c.w. van *tsyo meel* en *syuve eten*)
Eureka, ik heb het gevonden!: [ro.'lun] *PF* uitdr. *rolun*
Eureka, ik heb het gevonden!: [to.'lɛl] *PF* uitdr. *tolel* (synoniem: *tslolam*)
evalueren, uitproberen, testen: [majʔ] *PF* wwoM. *may'*
excuus, verontschuldiging: [tsap.'ʔa.lu.tɛ] *PF* znw. *tsap'alute*
expert, meester van een vak, kunst of vaardigheid: [tsul.'fæ.tu] *PF* znw. *tsulfätu* (afgeleid van *tsulfä meesterschap*)
één: [ʔaw] *PF* num. 'aw
één persoon: [ʔaw.po] *PF* vnw. 'awpo

'in bezig zijn)

formeel: [skɛ.pɛk'] *PF* bijw. *skepek*
fortuin, geluk: [sʂaj.vi] *PF* znw. *syayvi* (afgeleid van *syay lot*)
fortuinlikerwijs, gelukkig: [nɛt.rɪp'] *PF* bijw. *netrip*
fout: [k'ɛ.jɛj] *PF* znw. *kxeyey*
fout, incorrectheid: [ti.'k'ɛj] *PF* znw. *tikxey* (afgeleid van *kxeyey fout*)
foutloos, perfect: [ni.'yoʔ'] *PF* bijw. *nìyo'* (afgeleid van *yo' perfect zijn*)
friend: [ʔɛj.lan] *PF* znw. 'eylan
front (part or section): [za.'p'i] *PF* znw. *zapxi* (afgeleid van *hapxi part*)
fysiek, lichamelijk: [lɛ.'tok'] *PF* bijw. *letokx* (afgeleid van *tokx lichaam*)

geboren worden: [ʔ.o.ŋ.ok'] *PF* wwn. 'ongokx (c.w. van 'ong *ontvouwen* en *nokx geboren laten worden*)
gebouwd ding, constructie: [ti.'t'u.la] *PF* znw. *tìtxula* (afgeleid van *txula bouwen*)
gebruiken: [s.aɹ] *PF* wwo. *sar*
gedaan, klaar: [ha.'sɛj] *PF* bvnw. *hasey*
gedachtenpatroon, manier van denken: [fɪl.fja] *PF* znw. *fɪlɸya* (c.w. van *fɪl den-*

- ken en fya'o pad)*
- gedetailleerd (van een persoon), diepgaand:** [lɛ.'no] *PF* bijw. *leno*
- gedetailleerd, fijn, precies:** [hɪ.'no] *PF* bijw. *hìno*
- gedetailleerdheidq, diepgaandheid, precisie:** [tɪ.'no] *PF* znw. *tìno*
- geduld:** [tɪm.'wɛj.pɛj] *PF* znw. *tìmweypey* (afgeleid van **maweypey** *geduld hebben*)
- geduld:** [lɛm.'wɛj.pɛj] *PF* bij. *lemweypey* (afgeleid van **maweypey** *geduld hebben*)
- geduld hebben:** [ma.'wɛj.p.ɛj] *PF* wwso. *maweypey* (c.w. van **mawey** *kalm* en **pey** *wachten*)
- geduldig:** [nɪm.'wɛj.pɛj] *PF* bijw. *nìmweypey* (afgeleid van **maweypey** *geduld hebben*)
- geeft aan dat iets doorgaat:** [tutʔ] *PF* part. *tut*
- geel:** [rim] *PF* bvnw. *rim*
- geel:** [ʔrim.pɪn] *PF* znw. *rimpin* (afgeleid van **rim** *geel*)
- geen (voor zelfst. nw):** [kɛ.a] *PF* bijw. *kea*
- geen actie of activiteit:** [kɛ.kɛm] *PF* vnw. *kekem* (c.w. van **ke** *niet* en **kem** *activiteit*)
- geen dorst meer, dorst gelest:** [jɛ.væŋ] *PF* bijw. *yeväng* (afgeleid van **ye** *tevreden* en **väng** *dorst*)
- geen honger meer, vol:** [jɛ.hakʔ] *PF* bijw. *yehakx* (afgeleid van **ye** *vol* en **ohakx** *honger*)
- geest, ziel:** [tɪ.'rɛ.a] *PF* znw. *tirea*
- geestdier, totem:** [tɪ.'rɛ.a.i.o.aŋ] *PF* znw. *tireaioang* (c.w. van **tirea** *geest* en **ioang** *dier*)
- gehaast:** [lɛ.'tʰi] *PF* bijv.nw. *letxi* (afgeleid van **txi** *haast*)
- gehaast, op haastige wijze:** [nɪ.'tʰi] *PF* bijw. *nìtxi* (afgeleid van **txi** *haast*)
- gehaastheid, haast:** [tʰi] *PF* znw. *txi*
- geheel, totaliteit:** [wotʔ] *PF* znw. *wotx*
- gehoorzamen, luisteren naar:** [l.ɛkʔ] *PF* ww. *lek*
- gehuil:** [ŋu.waj] *PF* znw. *nguway* (afgeleid van **way** *lied*)
- gek, waanzinnig:** [lɛk.jɛ.ʔuŋ] *PF* bijw. *lekye'ung* (afgeleid van **keye'ung** *waanzin*)
- geldig:** [ka.'ŋaj] *PF* bvnw. *kangay* (verwant met **ngay** *waar*)
- geleden:** [kam] *PF* vZ. *kam-*
- geliefd:** [ʔjaw.nɛ] *PF* bvnw. *yawne*
- geliefde:** [ʔjaw.nɛ.tu] *PF* znw. *yawnetu* (afgeleid van **yawne** *geliefde*)
- geliefde:** [ʔjaw.n.tu] *PF* znw. *yawntu* (afgeleid van **yawne** *geliefde*)
- gelijk aan:** [tɛŋ.'kr] *PF* terwijl *tengkrr* (c.w. van **teng** *gelijk*, **hetzelfde** en **krr** *tijd*)
- gelijk aan, zoals:** [tɛŋ] *PF* vZ. *teng*
- gelijk aan, zoveel als:** [kɛŋ] *PF* bijw. *keng*
- gelijk, identiek:** [stɛŋ] *PF* bvnw. *steng*
- gelijk, op gelijk niveau:** [nɪ.'ʔɛŋ] *PF* bijw. *nì'eng* (afgeleid van **'engeng** *niveau*)
- gelijkend:** [nɪ.'stɛŋ] *PF* bijw. *nìsteng* (afgeleid van **steng** *gelijk*, *identiek*)
- geloven:** [sp.aw] *PF* ww. *spaw*
- geluid:** [pam] *PF* znw. *pam*
- geluk, fortuin:** [ʔsja.j.vi] *PF* znw. *syayvi* (afgeleid van **syay** *lot*)
- geluk, vrede:** [fpom] *PF* znw. *fpom*
- gelukkig, fortuinlijkerwijs:** [nɛt.rɪpʔ] *PF* bijw. *netrip*
- gemakkelijk:** [nɪ.'ftu.ɛ] *PF* bw. *nìftue* (afgeleid van **ftue** *makkelijk*)
- genoeg:** [nɪ.'tam] *PF* bw. *nìtam* (afgeleid van **tam** *voldoende*)
- genoeg:** [lɛ.'tam] *PF* bijw. *letam* (afgeleid van **tam** *voldoende*)
- gepassioneerd:** [nɪ.'ft'a.vaŋ] *PF* bw. *nìftxavang* (afgeleid van **ftxavang** *gepassioneerd*)
- gepraat:** [pæŋ.'k'o.ju] *PF* znw. *pängkxoyu* (afgeleid van **pängkxo** *praten*)
- gerechtelijk:** [lɛ.ko.'rɛŋ] *PF* bvnw. *lekoren* (afgeleid van **koren** *regel*)
- gereedschap:** [sæ.ʔo] *PF* znw. *sä'o*
- geringschatting:** [pakʔ] *PF* verkleinwoord *pak*
- geschiedenis (niet oud):** [ʔok.'vur] *PF* znw. *'okvur* (afgeleid van **'ok** *herinnering* en **vur** *verhaal*)
- geschiedenis (oud):** [ʔok.'rol] *PF* znw. *'okrol* (afgeleid van **'ok** *herinnering* en **rol** *lied*)
- geschrift:** [pam.'rɛl] *PF* znw. *pamrel* (c.w. van **pam** *geluid* en **rel** *afbeelding*)
- gesloten, dicht:** [tstu] *PF* bijw. *tstu*
- gesneden uit hout etc.), beschermbril (gemaakt van insectenvleugels:** [rɛn.tɛn] *PF* znw. *renten*
- gesproken gedicht (als melodieuze voordracht):** [waj a pɪ.tʰɛ] *PF* uitdr. *way a plltxe* (afgeleid van **way** *zingen* (*ceremonieel*))
- getrouwd, een paar:** [mun.'t'a] *PF* bvnw. *muntxa*

geur: [fa.'hɛw] *PF* znw. *fahew*
gevaar: [ʰr̩.apʷ] *PF* znw. *hrrap*
gevaarlijk: [lɛ.'hr̩.apʷ] *PF* bijw. *lehrrap* (afgeleid van *hrrap* *gevaar*)
gevangen: [spɛ.'ʔɛ.tu] *PF* znw. *spe'etu* (afgeleid van *spe'e* *vangen*)
geven: [t.ɪŋ] *PF* wwo. *ting*
gevoel: [tɪ.'ʔɛ.fu] *PF* znw. *ti'efu* (afgeleid van 'efu *voelen*)
geweldig (op een geweldige manier): [nik.'sman] *PF* bijw. *niksman* (afgeleid van *kosman* *geweldig* (*bijw*))
geweldig, fantastisch: [ko.'sman] *PF* bijw. *kosman*
geweldig, uitstekend: [t'an.ʔsan] *PF* bvnw. *txantsan*
gewond: [lɛ.'sk'ir] *PF* bijw.nw. *leskxir* (afgeleid van *skxir* *verwonden*)
gewoon: [lɛ.'tr̩.tr̩] *PF* bijw. *letrrrr* (afgeleid van *tr* *dag*)
gewricht, scharnier: [til] *PF* znw. *til*
gezamenlijk: [j] *PF* bijw. *yll*
gezamenlijk, op gezamenlijke wijze: [ni.'j] *PF* bijw. *niyll* (afgeleid van *yll* *gezamenlijk*)
gezegde, citaat: [san] *PF* part. *san*
gezicht: [kɛj] *PF* znw. *key*
gezichts-streep: [pil] *PF* znw. *pil*
gezichtsuitdrukking: [ʰkey.rɛl] znw. *keyrel* (c.w. van *key* *gezicht* en *rel* *afbeelding*)
gezond: [lɛ.'fpom.tokʷ] *PF* bijw. *lefpomtokx* (afgeleid van *fpomtokx* *gezondheid*)
gezond zijn, goed functioneren, zijn zoals het hoort: [z.ɔ] *PF* wwn. *zɔ*
gezondheid: [fpom.'tokʷ] *PF* znw. *fpomtokx* (c.w. van *fpom* *welzijn* en *tokx* *lichaam*)
gezongen gedicht: [waj a ʔol] *PF* uitdr. *way a rol* (afgeleid van *way* *zingen* (*ceremonieel*))
geëerd, eerbaar: [mɛ.'u.i.a.ŋaʔ] *PF* bijw. *meui-anga'* (afgeleid van *meuia* *eer* en *nga'* *bevat*)
geïnteresseerd zijn in, focussen op: [ʰk.an.ʔ.m] *PF* wwo. *kan'in* (afgeleid van 'in *bezig zijn*)
gieten (v.e. vloeistof): [sl.o.'an] *PF* wwo. *sloan*
giftig: [t'um.ŋaʔ] *PF* bijw. *txumnga'* (afgeleid van *txum* *gif* en *nga'* *bevat*)
gil, schreeuw: [z.awŋ] *PF* znw. *zawng*
gisteren: [tr̩.'am] *PF* bw. *trram* (afgeleid van *tr* *dag* en *ham* *vorig*)
glad: [fa.o.i] *PF* bijw. *faoi*

glimlach: [ʰr̩.tokʷ] *PF* znw. *lrrtok*
goal, doel: [tɪ.'kan] *PF* znw. *tikan* (afgeleid van *kan* *doel*)
goed: [nɪl.'ʔsan] *PF* bw. *niłtsan* (afgeleid van *siłtsan* *goed*)
goed (in z'n soort), goed gedaan: [sɪl.'ʔsan] *PF* bvnw. *siłtsan*
goed functioneren, gezond zijn, zijn zoals het hoort: [z.ɔ] *PF* wwn. *zɔ*
goed gedaan, goed (in z'n soort): [sɪl.'ʔsan] *PF* bvnw. *siłtsan*
goed smakend, lekker: [ft'i.'lor] *PF* bvnw. *ftx-ilor* (c.w. van *ftxì* *tong* en *lor* *mooi*)
goed uitziend (voor mannen), knap: [saj.'rɪpʷ] *PF* bijw. *sayrɪp* ofp. (mannelijk)
goed zijn in: [fn.an] *PF* wwo. *fnan*
goed, eerlijk, terecht: [mu.'i.æ] *PF* bvnw. *muüä*
gok, voorgevoel, intuïtie: [ʔɛn] *PF* znw. 'en
gooien: [ʰtsɪ.ɛ.ʔ.i] *PF* wwo. *tsre'i*
grapje, leuk verhaal: [ʰhaŋ.vur] *PF* znw. *hang-vur* (c.w. van *hangham* *lachen* en *vur* *verhaal*)
grappig, vreemd: [ʰhi.jikʷ] *PF* bvnw. *hiyik*
grauw, grijs: [ŋul] *PF* bvnw. *ngul*
grens, afbakening: [p'aw.pa] *PF* znw. *pxawpa* (c.w. van *pxaw* *rondom* en *pa'o* *zijkant*)
grijpen: [n-i.'æ] *PF* wwo. *niä*
grijs: [ʰŋul.pin] *PF* znw. *ngulpin* (afgeleid van *ngul* *grijs*, *grauw*)
grijs, grijs: [ŋul] *PF* bvnw. *ngul*
groeien: [ʰtsawl 'sl-u] *PF* wwn. *tsawl slu* (c.w. van *tsawl* *groot* en *slu* *worden*)
groen, blauw: [ɛ.am.pin] *PF* znw. *eampin* (afgeleid van *ean* *blauw*, *groen*)
groente (eten): [fk'ɛn] *PF* znw. *fkxen*
groente of dierlijk, van dit seizoen (voeding): [ki.'mar] *PF* bijw.nw. *kimar*
groep: [ʰpo.ŋu] *PF* znw. *pongu* (afgeleid van *po* *hij/zij*)
groeten, hallo zeggen: [kal.'t'i 's-i] *PF* wwn. *kaltxì si* (afgeleid van *kaltxì* *hallo*)
grond: [kl.tɛ] *PF* znw. *klte*
grond (vruchtbaar): [ʰak.ra] *PF* znw. 'akra
groot: [a.'p'a] *PF* bvnw. *apxa* nfp.
groot persoon: [nawm.tu] *PF* znw. *nawmtu* (afgeleid van *nawm* *groot*)
groot, lang: [ʰtsawl] *PF* bvnw. *tsawl* ofp.
groots: [nawm] *PF* znw. *nawm*

grootste deel, meerderheid: [t'am.p'i] PF ZNW. *txampxi* (afgeleid van **txan veel**)
grootte: [tsawl.'hi?] PF ZNW. *tsawlhì'* (c.w. van **tsawl groot (in formaat)** en **hì'i klein (in formaat)**)

H

(het) kwaad: [ti.'kawŋ] PF ZNW. *tikawŋ* (afgeleid van **kawŋ slecht**)
haar: [nik.rɛ] PF ZNW. *nikre*
haar eigen, zijn eigen, diens eigen: [snɛ.'jæ] PF VOORNAAMW. *sneyä* (afgeleid van **sno zijn zelf, haar zelf, diens zelf**)
haar-sieraad: [nik.'to.i] PF ZNW. *nikroi* (c.w. van **nikre haar** en **ioi sieraad**)
haast, gehaastheid: [t'i] PF ZNW. *txi*
haat: [ti.vɛʔ.'ki] PF ZNW. *tive'kì* (afgeleid van **ve'kì haat**)
hagel: [tsk'a.j.tsjip] PF ZNW. *tskxaytsyip* (afgeleid van **tskxepay ijs**)
halen (bv. een test): [ɛm.'z.a.ʔ.u] PF WWO. *emza'u* (c.w. van **za'u over**)
half: [mawl] PF ZNW. *mawl*
hallo: [kal.'t'i] PF UITR. *kaltxi*
hallo zeggen, groeten: [kal.'t'i 's-i] PF WWN. *kaltxi si* (afgeleid van **kaltxi hallo**)
halsketting: [fk'i.lɛ] PF ZNW. *fkxile*
hand: [tsjok'] PF ZNW. *tsyokx*
handschoen: [hawn.'tsjok'] PF ZNW. *hawntsyokx* (c.w. van **hawnu bescherm** en **tsyokx hand**)
hangende rank: [ʔa.na] PF ZNW. *'ana*
hard: [t'aʔ] PF BIJW. *txa'*
harmonie (algemeen gevoel): [ti.'mɛ.ʔɛm] PF ZNW. *tìme'em* (afgeleid van **me'em harmonieus**)
Harmonie, een zijn met de natuur: [mɛ.o.a.u.ni.a.'ɛ.a] PF ZNW. *meoaniaea*
harmonieus: [mɛ.'ʔɛm] PF BIJW. *me'em*
hart: [t'ɛʔ.'lan] PF ZNW. *txe'lan*
hartstochtelijk: [ft'a.van] PF BVNW. *ftxavang*
hatelijk: [fka.j] PF BIJW. *fkay*
haten: [v.ɛʔ.'k-i] PF WW. *ve'kì*
hebberig: [t'a.nɛw] PF BIJW. *txanew* (c.w. van **txan veel** en **new willen**)
hebzucht: [ti.'t'a.nɛw] PF ZNW. *tìtxanew* (afgeleid van **txanew hebzuchtig**)

grot: [slær] PF ZNW. *slär*
gunnen: [tɛ.'swo.t-iŋ] PF WWO. *teswotŋ* (c.w. van **ting geven**)
gunstig: [ɛt.rɪp] PF BIJW. *etrip*
heel, word gezond: [ʔo.sl-u] PF WVN. *zoslu* (c.w. van **zo goed zijn** en **slu worden**)
heet: [som] PF BVNW. *som*
heilig: [swok'] PF BVNW. *swok*
heilige plaats: [swo.tu] PF ZNW. *swotu*
heimelijk, door te verbergen: [ni.'wan] PF BVNW. *nìwan* (afgeleid van **wan verbergen**)
helaas, jammer genoeg: [ni.kɛ.'ft'o] PF BIJW. *nikeftxo* (afgeleid van **keftxo niet blij**)
held: [t'an.tstɛw] PF ZNW. *txantstew* (c.w. van **txan erg** en **tstew moedig**)
helder (voor wolkenloze hemel), open: [pi.'ak'] PF BIJW. *piak*
helder, levendig: [t'a.na.tan] PF BIJW. *txanatan* (c.w. van **txan erg** en **atan licht**)
helemaal niet (zie ke...kaw'it helemaal niet), helemaal: [kaw.'ʔit'] PF BIJW. *kaw'it* (c.w. van **ke 'aw niet een** en **'it beetje**)
helemaal niet, helemaal niets: [kɛ.ʔu] PF VNW. *ke'u* (c.w. van **ke niet** en **'u ding**)
helemaal niets, helemaal niet: [kɛ.ʔu] PF VNW. *ke'u* (c.w. van **ke niet** en **'u ding**)
helemaal, helemaal niet (zie ke...kaw'it helemaal niet): [kaw.'ʔit'] PF BIJW. *kaw'it* (c.w. van **ke 'aw niet een** en **'it beetje**)
helen, repareren: [zɛj.'k-o] PF WWO. *zeyko* (afgeleid van **zo wees wel** en «**eyk**» causatieve infix)
helpen: [sruŋ 's-i] PF WVN. *srung si* (afgeleid van **srung hulp**)
hemel, lucht: [taw] PF ZNW. *taw*
herhalen: [l-ɛjn] PF WWO. *leyn*
herinneren: [z-ɛ.ɫ-ok'] PF WW. *zerok*
herinnering: [ʔok'] PF ZNW. *'ok*
het (als niet transitief onderwerp), dat: [tsaw] PF AVNW. *tsaw*
het (als object), dat: [tsat'] PF VNW. *tsat*
het (transitief onderwerp), dat: [tsal] PF VNW. *tsal*
het juiste moment, in het juiste seizoen: [nik.'mar] PF BIJW. *nikmar* (afgeleid van **kì-**

mar van dit seizoen)
het symbool 8 (niet de waarde acht): [ʔɛjtʔ]
PF znw. 'eyt
het symbool 9 (niet de waarde negen): [najn]
PF znw. naysn
het verslaan, verslaan: [sæ.læ.'t'ajɲ] *PF* znw.
sälätxayn (afgeleid van *lätxayn* *verslagen*)
het vervangen, vervanging: [ti.'rawɲ] *PF* znw.
tirawn (afgeleid van *rawn* *vervangen*)
het Volk, te doen hebben met de Na'vi:
 [lɛ.'naʔ.vi] *PF* bijw. *leNa'vi* (afgeleid van
Na'vi *het Volk*)
hetzelfde als: [tɛɲ.fja] *PF* conj. *tengfya* (c.w.
 van *teng* *gelijk aan* en *fya'o* *pad*)
hetzelfde als (b.v. ik ook), ook: [ni.'tɛɲ.fja] *PF*
 bvnw. *nitengfya* (afgeleid van *tengfya* *als*,
dezelfde manier als (*samenv.*))
heuvel: [ram.tɕipʔ] *PF* znw. *ramtsyip* (afgeleid
 van *ram* *berg*)
hier, deze plaats: [fi.'tɕɛɲ(ɛ)] *PF* avnw. *fit-*
seng(e) (afgeleid van *tseng* *plaats*)
hij (geen meervoudsvorm: gebruik (ay)fo):
 [po.'an] *PF* vnw. *poan* (afgeleid van *po* *hij*,
zij)
hij, zij: [po] *PF* vnw. *po*
hinderen: [h.ul.'tst'ɛm] *PF* wwo. *hultstxem*
hitte: [ti.'som] *PF* znw. *tisom* (afgeleid van *som*
heet)
hobby, plezierige activiteit: [sæ.'su.lm] *PF*
 znw. *säsulɲ* (afgeleid van *sulin* *bezig zijn*
(positief))
hoe: [fja.pɛ] *PF* vraagw. *fyape* allomorf van
pefya
hoe: [pɛ.'fja] *PF* vraagw. *pefya* allomorf van *fy-*
ape
hoed: [haw.'ɛʔ] *PF* znw. *hawre'* (c.w. van
hawnu *bescherm* en *re'o* *hoofd*)

I

(iemand) kwaad maken: [stej.'k-i] *PF* wwo.
steyki (afgeleid van *sti* *boos zijn* en «*eyk*»
caus. infix)
(iets) passeren: [ft'ɛm] *PF* wwo. *ftem*
(iets) verplaatsen: [ʔ'æ.ɾ-ipʔ] *PF* wwo. 'ärip
(in)zien: [k'a.m-ɛ] *PF* wwo. *kame*
idee: [sæ.'fpil] *PF* znw. *säfpil* (afgeleid van *fpil*
denken)
identiek, gelijk: [stɛɲ] *PF* bvnw. *steng*

hoeveel: [pol.'p'aj] *PF* uitr. *polpxay* (c.w. van
holpxay *aantal* en *pe* *hoe*)
hoeveel: [hol.'p'aj.pɛ] *PF* vraagw. *holpxaype*
 (c.w. van *holpxay* *aantal* en *pe* *hoe*)
hoeveel: [him.'t'am.pɛ] *PF* vraagw. *hìmtxampe*
 allomorf van *pìmtxan*
hoeveel: [pim.'t'an] *PF* vraagw. *pìmtxan* allo-
 morf van *hìmtxampe*
hoge leeftijd (voor levende dingen), oud:
 [k'o.akʔ] *PF* bijw. *koak*
honger: [ti.o.'hakʔ] *PF* znw. *tìohakx* (afgeleid
 van *ohakx* *hongerig*)
hongerig: [o.'hakʔ] *PF* bijw. *ohakx*
hoofd: [ɾɛ.ʔo] *PF* znw. *re'o*
hoofdzakelijk voor vrouwen), mooi (voor
mensen en Na'vi: [sɛ.'vin] *PF* bvnw. *sevin*
 ofp. (vrouwelijk)
hoog: [k'aj] *PF* bijw. *kxayl*
hoogte), diep (fysiek: [t'ukʔ] *PF* bijw. *txukx*
hopen: [sil.'p-ɛj] *PF* wwn. *silpey* (c.w. van *silt-*
san *goed* en *pey* *wachten*)
horen: [st'awm] *PF* wwo. *stawm*
hout: [ɾm] *PF* znw. *rìn*
huid: [taʔ.lɛɲ] *PF* znw. *ta'leng*
huid-blauw: [taʔ.lɛ.ɲɛ.an] *PF* bvnw.
ta'lengean (c.w. van *ta'leng* *huid* en *ean*
blauw)
huidig: [lɛ.f'kɾ] *PF* bvnw. *lefkr* (afgeleid van
fikrr *deze keer*)
huilen: [tɕɲ'aw.v'ikʔ] *PF* wwn. *tsngawvìk*
hulp: [srɯɲ] *PF* znw. *srung*
humor: [ti.'ʔi.pu] *PF* znw. *tì'ipu* (afgeleid van
'ipu *humoristisch*)
humoristisch, leuk, amusant: [ʔi.pu] *PF* bijw.
'ipu
huwelijk, paren: [ti.mun.'t'a] *PF* znw. *tìmun-*
txa (afgeleid van *muntxa* *gepaard, gekoppeld*)

- van **ultxa ontmoeting**)
- iets:** [ʔu.o] *PF* vnw. 'uo
- iets constant blijven doen, in iets volharden:**
[v·ar] *PF* wwnM. *var*
- iets dat gedronken kan worden, drankje:**
[na.'ɛɾ] *PF* znw. *naer*
- iets dat iets anders vervangt, vervanging, substituut:** [sæ.'rawn] *PF* znw. *sārawn* (afgeleid van **rawn** *vervangen*)
- iets dat verschaft/verkregen is, een bezitting:**
[sæ.'ka.nom] *PF* znw. *sākanom* (afgeleid van **kanom** *verkrijgen*)
- iets doen wat je leuk en opwekkend vindt, bezig zijn (positief):** [s·u.l·m] *PF* wwn. *sulin* (afgeleid van 'in *bezig zijn*)
- iets haasten, iets snel laten gaan:** ['win 's·i] *PF* wwn. *win si* (afgeleid van **win** *snel*)
- iets leuks:** [sæ.'ʔi.pu] *PF* znw. *sā'ipu* (afgeleid van 'ipu *humoristisch*)
- iets levends, levend, leven:** [ɾu.'sej] *PF* bijw. znw. *rusey* (c.w. van **rey** *leven* en «us» *actief part. infix*)
- iets snel laten gaan, iets haasten:** ['win 's·i] *PF* wwn. *win si* (afgeleid van **win** *snel*)
- iets te melden, nieuws:** [fmawn] *PF* znw. *fmawn*
- iets verbeeld:** [ʔon.sɛl] *PF* znw. *ronsrel* (afgeleid van **ronsrelnop** *verbeelden*)
- iets zeggen/uitweiden over, praten over:**
[l·awkʷ] *PF* wwo. *lawk*
- ijs:** [ʔsk'ɛ.pa.j] *PF* znw. *tskxepay* (afgeleid van **tskxe** *steen* en **pay** *water*)
- ik (formeel, ceremonieel):** [o.hɛ] *PF* vnw. *ohe*
- ik heb het gevonden!, Eureka:** [ro.'lun] *PF* uitdr. *rolun*
- ik heb het gevonden!, Eureka:** [to.'lɛl] *PF* uitdr. *tolel* (synoniem: **tslolam**)
- ik snap het, begrepen:** [ʔslo.'lam] *PF* uitr. *tslolam* (afgeleid van **tslam** *begrijpen* en «ol» *voltooid aspect infix*)
- ik, mij:** [o.ɛ] *PF* vnw. *oe*
- illustreren, tekenen:** [w·ɛjn] *PF* ww. *weyn*
- imiteren, reflecteren:** [ʔiʔ.ɾ s·i] *PF* wwn. *ri'ir si* (afgeleid van **ri'ir** *reflectie*)
- in antwoord op, terug:** [ni.'ʔɛjn] *PF* bijw. *ni'eyng* (afgeleid van 'eyng *antwoord*)
- in dat geval, dus:** [ha] *PF* conj. *ha*
- in de arm houden, omhelzen:** [m·ɛ.'y·am] *PF* wwo. *meyam*
- in de richting van, naar:** [nɛ] *PF* vz. *ne-*
- in detail, uitgebreid:** [ni.'no] *PF* bijw. *nino*
- in dit perspectief, met betrekking tot dit:**
[mi.'ft'ɛ.lɛ] *PF* bijw. *miftxele*
- in een fluistering, door te fluisteren:**
[ni.'tsi.syi] *PF* bijw. *nitsisyi* (afgeleid van **tsisyi** *fluisteren*)
- in het belang van, voor het nut van:** [fpi] *PF* vz. *fpi+*
- in het juiste seizoen, het juiste moment:**
[nik.'mar] *PF* bijw. *nikmar* (afgeleid van **ki-mar** *van dit seizoen*)
- in iets volharden, iets constant blijven doen:**
[v·ar] *PF* wwnM. *var*
- in nauw contact staan (b.v. met natuur):** [ti.'ɾɛ.a.p·æŋ.k'·o] *PF* ww. *tireapängkxo* (c.w. van **tirea** *geest* en **pängkxo** *praten*)
- in plaats van, liever dan:** [tupʷ] *PF* verb. *tup*
- in plaats van, maar liever:** [ki] *PF* samenv *ki*
- in stukken snijden, verdelen:** [p'ɿ.m.un.ʔ'·i] *PF* wwo. *pximun'i* (c.w. van **hapxi** *deel* en **mun'i** *snijden*)
- in tegendeel:** [ni.'wæ] *PF* bvnw *nivä*
- in zoverre, zo:** [ni.'ft'an] *PF* bijw. *niftxan* (afgeleid van **fitxan** *zo, in zoverre*)
- in, binnen:** [nɛm.fa] *PF* vz. *nemfa-* (c.w. van **ne** *in de richting van* en **mifa** *binnen*)
- in, op:** [mi] *PF* vz. *mi+*
- incorrectheid, fout:** [ti.'k'ɛj] *PF* znw. *tikxey* (afgeleid van **kxeyey** *fout*)
- indicatie voor ja/nee vraag:** [srak(ɛ)] *PF* part. *srak(e)*
- individualiteit (negatieve lading, egoïstisch):** [ti.'ʔaw.po] *PF* znw. *tī'awpo* (afgeleid van 'awpo *één individu*)
- infix:** [kɛm.li.ʔu.vi] *PF* znw. *kemli'uvi* (afgeleid van **kemli'u** *werkwoord*)
- insect:** [hi.'ʔaŋ] *PF* znw. *hi'ang* (c.w. van **hi'i** *klein* en **ioang** *dier*)
- instemmen:** [m·l.'t·ɛ] *PF* ww. *mllte*
- instemmend:** [ko] *PF* part. *ko*
- instructie, les:** [sæ.'nu.mɛ] *PF* znw. *sānume* (afgeleid van **nume** *leren*)
- intelligentie:** [ti.'ka.nu] *PF* znw. *tikanu* (afgeleid van **kanu** *slim*)
- intelligent (van een persoon), slim:** [ka.nu] *PF* bijw. *kanu ofp.*
- intelligent, op een slimme manier:** [ni.'ka.nu] *PF* bijw. *nikanu* (afgeleid van **kanu** *slim*)

intelligentie, begrip: [ti.ʔslam] *PF* znw.
titslam (afgeleid van **tslam** *begrijpen*)
interessant of intrigerend zijn: [ʔel.tur ti.tʔen
s-i] *PF* wwn. *eltur titsen si* (afgeleid van
eltu-r brein (*datief*) en **titsen wakker-zijn**)
interpreteren, verklaren: [ral.p·ɛŋ] *PF* wwo.
ralpeng (c.w. van **ral betekenis** en **peng ver-**
tellen)
introduceren, voorstellen: [mu.w·m.tʔ·u] *PF*
wwo. *muwintxu* (afgeleid van **wintxu to-**

J

ja: [ʔsra.nɛ] *PF* part. intj. *sraŋe*
ja (omgangstaal): [sraŋ] *PF* bijw., uitr. *sraŋ*
jaar: [ʔi.sitʔ] *PF* znw. *zìsìt*
jagen: [ʔt.a.r·on] *JC,PF* wwo. *taron*
jagen: [ti.tu.ʔsa.ron] *PF* znw. *titusaron* (afge-
leid van **taron jagen**)
jagen: [ti.ʔta.ron] *PF* znw. *titaron* (afgeleid van
taron jagen)
jager: [ʔta.ron.ju] *JC,PF* znw. *taronju* (c.w. van
taron jagen en **-yu achtervoegsel**)
jagertje: [ʔta.ron.ju.tsjipʔ] *PF* znw. *taronjutsjip*
(afgeleid van **taronju jager**)
jalouzie: [ni.ʔfmokʔ] *PF* bijw. *nifmox* (afgeleid
van **fmokx jalouzie**)
jalouzie, nijd: [fmokʔ] *PF* znw. *fmokx*

K

'kijk uit!', boze kreet: [o.iʔs:] *LA* uitr. *oìsss*
kado: [ʔstʔɛ.li] *PF* znw. *stxeli*
kalm: [ma.ʔwɛj] *CM* bvnw. *mawey*
kalm, ongehaast: [ni.tʔi.lu.kɛ] *PF* bijw. *nixilukɛ*
(c.w. van **txi haast** en **luke zonder**)
kalm, vredig: [nim.ʔwɛj] *PF* bijw. *nimwey* (af-
geleid van **mawey kalm**)
kalmerend zinnetje, "rustig maar": [ʔtam
ʔtam] *M* uitr. *tam tam*
kamp: [ʔawm] *PF* znw. *ʔawm*
kamperen: [ti.ʔawm ʔs-i] *PF* wwn. *tiʔawm si*
(afgeleid van **ʔawm kamp**)
kamperen: [ti.ʔawm] *PF* znw. *tiʔawm* (afgeleid
van **ʔawm kamp**)
kan niet in meervoud worden gebruikt), vo-
edsel (collectief zelfst. nw: [ʔsju.vɛ] *PF*
znw. *syuʔvɛ*
kans, mogelijkheid: [skʔom] *PF* znw. *skxom*

nen)
intuïtie, gok, voorgevoel: [ʔɛŋ] *PF* znw. *ʔen*
intuïtief (van actie, speculatief, niet een per-
soon): [lɛ.ʔɛŋ] *PF* bijw. *leʔen* (afgeleid van
ʔen raden) nvm.
is het niet? mee eens?: [kɛ.ʔjakʔ] *PF,Pr* deel
kefyak (c.w. van **kefyā niet de manier** en **srak**
vraag markering)

jammer genoeg, helaas: [ni.kɛ.ʔftʔo] *PF* bijw.
nikeftxo (afgeleid van **keftxo niet blij**)
jeuken: [ʔfkʔ.a.k·ɛ] *PF* ww. *fkxake*
jij: [ŋa] *PF* vnw. *nga*
jij (formele vorm): [ŋɛ.ʔŋa] *PF* vnw. *ngenga* (af-
geleid van **nga gij, u**)
jong: [ʔɛ.wan] *PF* bvnw. *ʔewan*
jongen: [ʔɛ.vɛ.ŋan] *PF* znw. *ʔevengan* (afgeleid
van **ʔeveng kind**)
jongen (spreektaal): [ʔɛ.van] *PF* znw. *ʔevan*
(afgeleid van **ʔevengan jongen**)
juist, correct: [ɛ.ʔjawɪ] *PF* bvnw. *eyawɪ*
jullie allen: [aj.ʔŋa] *PF* vnw. *aynga* (afgeleid
van **nga jij**)

kant: [ʔpa.ʔo] *PF* znw. *paʔo*
kapot: [fwɛl] *PF* bijw. *fwɛl*
keel: [flɛw] *PF* znw. *flew*
kennis: [ti.ʔo.mum] *PF* znw. *tiomum* (afgeleid
van **omum weten**)
kennis vergaren via de zintuigen, lezen (b.v.
het bos): [·i.n·an] *PF* wwo. *inan* (klemtoon
komt op eerste lettergreep bij gebruik van
infix)
keuze: [ti.ʔftʔɛj] *PF* znw. *tiftxey* (afgeleid van
ftxey kiezen)
kiem, knop: [ʔpɪ.nɛ.sjul] *PF* znw. *prnɛsyul*
(c.w. van **prnen baby** en **syulang plant**)
kiezen: [ftʔ·ɛj] *PF* wwo. *ftxey*
kijk uit, pas op!: [ʔna.ʔi s-i] *PF* wwn. *nari si* (af-
geleid van **nari eye**)
kijken naar, kijken: [n·m] *PF* wwo. *nin*
kijken, kijken naar: [n·m] *PF* wwo. *nin*

- kijken, let.: een oog geven:** [t·iŋ 'na.ri] *PF* wwn. *tìng nari* (afgeleid van *tìng* *geven* en *nari* *oog*)
- kil, koel:** [wuf] *PF* bijw. *wur*
- kin:** [t̂suk.sim] *PF* znw. *tsuksim*
- kind:** [ʔε.vɛŋ] *PF* znw. *'eveng*
- kind, baby:** [p̂r.nɛn] *PF* znw. *prnen*
- kindje:** [ʔε.vi] *PF* znw. *'evi* (aanhankelijke vorm van *'eveng kind*)
- klaar:** [a.'lak.si] *PF* bvnw. *alaksi*
- klaar, gedaan:** [ha.'sɛj] *PF* bvnw. *hasey*
- klaslokaal, deel v.e. school:** [num.t̂sɛŋ.vi] *PF* znw. *numtsengvi* (afgeleid van *numtseng school*)
- klein (hoeveelheid):** [hm] *PF* bijw. *hìm*
- klein (in grootte):** [hi.'ʔi] *PF* bvnw. *hi'i*
- klein deel, minderheid, minste:** [hm.'p'i] *PF* z.nw. *hìmpxi*
- kleine aandoening:** [sæ.'sp'in.t̂sjipʔ] *PF* znw. *säspxintsyìp* (afgeleid van *säspxin ziekte*)
- kleine conversatie, praatje:** [ti.pæŋ.'k'o.t̂sjipʔ] *PF* znw. *tìpängkxotsyìp* (afgeleid van *tìpängkxo conversatie*)
- kleine ik:** [wε.t̂sjipʔ] *PF* vnw. *oetsyìp* (afgeleid van *oe ik*)
- kleine jij:** [ŋa.t̂sjipʔ] *PF* vnw. *ngatsyìp* (afgeleid van *nga jij*)
- kleine verwonding, snee, schram:** [sk'ir.t̂sjipʔ] *PF* znw. *skxirtsyìp* (afgeleid van *skxir wond*)
- kleur:** [ʔo.pin] *PF* znw. *'opin*
- klim-evenement, een klim:** [sæ.'t̂sjil] *PF* znw. *sätsyil* (afgeleid van *tsyil klimmen*)
- klimmen, beklimmen (met hele lichaam):** [t̂sjil] *PF* wwo. *tsyil*
- knap, goed uitziend (voor mannen):** [saj.t̂ipʔ] *PF* bijw. *sayrìp ofp.* (mannelijk)
- knie:** [ki.'nam.til] *PF* znw. *kinamtil* (c.w. van *kinam been* en *til verbinding*)
- knop, kiem:** [p̂r.nɛ.sjul] *PF* znw. *prnesyul* (c.w. van *prnen baby* en *syulang plant*)
- knuppel (wapen):** [t'ɛwkʔ] *PF* znw. *txewk*
- koel, kil:** [wuf] *PF* bijw. *wur*
- kok:** [ʔɛm.ju] *PF* znw. *'emyu* (afgeleid van *'em koken*)
- koken:** [ʔ·ɛm] *PF* wwo. *'em*
- komen:** [z'a.ʔ·u] *PF* wwn. *za'u*
- kont, achterste:** [t'im] *PF* znw. *txim*
- kookkunst:** [ti.'ʔɛm] *PF* znw. *tì'em* (afgeleid van *'em koken*)
- koord:** [tɛ.'lɛm] *PF* znw. *telem*
- kort (fysieke lengte):** [pupʔ] *PF* bijw. *pup*
- kort (tijd):** [ni.'yol] *PF* bijw. *nìyol* (afgeleid van *yol kort (tijd)*)
- kort slaapje, tukje:** [haw.t̂sjipʔ] *PF* znw. *hawtsyìp* (afgeleid van *hahaw slaap*)
- korte staart:** [t̂swin.t̂sjipʔ] *PF* znw. *tswintsyìp* (afgeleid van *tswin staart*)
- korte tijd, seconde:** [hi.krʔ] *PF* znw. *hìkrr* (c.w. van *hi'i klein* en *krr tijd*)
- kou, koude:** [ti.'wɛw] *PF* znw. *tìwew* (afgeleid van *wew koud*)
- koud:** [wɛw] *PF* bijw. *wew*
- koude, kou:** [ti.'wɛw] *PF* znw. *tìwew* (afgeleid van *wew koud*)
- kraag / choker:** [ʔa.'liʔ.æ] *PF* znw. *'ali'ä*
- kracht:** [ti.'t'ur] *PF* znw. *tìtxur* (afgeleid van *txur sterk*)
- krachtig:** [t'an.tur] *PF* bijw. *txantur* (c.w. van *txan veel* en *txur sterk*)
- krankzinnigheid:** [kɛ.'jɛ.ʔuŋ] *PF* znw. *keye'ung*
- krijgen, verschaffen:** [k'a.n·om] *PF* wwo. *kanom*
- krijger:** [t̂sam.si.ju] *PF* znw. *tsamsiyu* (afgeleid van *tsam si oorlog voeren* en *-yu achtervoegsel*)
- kruisboog:** [t̂ska.lɛpʔ] *PF* znw. *tskalep*
- kunnen:** [t̂s·un] *PF* wwnM. *tsun*
- kunst:** [t̂sɛ.o] *PF* znw. *tseo*
- kunst of vaardigheid, expert, meester van een vak:** [tsul.'fæ.tu] *PF* znw. *tsulfätu* (afgeleid van *tsulfä meesterschap*)
- kunstenaar:** [rɛl.t̂sɛ.o.tu] *PF* znw. *reltseotu* (afgeleid van *reltseo kunst*)
- kus:** [sæ.'pom] *PF* znw. *säpom* (afgeleid van *pom kussen*)
- kussen, zoenen:** [p·om] *PF* wwo. *pom*
- kwaad zijn, ergeren (onovergankelijk):** [st·i] *PF* wwn. *sti*

L

- (land)kaart:** [at'.k'ε.rɛl] *PF* znw. *atxkxerel* (c.w. van *atxkxe land* en *rel afbeelding*)
- laag:** [tim] *PF* bijw. *tīm*
- laat:** [hawŋ.kr] *PF* bijw. *hawŋkrr* (c.w. van *hawŋ overoloedig* en *krr tijd*)
- laat:** [lɛ.'hawŋ.kr] *PF* bijw. *lehawŋkrr* (afgeleid van *hawŋkrr laat*)
- laatst:** [sjɛn] *PF* bijw. *syen*
- laatste, uiteindelijke:** [toɾ] *PF* bvnw. *tor* (afgeleid van *toruk laatste schaduw*)
- lachen:** [lɾ.tok' s-i] *PF* wwn. *lrrtok si* (afgeleid van *lrrtok glimlach*)
- lachen:** [h.aŋ.h.am] *PF* wwn. *hangham*
- laf:** [fna.'wɛʔ] *PF* bvnw. *fnawe'*
- lafaard:** [fna.'wɛʔ.tu] *PF* znw. *fnawe'tu* (afgeleid van *fnawe' laf*)
- lanceren:** [ya.'w·o] *PF* wwn. *yawo* (c.w. van *ya lucht* en *wo reiken naar*)
- land:** [at'.k'ε] *PF* znw. *atxkxe*
- landen, de grond bereiken:** [k].p·æ] *PF* wwn. *kllpä* (c.w. van *kllte grond* en *pāhem arriveren*)
- landen, neerkomen (het proces):** [k].w·o] *PF* wwn. *kllwo* (c.w. van *kllte grond* en *wo reiken naar*)
- lang:** [ŋim] *PF* bvnw. *ngim*
- lang (tijd):** [jɔl] *PF* bvnw. *yol*
- lang, groot:** [tsaw] *PF* bvnw. *tsawl ofp*.
- langer (tijd):** [nul.'kr] *PF* bw. *nulkrr* (afgeleid van *krr time*)
- langzaam:** [ki.'ʔoŋ] *PF* bijw. *ki'ong*
- langzaam:** [nik.'ʔoŋ] *PF* bijw. *nik'ong* (afgeleid van *ki'ong langzaam*)
- lastig vallen, vervelen:** [sr·æɬ'] *PF* wwo. *srätx late middag), avond (voor schemering:* [kajm] *PF* znw. *kaym*
- laten vallen:** [t.uŋ.'z-up'] *PF* wwo. *tungzup* (c.w. van *tung laten* en *zup vallen*)
- laten zien:** [w.m.'t'u] *PF* ww. *wintxu*
- laten zingen (poetisch), zingen (r«eyk»ol muziek maken:** [ɾ-ol] *PF* ww. *rɔl*
- leer:** [flawk'] *PF* znw. *flawk*
- leerling, student:** [nu.mɛ.ju] *PF* znw. *numeyu* (afgeleid van *nume leren*)
- leiden:** [·ɛjk'] *JC,PF* wwo. *eyk*
- leiden:** [fja.w.m.'t'u] *PF* wwn. *fyawintxu* (c.w. van *fya'o pad* en *wintxu laten zien*)
- leider:** [ɛjk.tan] *JC* znw. *eyktan* (afgeleid van *eyk leiden*)
- leidsel:** [sæ.'zæ.rɪp'] *RL,PF* znw. *säzärɪp* (afgeleid van *za'ärɪp trekken*)
- lekker (eten), vers:** [p'a.sul] *PF* bvnw. *pxasul*
- lekker, goed smakend:** [ft'i.'lor] *PF* bvnw. *ftx-ilor* (c.w. van *ftxì tong* en *lor mooi*)
- lendendoek:** [tɛwŋ] *PF* znw. *tewŋ*
- lenen (van iemand):** [za.'sr·m] *PF* wwo. *zas-rin* (afgeleid van *srin tijdelijk overgeven van de een naar een ander*)
- lengte:** [ŋim.'pup'] *PF* znw. *ngimpup* (afgeleid van *ngim lang* en *pup kort*)
- leraar:** [kar.ju] *PF* znw. *karyu* (afgeleid van *kar teach*)
- leren:** [n·u.m·ɛ] *PF* ww. *nume*
- leren, doceren:** [k·æɾ] *PF* wwo. *kar*
- les:** [sæ.'num.vi] *PF* znw. *sänumvi* (afgeleid van *sänume onderwijs*)
- les, instructie:** [sæ.'nu.mɛ] *PF* znw. *sänume* (afgeleid van *nume leren*)
- let. een oor geven, luisteren:** [t·im 'mik.jun] *PF* wwn. *tɪng mikyun* (afgeleid van *tɪng geven* en *mikyun oor*)
- let.: een oog geven, kijken:** [t·ɪŋ 'na.ri] *PF* wwn. *tɪng nari* (afgeleid van *tɪng geven* en *nari oog*)
- lethargie, luiheid:** [ti.'ŋoŋ] *PF* znw. *tɪngong* (afgeleid van *ngong lui*)
- lethargisch, lui:** [ni.'ŋoŋ] *PF* bijw. *nɪngong* (afgeleid van *ngong lui*)
- lethargisch, lui, zonder genoeg energie:** [ŋoŋ] *PF* bijw. *ngong*
- letten op, verantwoordelijk zijn voor:** [v·ɛwŋ] *PF* wwo. *vewŋ*
- leuk verhaal, grapje:** [həŋ.vur] *PF* znw. *hang-vur* (c.w. van *hangham lachen* en *vur verhaal*)
- leuk, humoristisch, amusant:** [ʔi.pu] *PF* bijw. *'ipu*
- leuk, schattig:** [ho.na] *PF* bijw. *hona*
- leukheid, schattigheid:** [ti.'ho.na] *PF* znw. *tì-hona* (afgeleid van *hona schattig*)
- leunen:** [t·u.v·on] *PF* ww. *tuvon*
- leven:** [ɾ·ɛj] *PF* wwn. *rey*
- leven:** [ti.'ɾɛj] *PF* znw. *tirey* (afgeleid van *rey leven*)

- leven, levend, iets levends:** [ru.'sɛj] *PF* bijw. znw. *rusey* (c.w. van *rey* *leven* en «*us*» *actief part. infix*)
- levend, leven, iets levends:** [ru.'sɛj] *PF* bijw. znw. *rusey* (c.w. van *rey* *leven* en «*us*» *actief part. infix*)
- levendig, helder:** [t'a.na.tan] *PF* bijw. *txanatan* (c.w. van *txan* *erg* en *atan* *licht*)
- lezen:** [t'i.nan] *PF* znw. *tinan* (afgeleid van *in-an* *lezen*)
- lezen (b.v. het bos), kennis vergaren via de zintuigen:** [i.'n.an] *PF* wwo. *inan* (klemtoon komt op eerste lettergreep bij gebruik van *infix*)
- lichaam:** [tok'] *PF* znw. *tokx*
- lichamelijk, fysiek:** [lɛ.'tok'] *PF* bijw. *letokx* (afgeleid van *tokx* *lichaam*)
- licht:** [a.'tan] *JC* znw. *atan*
- licht (fysiek gewicht, lichtgewicht):** [sjo] *PF* bijw. *syo*
- lichte kleur:** [nɛjm.pin] *PF* znw. *neympin* (afgeleid van *neyn* *licht*, *wit-tinten*)
- lichte kleuren, wit-tinten:** [nɛjn] *PF* bvnw. *neyn*
- lichtgevende sproet, ster:** [tan.'hi] *PF* znw. *tanhì*
- lichtgewicht), licht (fysiek gewicht:** [sjo] *PF* bijw. *syo*
- lid:** [ha.'p'i.tu] *PF* znw. *hapxìtu* (afgeleid van *hapxi* *onderdeel*)
- lid van een bijeenkomst:** [ul.'t'a.tu] *PF* znw. *ultxatu* (afgeleid van *ultxa* *bijeenkomst*)
- lied:** [ti.'rol] *PF* znw. *tirol* (afgeleid van *rol* *zingen*)
- lied:** [wa:] *PF* znw. *way*
- lief klein vuurtje:** [t'ɛp.tɕjip'] *PF* znw. *txept-syip* (afgeleid van *txep* *vuur*)
- lief, schattig:** [ni.'ho.na] *PF* bijw. *nihona* (afgeleid van *hona* *schattig*)
- liefde:** [ti.'jawn] *PF* znw. *tìyaww* (afgeleid van *yawne* *geliefd*)
- liever dan, in plaats van:** [tup'] *PF* verb. *tup*
- lijken:** [l'am] *PF* wwn. *lam*
- links (niet rechts):** [ftæf] *PF* bijw. *ftär*
- lip:** [sɛj.rì] *JC* znw. *seyri*
- logisch, uiteraard, vanzelfsprekend:** [ni.'lun] *PF* bw. *nìlun*
- long:** [tso.pi] *PF* znw. *tsopì*
- lopen:** [t.l.'r'an] *PF* wwn. *tiran*
- loslaten:** [l.o.'n.u] *PF* wwo. *lonu*
- lot (noodlot):** [sja:] *PF* znw. *syay*
- lucht:** [ja] *PF* znw. *ya*
- lucht, hemel:** [taw] *PF* znw. *taw*
- lui, lethargisch:** [ni.'ŋoŋ] *PF* bijw. *nìngong* (afgeleid van *ngong* *lui*)
- lui, lethargisch, zonder genoeg energie:** [ŋoŋ] *PF* bijw. *ngong*
- luid:** [wok'] *PF* bijw. *wok*
- luid, onplezierig voor de zintuigen:** [væʔ] *PF* bijw. *vä'*
- luidruchtig:** [ni.'wok'] *PF* bijw. *nìwok* (afgeleid van *wok* *luid*)
- luiheid, lethargie:** [ti.'ŋoŋ] *PF* znw. *tìngong* (afgeleid van *ngong* *lui*)
- luisteren:** [el.tu s-i] *PF* wwn. *eltu si* (afgeleid van *eltu* *hersen*)
- luisteren naar, gehoorzamen:** [l.ɛk'] *PF* ww. *lek*
- luisteren, let. een oor geven:** [t'im 'mik.jun] *PF* wwn. *tìng mikyun* (afgeleid van *tìng* *geven* en *mikyun* *oor*)

M

- maag:** [ŋæŋ] *PF* znw. *ngäng*
- maaltijd:** [wu.tso] *PF* znw. *wutso*
- maand:** [vo.'sp'i] *PF* znw. *vospxì* (afgeleid van *vosìpxì* *twaalfde deel* en *zìsitä* *van een jaar*)
- maandag:** [tɿ.'mu.vɛ] *PF* znw. *trrmuve* (c.w. van *trr* *dag* en *muve* *tweede*)
- maar:** [slæ] *PF* conj. *slä*
- maar liever, in plaats van:** [ki] *PF* samenv *ki*
- machtig:** [fkɛw] *PF* bvnw. *fkew*
- magenta, violet, paars:** [ʔom.pin] *PF* znw. *'ompin* (afgeleid van *'om* *paars*)
- magenta, violet, paars:** [ʔom] *PF* bvnw. *'om*
- maken, creëren:** [ŋ.op'] *PF* ww. *ngop*
- maken, produceren:** [slɛj.'k-u] *PF* wwo. *sleyku* (afgeleid van *slu* *worden* en «*eyk*» *caus. infix*)
- maken** , (post-positioneel ongebonden hulpwerkwoord) *doen:* [s-i] *PF* si ervend voorvoegsel

- maker:** [ʔop.ju] *PF* znw. *ngopyu* (afgeleid van *ngop maken, creëren*)
- makkelijk:** [ʔtu.ɛ] *PF* bvnw. *ftue*
- mama:** [ʔsaʔ.nu] *PF* znw. *sa'nu* (aanhankelijke vorm van *sa'nok moeder*)
- man:** [tu.'tan] *PF* znw. *tutan* (afgeleid van *tute persoon*)
- man, echtgenoot:** [mun.'t'a.tan] *PF* znw. *mun-txatan* (afgeleid van *muntxatu ega*)
- manier van denken, gedachtenpatroon:** [ʔpɪl.fja] *PF* znw. *fpɪlfya* (c.w. van *fpɪl denken en fya'o pad*)
- meel:** [ʔsjo] *PF* znw. *tsyo*
- meer:** [mi.'ʔul] *PF* bw. *nɪ'ul*
- meer:** [ʔo.ra] *PF* znw. *'ora*
- meerderheid, grootste deel:** [t'am.'p'i] *PF* znw. *txampxi* (afgeleid van *txan veel*)
- meester van een vak, expert, kunst of vaardigheid:** [ʔsul.'fæ.tu] *PF* znw. *tsulfātu* (afgeleid van *tsulfā meesterschap*)
- meesterschap:** [ʔsul.'fæ] *PF* znw. *tsulfä*
- meisje:** [ʔɛ.vɛ.ɲɛ] *PF* znw. *'evenge* (afgeleid van *'eveng kind*)
- meisje (spreektaal):** [ʔɛ.vɛ] *PF* znw. *'eve* (afgeleid van *'evenge meisje*)
- melodie:** [lawr] *PF* znw. *lawr*
- mes:** [ʔstal] *PF* znw. *tstal*
- met:** [hu] *PF* vZ. *hu-*
- met andere woorden, dit is:** [ʔa.lu] *PF* samenv. *alu* (afgeleid van *a attribuu marker en lu zijn*) (Gebruikt voor bijwoorden)
- met behulp van, door middel van:** [fa] *PF* vZ. *fa-*
- met betrekking tot dit, in dit perspectief:** [mi.'ʔt'ɛ.lɛ] *PF* bijw. *mɪʔtɛle*
- met plezier, aangenaam, welkom:** [mi.'pɪ.tɛʔ] *PF* bijw. *nɪprɪtɛ'* (afgeleid van *prɪtɛ'* plezierig)
- met slechte intenties:** [ʔkawŋ.lan] *PF* bijv.nw. *kawŋlan* (c.w. van *kawŋ slecht en txe'lan hart*)
- met voltooid of onvoltooid conjunctief), wens (t.o.v. feit:** [mi.'ra.ŋal] *PF* bijw. *nɪran-gal* (afgeleid van *rangal wens*)
- metaal:** [ʔjapʔ] *PF* znw. *fngap*
- metalig, van metaal:** [lɛ.'ʔjapʔ] *PF* bijw. *lefngap* (afgeleid van *fngap metaal*)
- meteen na:** [p'i.'maw] *PF* vZ. *pximaw-* (c.w. van *maw na (tijd)* en *pxi scherp*)
- middag:** [haʔ.'ɲɪr] *PF* znw. *ha'ngir*
- middag (12 uur 's middags):** [k'am.trɪ] *PF* znw. *kxamtrɪ* (c.w. van *kxam midden en trɪ dag*)
- middelpunt:** [k'am.tɕɛŋ] *PF* znw. *kxamtseng* (c.w. van *kxam midden en tseng plaats*)
- midden:** [k'am] *PF* znw. *kxam*
- midnacht:** [k'am.t'on] *PF* znw. *kxamtɕon* (c.w. van *kxam midden en tɕon nacht*)
- mij, ik:** [ʔo.ɛ] *PF* vNW. *oe*
- mijn excuses (uiting van schuld en spijt), sorry:** [ɲaj.'t'o.a] *PF* uitdr. *ngaytxoa* (c.w. van *ngeyā je en txoa vergeving*)
- mikkend op de overkant van, tegenover:** [ʔɛw] *PF* vZ. vOOR. *few-*
- mild, aangenaam:** [ʔsja.fɛ] *PF* bijw. *tsyafe*
- militaire clan, squadron, oorlogsgroep:** [wɛm.po.ɲu] *PF* znw. *wempongu* (c.w. van *wem vecht en pongu groep*)
- minderheid, minste, klein deel:** [hɪm.'p'i] *PF* z.nw. *hɪmpxi*
- minste, minderheid, klein deel:** [hɪm.'p'i] *PF* z.nw. *hɪmpxi*
- misschien:** [k'awm] *PF* bw. *kxawm*
- missend, vermist (als een niet-aanwezig iemand waarnaar verlangd wordt):** [lom] *PF* bijv.nw. *lom*
- mist, stoom:** [ʔja.paj] *PF* znw. *yapay* (c.w. van *ya air en pay water*)
- mistig, nevelig:** [lɛ.'ja.paj] *PF* bijw. *leyapay* (afgeleid van *yapay mist*)
- moe:** [ɲɛjn] *PF* bijw. *ngeyn*
- moe/overweldigd zijn door een activiteit, bezig zijn (negatief):** [v.t.'ɪm] *PF* wwn. *urrɪn* (afgeleid van *'ɪn bezig zijn*)
- moed, dapperheid:** [ti.'tstɛw] *PF* znw. *tɪstew*
- moeder:** [ʔsaʔ.nokʔ] *PF* znw. *sa'nok* (van *sa'atenuk C*)
- moedertje (gebruikt voor jonge meisjes):** [ʔsaʔ.nu.tɕɪpʔ] *PF* znw. *sa'nutsyɪp* (afgeleid van *sa'nu mammië*)
- moedig, dapper:** [ti.'tstɛw.ɲaʔ] *PF* bijv.nw. *tɪstewŋa'* (afgeleid van *tɪstew moed, dapperheid*) nvm. (b.v. een dappere daad)
- moeilijk, zwaar:** [ʔjæ.zɪkʔ] *PF* bvnw. *ngäzɪk*
- moeilijkheid, probleem:** [ti.'ɲæ.zɪkʔ] *PF* znw. *tɪngäzɪk* (afgeleid van *ngäzɪk moeilijk*)
- moeten:** [z'ɛ.n'ɛ] *PF* wwnM. *zene*

mogelijk: [lɛ.ʔsun.slu] *PF* bvnw. *letsunslu* (afgeleid van **tsunslu** *mogelijk zijn*)
mogelijk zijn: [ʔs-un.sl-u] *PF* wwn. *tsunslu* (c.w. van **tsun** *kunnen* en **slu** *worden*)
mogelijkheid, kans: [sk'om] *PF* znw. *skxom*
moment: [swaw] *PF* znw. *swaw*
momenteel, tegenwoordig: [ni.'fkɾ] *PF* bijw. *nɪfkrr* (afgeleid van **fikrr** *deze tijd*)
mond: [k'a] *PF* znw. *kxa*
mooi (voor mensen en Na'vi, hoofdzakelijk voor vrouwen): [sɛ.'vin] *PF* bvnw. *sevin* ofp. (vrouwelijk)
mooi, aangenaam voor de zintuigen (voor dingen of delen van een persoon): [loɾ] *PF* znw. *lor* nvm.
morgen: [tr.'aj] *PF* bijw. *trray* (afgeleid van **trr** *dag* en **hay** *volgende*)

N

na (tijd): [maw] *PF* vz. *maw-*
na (tijd): [maw.'kɾ.a] *PF* verb. *mawkrra* allomorf van **akrrmaw** (combinatie van **krr** *tijd* en **maw** *na*)
na (tijd): [a.'kɾ.maw] *PF* verb. *akrrmaw* allomorf van **mawkrra** (combinatie van **krr** *tijd* en **maw** *na*)
na middernacht: [k'am.t'o.maw] *PF* znw. *kx-amtxomaw* (c.w. van **kxamtson** *middernacht* en **maw** *na*)
na zonsondergang, schermering, voor donker: [t'on.'ʔonj.maw] *PF* znw. *txon'ongmaw* (c.w. van **txon'ong** *zonsondergang* en **maw** *na*)
na, achteraf: [maw.kɾ] *PF* bijw. *matwkrr* (c.w. van **maw** *na* en **krr** *tijd*)
naakt, zonder kleding: [luk.'pɛn] *PF* bijv.nw. *lukpen* (c.w. van **luke** *zonder* en **pen** *kleren* (*meervoud*))
naam: [tst'o] *PF* znw. *tstxo*
naar de anderen: [aj.'la.ru] *PF* vnw. *ay-laru* (samentrekking van **ay+lahe-ru**)
naar, in de richting van: [nɛ] *PF* vz. *ne-*
naast: [ro.fɑ] *PF* vz. *rofa-*
nabij: [a.'sim] *PF* bijw. *asim* (afgeleid van **sim** *dichtbij*)
nacht: [t'on] *PF* znw. *txon*
naderen, benaderen: [l-okʔ] *PF* ww. *lok*

morgennacht: [t'o.'naj] *PF* bijw. *txonay* (afgeleid van **txon** *nacht* en **hay** *volgend(e)*)
mos: [pr.wɪ] *PRR* znw. *prroll* (c.w. van **prnen** *baby* en **'ewll** *plant*)
motregen: [tom.pa.'mɛjpʔ] *PF* znw. *tompameyp* (afgeleid van **tompa** *regen* en **meyp** *zwak*)
muziek: [pam.tɛ.o] *PF* znw. *pamtseo* (c.w. van **pam** *geluid* en **tseo** *kunst*)
muziek instrument (algemene term): [ʔo't'aŋ] *PF* znw. *'otxang*
muziek maken (met fa voor het bespeelde instrument): [pam.tɛ.o 's-i] *PF* wwn. *pamtseo si* (afgeleid van **pamtseo** *muziek*)
muzikant: [pam.tɛ.o.tu] *PF* znw. *pamtseotu* (afgeleid van **pamtseo** *muziek*)

nat, vochtig: [paj.ŋaʔ] *PF* bijw. *paynga'* (afgeleid van **pay** *water* en **nga'** *bevat*)
natte sneeuw: [tom.pɛɾ.wɪ] *PF* znw. *tomperwɪ* (afgeleid van **tompa** *regen* en **herwɪ** *sneeuw*)
nee: [kɛ.hɛ] *PF* part. intj. *kehe*
neerkomen (het proces), landen: [kɪ.'w'o] *PF* wwn. *kllwo* (c.w. van **kllte** *grond* en **wo** *reiken naar*)
neerzetten, plaatsen: [j.ɛm] *PF* wwo. *yem*
nek: [pɛwn] *PF* znw. *pewn*
nergens: [kaw.tɛɪŋ] *PF* bijw. *kawtseng* (c.w. van **ke** *'aw niet een* en **tseng** *plaats*)
neurale verbinding, band: [tsa.'hɛj.lu] *JC,PF* znw. *tsaheylyu*
neuriën, zingen zonder worden: [t-ɪŋ lawɾ] *PF* wwn. *tiŋ lawɾ* (afgeleid van **lawɾ** *melodie*)
neus: [on.tu] *JC* znw. *ontu*
neusring: [on.tsaŋ] *PF* znw. *ontsang* (c.w. van **ontu** *neus* en **tsang** *piercing*)
nevelig, mistig: [lɛ.'ja.paj] *PF* bijw. *leyapay* (afgeleid van **yapay** *mist*)
niemand: [kaw.tu] *PF* vnw. *kawtu* (c.w. van **ke** *'aw niet een* en **tute** *persoon*)
niet: [kɛ] *PF* bvnw., bw. *ke*
niet blij, van streek: [kɛ.'ft'o] *PF* bijw. *keftxo*
niet een persoon, speculatief, intuïtief (van actie: [lɛ.'ʔɛn] *PF* bijw. *le'en* (afgeleid van **'en** *raden*) nvm.

niet fysiek), sterk (emotioneel, spiritueel, vol vertrouwen: [sɛj. 'k'ɛl] *PF* bijw. *seykxel*

niet goed, verkeerd: [kɛ.'jawɾ] *PF* bijw. *keyawɾ* (c.w. van **ke** *niet* en **eyawɾ** *correct*)

niet moeten: ['z.ɛŋ.kɛ] *PF* wwnM. *zenke* (c.w. van **zene** *moeten* en **ke** *niet*)

niet slim (persoon), suf: ['snu.mi.na] *CP* bvnw. *snumina* avm. (refereert naar een 'suf/dom' persoon)

niet van een andere bron genomen, origineel, uniek: [lɛ.'tsim] *PF* bijw.nw. *letsim* (afgeleid van **tsim** *bron*)

niet veel, enkele: [ni.'hol] *PF* bijw. *n̄hol* (afgeleid van **hol** *weinig*)

nieuw: [mipʔ] *PF* bvnw. *mip*

nieuwkomer, iemand die net gearriveerd is: [zi.'ma.ʔu.yu] *PF* znw. *z̄ima'uyu*

nieuws, iets te melden: [fmawn] *PF* znw. *fmatwn*

nieuwsgierig: [lɛ.'no.mum] *PF* bvnw *lenomum* (afgeleid van **newomum** *nieuwsgierig zijn*)

nieuwsgierig zijn, willen weten: [n.ɛw.'o.mum] *PF* wwn. *newomum* (c.w. van **new** *willen* en **omum** *weten*)

nieuwsgierigheid: [ti.'no.mum] *PF* znw *t̄inomum* (afgeleid van **newomum** *nieuwsgierig zijn*)

nijd, jalouzie: [fmokʔ] *PF* znw. *fmokx*

niveau: ['ʔɛŋ.ɛŋ] *PF* znw. 'engeng

nodig: [lɛ.'kin] *PF* bijw. *lekin* (afgeleid van **kin** *nodig*)

nodig hebben: [k.in] *PF* wwo. *kin*

nodig hebben: [ti.'kin] *PF* znw. *tikin* (afgeleid van **kin** *noodzaak*)

nodig hebben, vereisen: [fŋ.oʔʔ] *PF* wwo. *fn-go'*

nog, toch, als voorheen: [mi] *PF* bw. *mi*

nooit: ['kaw.kr] *PF* bw. *kawkr̄r* (c.w. van **ke** 'aw *tijd* en **krr** *tijd*)

nou (conversatie starter): [t̄sɛ] *PF* deelw. *tse*

nu: [sɛʔ] *PF* bw. *set*

nu: ['sɛ.kr̄] *PF* bijw. *sekrr* (c.w. van **set** *nu* en **krr** *tijd*)

nu meteen, onmiddellijk: [p'i.'sɛʔ] *PF* bijw. *pxiset* (c.w. van **set** *nu* en **pxi** *scherp*)

nu net, een moment geleden: [p'i.swaw.'am] *PF* bijw. *pxiswawam* (c.w. van **swaw** *moment* en **-am** *geleden*)

nul: [kɛw] *PF* num. *ketw*

nummer: [hol.'p'aj] *PF* znw. *holpxay* (c.w. van **hol** *weinig* en **pxay** *veel*)

nuttig: [lɛ.'sɑf] *PF* bijw. *lesar* (afgeleid van **sar** *nut*)

O

'o nee!', uitroep van waarschuwing of frustratie: ['tsa.'hɛj] *ZS* uitr. *tsa-hey*

(op)jagen: ['f.ɛ.w.i] *PF* wwo. *fewi*

(op)laden: ['k'ɿ 's.i] *PF* wwn. *kxll si* (afgeleid van **kxll** *lading*)

obstakel, barricade: [ɛ.'k'an] *PF* znw. *ekxan*

ocean, zee: [t'am.'paj] *PF* znw. *txampay* (c.w. van **txan** *groot* en **pay** *water*)

ochtend: ['ɾɛ.won] *PF* znw. *rewon*

oefenen, trainen: ['tsk'ɛ.kɛŋ 's.i] *PF* wwn. *tskxekeng si* (afgeleid van **tskxekeng** *training*)

oefening, training: ['tsk'ɛ.kɛŋ] *PF* znw. *tskxekeng*

Oeps!: [ʔæʔ] *PF* uitr. 'ä'

of: [fu] *PF* conj. *fu*

of niet: [fu.'kɛ] *PF* verb. *fuke* (c.w. van **fu** *of* en **ke** *niet*)

of tekst van een lied, woorden van een gedicht: [waj.æ ajli.ʔu] *PF* uitdr. *wayä ayli'u* (afgeleid van **way** *zingen* (*ceremonieel*))

of, weder: [ft'ɛj] *PF* verb. *ftxey*

ogen: [mɛ.'na.ri] *PF* znw. *menari* (afgeleid van **me+** *twee* en **nari** *oog*)

om die reden, daarom: [ta.'fral] *PF* bw. *tafral*

omdat: [ta.'lun(a)] *PF* conj. *talun(a)* (c.w. van **ta** *van* en **lun** *reden*)

omdat, vanwege: [a.'lun.ta] *PF* verb. *alunta*

omdat, vanwege de reden: [ta.'wɛjk(a)] *PF* conj. *taweyk(a)*

omen, voorteken: [a.'u.ŋi.a] *PF* znw. *aungia*

omhelzen, in de arm houden: [m.ɛ.'y.am] *PF* wwo. *meyam*

omhelzing: [sæm.'yam] *PF* znw. *sämyam* (afgeleid van **meyam** *omhelzen*)

omhoog (richting): [nɛ.'fæ] *PF* bijw. *nefä*

- omhoog gaan:** [fæ.'k·æ] *PF* wwn. *fäkä* (c.w. van *fäpa top* en *kä gaan*)
- omhoog komen:** [fæ.'z·a.'ʔ·u] *PF* wwn. *fäza'u* (c.w. van *fäpa top* en *za'u komen*)
- omhoog naar:** [va.j] *PF* v.z. *vay-*
- omlaag (richting):** [nɛ.'kl] *PF* bijw. *nekl*
- omlaag komen:** [kl.'z·a.'ʔ·u] *PF* wwn. *klza'u* (c.w. van *klte grond* en *za'u komen*)
- omschrijving:** [ti.'sla.'tsu] *PF* znw. *tisla'tsu* (afgeleid van *sla'tsu omschrijven*)
- onbekend, vreemd:** [st'ɔŋ] *PF* bijw. *stxong*
- ondanks dat:** [tsal.su.'ŋaj] *PF* bijw. *tsalsungay*
- onder-X:** [ʔæ.o] *PF* v.z. *äo-*
- onderbreken, uit harmonische balans halen:** [m·æ.'k'u] *PF* wwo. *mäxxu* (afgeleid van *kxu beschadigen*)
- onderdompelen:** [jɛm.'fpa.j 's·i] *PF* wwn. *yemf-pay si* (afgeleid van *yemfpay dompelen*)
- onderdompelen (in vloeistof):** [jɛm.'fpa.j] *PF* znw. *yemfpay* (c.w. van *yem doen* en *pay water*)
- ondertussen, tot dan:** [tsa.'kɪ.vaj] *PF* bijw. *tsakrrvay* (c.w. van *tsakrr dan* en *vay tot dan*)
- onderwijzen (het onderwijs):** [ti.ku.'sar] *PF* znw. *tikusar* (afgeleid van *kar onderwijzen*)
- onderzoeken:** [st·ɛ.'ft'·aw] *PF* wwo. *stefxaw*
- ondiep (fysiek):** [ɾɛŋ] *PF* bvnw *reng nfp.*
- ongehaast:** [lɛ.'t'i.lu.kɛ] *PF* bijw. *letxiluke* (c.w. van *txi haast* en *luke zonder*)
- ongehaast, kalm:** [ni.'t'i.lu.kɛ] *PF* bijw. *nixiluke* (c.w. van *txi haast* en *luke zonder*)
- ongeluk:** [fɛ.kɛm] *PF* znw. *fekem* (c.w. van *fe' slecht* en *kem actie*)
- ongezond:** [kɛl.'fpom.tok'] *PF* bijw. *kelpomto-kx* (c.w. van *ke niet* en *fpomto-kx gezond*)
- onheil, schade:** [k'u] *PF* znw. *kxu*
- onmiddellijk, nu meteen:** [p'i.'set'] *PF* bijw. *pxiset* (c.w. van *set nu* en *pxi scherp*)
- onmogelijk:** [kɛl.'tsun] *PF* bijw. *keltsun* (c.w. van *ke niet* en *tsun kunnen*)
- onomatopee), boem (klanknabootsing):** [k'aj.aŋ.aŋ] *PF* uitr. *kxangangang*
- onplezierig voor de zintuigen, luid:** [væ'ʔ] *PF* bijw. *vä'*
- onprettig, onverkwikkelijk:** [lɛ.wæ.'tɛ] *PF* bijw. *lewäte* (afgeleid van *wäte redetwisten*)
- onprettig, onverkwikkelijk:** [ni.wæ.'tɛ] *PF* bijw. *nüwäte* (afgeleid van *wäte redetwisten*)
- ontmoeten:** [ul.'t'a.f·un] *PF* wwo. *ultxarun* (c.w. van *ultxa ontmoeting* en *run vinden*)
- ontmoeting, vergadering:** [ul.'t'a] *PF* znw. *ul-txa*
- ontploffen:** [p'·oɾ] *PF* wwn. *pxor*
- ontvangen:** [t·ɛl] *PF* wwo. *tel*
- onvergetelijk:** [kɛ.t̩suk.'t̩swaʔ] *PF* bijw. *ketsukswa'* (afgeleid van *tswa' vergeten*)
- onverkwikkelijk, onprettig:** [lɛ.wæ.'tɛ] *PF* bijw. *lewäte* (afgeleid van *wäte redetwisten*)
- onverkwikkelijk, onprettig:** [ni.wæ.'tɛ] *PF* bijw. *nüwäte* (afgeleid van *wäte redetwisten*)
- onverwacht, benieuwd zijn, vreemd:** [h·ɛk'] *PF* wwn. *hek*
- onvolwassen, als een kind:** [ni.'ʔɛ.vɛŋ] *PF* bijw. *nü'eveng* (afgeleid van *'eveng kind*)
- onwaar, vals:** [tslɛŋ] *PF* bvnw. *tsleng*
- oog:** [na.ri] *PF* znw. *nari*
- ook:** [ni.'tɛŋ] *PF* bw. *niteng* (afgeleid van *teng gelijk, hetzelfde*)
- ook, alsmede, tegelijk met:** [kop'] *PF* part. *kop*
- ook, hetzelfde als (b.v. ik ook):** [ni.'tɛŋ.fja] *PF* bvnw. *nitengfya* (afgeleid van *tengfya als, dezelfde manier als (samenv.)*)
- ook, overdreven:** [ni.'hawŋ] *PF* bw. *nihawng* (afgeleid van *hawng overloedig*)
- oor:** [mik.jun] *JC* znw. *mikyun*
- oorbel:** [mik.'tsaŋ] *PF* znw. *miktsang* (c.w. van *mikyun oor* en *tsang piercing*)
- oorlog:** [tsam] *PF* znw. *tsam*
- oorlogs-beschildering:** [tsa.mo.pin] *PF* znw. *tsamopin* (c.w. van *tsam oorlog* en *'opin kleur*)
- oorlogs-groep:** [tsam.po.ŋu] *PF* znw. *tsampon-gu* (c.w. van *tsam oorlog* en *pongu groep*)
- oorlogsgroep, squadron, militaire clan:** [wɛm.po.ŋu] *PF* znw. *wempongu* (c.w. van *wem vecht* en *pongu groep*)
- oorlogskreet:** [i.'lɛj] *LA* uitr. *iley*
- oorspronkelijk, als begin:** [ni.'sŋæ.'ʔi] *PF* bijw. *nisngä'i* (afgeleid van *sngä'i begin*)
- oorzaak:** [o.'ɛjk'] *PF* znw. *oeyk*
- oorzaak attriboot markering:** [a] *PF, LN* part. *a*
- op:** [sɪm] *PF* v.z. *sɪn-*
- op (plaats bepalend):** [ɾo] *PF* v.z. *ɾo+*
- op die manier, zo:** [tsa.'fja] *PF* vnw. *tsafya* (c.w. van *tsa- die* en *fya'o manier*)

- op een afstand, ver weg:** [a.'lɪm] *PF* bijw. *alim* (afgeleid van *lim* *ver, ver zijn*)
- op een manier:** [ni.'fja.'ʔo] *PF* bijw. *nifya'o* (afgeleid van *fya'o* *wijze*)
- op een manier waarbij iemand's leven op het spel staat:** [nɛm.'rɛj] *PF* bijw. *nemrey* (afgeleid van *emrey* *overleven*)
- op een originele manier, origineel:** [ni.'tsim] *PF* bijw. *nitsim* (afgeleid van *tsim* *bron*)
- op een plezierige manier:** [ni.'ʔoʔ] *PF* bijw. *nì'o'* (afgeleid van *'o'* *opwindend*)
- op een slimme manier, intelligent:** [ni.'ka.nu] *PF* bijw. *nikanu* (afgeleid van *kanu* *slim*)
- op gelijk niveau, gelijk:** [ni.'ʔɛŋ] *PF* bijw. *nì'eng* (afgeleid van *'engeng* *niveau*)
- op gezamenlijke wijze, gezamenlijk:** [ni.'j] *PF* bijw. *nìyll* (afgeleid van *yll* *gezamenlijk*)
- op haastige wijze, gehaast:** [ni.'t'i] *PF* bijw. *nìtxi* (afgeleid van *txi* *haast*)
- op intuïtie ageren, een gegronde gok doen:** [ni.'ʔɛn] *PF* bijw. *nì'en* (afgeleid van *'en* *raden*)
- op, in:** [mi] *PF* VZ. *mì+*
- open terrein, veld:** [t'a.jo] *PF* ZNW. *txayo*
- open, helder (voor wolkenloze hemel):** [pi.'akʔ] *PF* bijw. *piak*
- openbaren, voortbrengen (letterlijk, en als metafoor):** [k.u.l.atʔ] *PF* WWO. *kulat*
- openen:** [pi.'akʔ s-i] *PF* WVN. *piak si* (afgeleid van *piak* *open*)
- opgaan in (spiritueel):** [ʔ.i.a] *PF* WVN. *'ia*
- opgraven:** [kl.'k.u.l.atʔ] *PF* WWO. *klkukat*
- opnieuw:** [ni.'mun] *PF* BW. *nìmun*
- oppakken, optillen:** [k'·ɛl.t.ɛk] *PF* WWO. *kxeltek*
- opperhoofd:** [o.lo.'ʔɛjk.tan] *JC* ZNW. *olo'eyktan* (c.w. van *olo'* *stam* en *eyktan* *leider*)
- opponent, tegenstander:** [wæ.tu] *PF* ZNW. *wätu* (afgeleid van *wä-* *tegen*)
- opschieten:** [win sɛ.p-i] *PF* WVN. *win säpi* (c.w. van *win* *snel* en *s«äp»i* *doen (wederkerend)*)
- opsluiten, vangen:** [s.utʔ] *PF* WWO. *sutx*
- optillen, oppakken:** [k'·ɛl.t.ɛk] *PF* WWO. *kxeltek*
- optimaal, best:** [ni.'swɛj] *PF* bijw. *nìswey* (afgeleid van *swey* *best*)
- opwindend, wat plezier brengt:** [ʔoʔ] *PF* bijw. *'o'*
- opwinding, plezier:** [ti.'ʔoʔ] *PF* ZNW. *tì'o'* (afgeleid van *'o'* *opwindend*)
- oranje, rood:** [tʊm.pɪn] *PF* ZNW. *tumpin* (afgeleid van *tun* *rood, oranje*)
- oranje, rood:** [tʊn] *PF* BVNW. *tun*
- origineel, eerste in een serie:** [lɛ.'sɪŋæ.ʔi] *PF* bijw.nw. *lesngä'i* (afgeleid van *sngä'i* *begin*)
- origineel, op een originele manier:** [ni.'tsim] *PF* bijw. *nitsim* (afgeleid van *tsim* *bron*)
- origineel, uniek, niet van een andere bron genomen:** [lɛ.'tsim] *PF* bijw.nw. *letsim* (afgeleid van *tsim* *bron*)
- oud (niet voor mensen), van voorheen:** [spu.win] *PF* bijw. *spuwin* nvm.
- oud persoon:** [ko.ak.tu] *PF* ZNW. *koaktu* (afgeleid van *koak* *oud, op leeftijd*)
- oud, hoge leeftijd (voor levende dingen):** [ko.akʔ] *PF* bijw. *koak*
- oude man:** [ko.ak.tan] *PF* ZNW. *koaktan* (afgeleid van *koak* *oud, op leeftijd*)
- oude vrouw:** [ko.ak.tɛ] *PF* ZNW. *koakte* (afgeleid van *koak* *oud, op leeftijd*)
- ouder of ouders:** [saʔ.sɛm] *PF* ZNW. *sa'sem* (afgeleid van *sa'nok* *moeder* en *sempul* *vader*)
- over:** [tɛ.'ri] *PF* VZ. *teri-*
- over een seconde, zo meteen:** [p'i.swaw.'aj] *PF* bijw. *pxiswaway* (c.w. van *swaw* *moment* en *ay* *toekomstmarkering*)
- overall:** [fra.tɛŋ] *PF* bijw. *fratseng* (afgeleid van *tseng* *plaats*)
- overdadig:** [lɛ.'hawŋ] *PF* bijw. *lehawng* (afgeleid van *hawng* *overweldigend veel*)
- overdreven, ook:** [ni.'hawŋ] *PF* BW. *nìhawng* (afgeleid van *hawng* *overvloedig*)
- overleven:** [ɛm.'r·ɛj] *PF* WVN. *emrey*
- overleven:** [tɛm.'rɛj] *PF* ZNW. *temrey* (afgeleid van *emrey* *overleven*)
- overlevende (b.v. leden van een groep waarvan enkele zijn gestorven/gedood):** [lɛm.'rɛj] *PF* bijw. nw. *lemrey* (afgeleid van *emrey* *overleven*)
- overvloed:** [hawŋ] *PF* ZNW. *hawng*
- overwinnen, verslagen in gevecht:** [l·æ.t'·ajɪn] *PF* WWO. *lätxayn*
- overwinning, zege:** [ti.jo'raʔ] *PF* ZNW. *tiyora'* (afgeleid van *yora'* *winnen*)

P

- (post-positioneel ongebonden hulpwerkwoord)** *doen, maken* : [s·i] *PF* si ervend voorvoegsel
- p.s., toevoeging**: [ti.'suŋ] *Lance* znw. *tisung* (afgeleid van **sung** *toevoegen*)
- paars, violet, magenta**: [ʔom.pin] *PF* znw. 'ompin (afgeleid van 'om *paars*)
- paars, violet, magenta**: [ʔom] *PF* bvnw. 'om
- pad**: [ʔja.ʔo] *PF* znw. *fya'o*
- paddenstoel**: [sp'am] *PF* znw. *spxam*
- papa**: [sem.pu] *PF* znw. *sempu* (aanhankelijke vorm van **sempul** *vader*)
- paren (met iemand)**: [mun.'t'a 's·i] *PF* wwn. *muntxa si* (afgeleid van **muntxa** *paren*)
- paren, huwelijk**: [ti.mun.'t'a] *PF* znw. *timuntxa* (afgeleid van **muntxa** *gepaard, gekoppeld*)
- pas op!, kijk uit**: [na.ri s·i] *PF* wwn. *nari si* (afgeleid van **nari** *eye*)
- passie**: [ti.'ft'a.vaŋ] *PF* znw. *tiftxavang* (afgeleid van **ftxavang** *gepassioneerd*)
- patroon**: [ʔe.nu] *PF* znw. *renu*
- pellen**: [ʔk.a.r.utʔ] *PF* ww. *fkarut*
- per ongeluk**: [ni.'sja.j.vi] *PF* bvnw. *nisjayovi* (afgeleid van **syayvi** *geluk*)
- perfect of foutloos zijn**: [j·oʔʔ] *PF* wwn. *yo'*
- perfect, foutloos**: [ni.'yoʔʔ] *PF* bijw. *nijo'* (afgeleid van **yo'** *perfect zijn*)
- perfectie**: [ti.'yoʔʔ] *PF* znw. *tijo'* (afgeleid van **yo'** *perfect zijn*)
- persoon (klemtoon op 'tu', vgl. vrouw)**: [tu.te] *PF* znw. *tute*
- persoon die gemist wordt**: [lom.tu] *PF* znw. *lomtu* (afgeleid van **lom** *missend, vermist*)
- persoonlijk belangrijk, significant**: [t'an.wa.'we] *PF* bijv. nw. *txanwawe* (c.w. van **txan** *veel* en **wawe** *belang*)
- piercing**: [tsaŋ] *PF* znw. *tsang*
- pijl**: [swi.'zaw] *PF* znw. *swizaw*
- pijl en boog**: [tsko swi.'zaw] *PF* znw. *tsko swizaw* (c.w. van **tsko** *boog* en **swizaw** *pijl*)
- pijn**: [ti.'sraw] *PF* znw. *tisraw* (afgeleid van **sraw** *pijnlijk*)
- pijn doen (iets of iemand)**: [ti.'sraw se.j.'k·i] *PF* wwo. *tisraw seyki* (c.w. van **tisraw** *pijn* en **s«eyk»i** *maken*)
- pijn hebben, pijnlijk zijn**: [ti.'sraw 's·i] *PF* wwn. *tisraw si* (afgeleid van **tisraw** *pijn*)
- pijnlijk**: [sraw] *PF* bijw. *sraw*
- pijnlijk zijn, pijn hebben**: [ti.'sraw 's·i] *PF* wwn. *tisraw si* (afgeleid van **tisraw** *pijn*)
- plaats**: [ʔseŋ(ε)] *PF* znw. *tseng(e)*
- plaatsen, neerzetten**: [j·εm] *PF* wwo. *yem*
- plan, voorbereidingen**: [ti.'haw] *PF* znw. *tihawl* (afgeleid van **hawl** *voorbereiden*)
- plant**: [ʔε.w] *PF* znw. 'ewll
- plezier**: [ti.'pɾ.teʔ] *PF* znw. *tiprte'* (afgeleid van **prte'** *plezierig*)
- plezier brengen, prettig of leuk zijn**: [s·u.n·u] *PF* wwn. *sunu*
- plezier, opwinding**: [ti.'ʔoʔ] *PF* znw. *tio'* (afgeleid van 'o' *opwindend*)
- plezierig (van een activiteit)**: [pɾ.teʔ] *PF* bijw. *prte'*
- plezierig, aangenaam (fysiek, sexueel)**: [mo.'wan] *PF* bijw. *mowan*
- plezierig, blij, vredig (niet voor mensen of Na'vi)**: [le.'fpom] *PF* bvnw. *lefpom* (afgeleid van **fpom** *blijheid, vrijheid*) nvm.
- plezierige activiteit, hobby**: [sæ.'su.lm] *PF* znw. *sasulin* (afgeleid van **sulin** *bezig zijn (positief)*)
- plotseling, zonder waarschuwing**: [tsik] *PF* bijw. *tsik*
- poging**: [ti.'fmi] *PF* znw. *tifmi* (afgeleid van **fmi** *proberen*)
- poncho, cape, sjaal**: [ʔa.ɛ] *PF* znw. 'are
- positie**: [k|.tsɛŋ] *PF* znw. *klltseng* (afgeleid van **tseng** *plaats*)
- praatje, kleine conversatie**: [ti.pæŋ.'k'o.tsiɾpʔ] *PF* znw. *tipængkxotsyip* (afgeleid van **tipængkxo** *conversatie*)
- praten over, iets zeggen/uitweiden over**: [l·awkʔ] *PF* wwo. *lawk*
- praten, een gesprek voeren**: [p·æŋ.'k'o] *PF* znw. *pængkxo*
- precies, fijn, gedetailleerd**: [hi.'no] *PF* bijw. *hino*
- precies, specifiek**: [ni.'p'i] *PF* bijw. *nipxi* (afgeleid van **pxi** *scherp*)
- precisie, diepgaandheid, gedetailleerdheidq**: [ti.'no] *PF* znw. *tino*
- prettig of leuk zijn, plezier brengen**: [s·u.n·u] *PF* wwn. *sunu*

primaire rol in de gemeenschap, bezigheid: [t'in.tm] *PF* ZNW. *txintin* (c.w. van *txin* *hoofdzak* en *tin* *activiteit die je bezig houdt*)
primaire, eerste: [t'in] *PF* bijw. *txin*
proberen: [fm·i] *PF* WWO. *fni* (met de aanvoegende wijs)
probleem, moeilijkheid: [ti.'ŋæ.zik'] *PF* ZNW *tĩngüzik* (afgeleid van *ngüzik* *moeilijk*)
produceren, maken: [slej.'k·u] *PF* WWO. *sleyku* (afgeleid van *slu* *worden* en «*eyk*» *caus. in-*

fix)
proef, test: [ti.'fmε.tok'] *PF* ZNW. *tĩfmetok* (afgeleid van *fmetok* *test*)
profetie: [ti.'srε.sε.ʔa] *PF* ZNW. *tĩsrese'a* (afgeleid van *srese'a* *profetie uitspreken*)
project, werkstuk: [ti.'kaŋ.kεm.vi] *PF* ZNW. *tĩkangkemvi* (afgeleid van *tikangkem* *werk*)
prooi, wat gejaagd wordt: [smar] *PF* ZNW *smar*

R

“rustig maar”, kalmerend zinnetje: [tam'tam] *M* *utr. tam tam*
raken: [t'a.k·uk'] *PF* WWO. *takuk*
recent: [sok'] *PF* bijv.nw. *sok*
recht: [jεj] *PF* bvnw. *yey*
rechtop: [ni.'p'im] *PF* bijw. *nĩpxim* (afgeleid van *pxim* *rechtop*)
rechtop: [p'im] *PF* bijw. *pxim*
rechts (niet links): [ski.εn] *PF* bijw. *skien*
redden: [z·oŋ] *PF* WW. *zong*
reden: [lun] *PF* ZNW. *lun*
reden van het argument, bron van disput: [sæ.wæ.'tε] *PF* ZNW *säwäte* (afgeleid van *wäte* *redetwisten*)
redetwist, dispuut: [ti.wæ.'tε] *PF* ZNW. *tĩwäte* (afgeleid van *wäte* *redetwisten*)
redetwisten, discussieren: [wæ.'t·ε] *PF* WWO. *wäte*
reeds, al: [li] *PF* bvnw. *li*
reflecteren, imiteren: [riʔ.ir s·i] *PF* WWN. *ri'ir si* (afgeleid van *ri'ir* *reflectie*)
reflectie, spiegelbeeld: [riʔ.ir] *PF* ZNW. *ri'ir*
regel: [ko.'rεn] *PF* ZNW. *koren*
regelmatig, dagelijke: [ni.'tr.tr] *PF* bijw. *nĩtrtr* (afgeleid van *trr* *dag*)
regen: [tom.pa] *PF* ZNW. *tompä*
regendruppel: [tom.pi.va] *PF* ZNW *tompìva* (afgeleid van *tompä* *regen* en *ilva* *druppel*)
reiken naar: [w·o] *PF* WWO. *wo*
reis: [ti.'sop'] *PF* ZNW. *tĩsop* (afgeleid van *sop* *reis*)
reizen: [s·op'] *PF* WWN. *sop*
reiziger: [sop.ju] *PF* ZNW. *sopyu* (afgeleid van *sop* *reizen*)

rennen: [t·ul] *PF* WVN. *tul*
repareren, helen: [zεj.'k·o] *PF* WWO. *zeyko* (afgeleid van *zo* *wees wel* en «*eyk*» *causatieve infix*)
representeren: [k·ε.n·oŋ] or [kε.n·oŋ] *PF* WW. *kenong* (c.w. van *ke* *niet* en *nong* *volgen*)
richten: [k·an] *PF* WWO. *kan*
rijden: [m·ak.t·o] *PF* WWO. *makto*
rijm: [ŋam.pam] *PF* ZNW. *ngampam* (c.w. van *ngam* *echo* en *pam* *geluid*)
rijmen: [ŋam.pam s·i] *PF* WVN. *ngampam si* (afgeleid van *ngampam* *rijm*)
rijp, volwassen: [fjεjn] *PF* bvnw. *fyeyn*
rijpheid: [ti.'fjεjn] *PF* ZNW *tĩfyeyn* (afgeleid van *fyeyn* *rijp, volgroeid*)
ritme: [ʔε.koŋ] *PF* ZNW. *'ekong*
ritme: [ka.to] *PF* ZNW. *kato*
rivier: [kil.'van] *PF* ZNW. *kilvan*
roepen: [sj·aw] *PF* WVN. *syaw*
rondom: [p'aw] *PF* VZ. *pxaw-*
rood, oranje: [tum.pin] *PF* ZNW. *tumpin* (afgeleid van *tun* *rood, oranje*)
rood, oranje: [tun] *PF* bvnw. *tun*
rook: [k'ε.nεr] *PF* ZNW. *kxener*
rookplezier overdag, trillende tong (Na'vi idioom): [pɾ.k'εn.tr.kɾ] *Skxawng* ZNW *prrkxentrkr* (van *prte'* *plezier*, *kxener* *roken*, *trr* *dag* and *krr* *tijd*)
rots, steen: [tsk'ε] *PF* ZNW. *tskxe*
rotswand: [ʔawk'] *PF* ZNW. *'awkx*
rug (van het lichaam): [t'al] *PF* ZNW. *txal*
rusten: [ts·u.'r·ok'] *PF* WW. *tsurokx*
ruw: [εk'.t'u] *PF* bijw. *ekxtxu*

S

- (stuk) informatie:** [sæ.'o.mum] *PF* *znw.* *säomum* (afgeleid van **omum** *weten*)
- samen:** [ʔaw.si.'tɛŋ] *PF* *bw.* 'awsiteng (c.w. van 'aw een en **teng** *gelijk, hetzelfde*)
- samen zijn met:** [k'æ.tɛŋ] *PF* *wwn.* *käteng*
- samenvatting:** [vur.vi] *PF* *znw.* *vurvi* (afgeleid van **vur** *verhaal*)
- schade, onheil:** [k'u] *PF* *znw.* *kxu*
- schaduw:** [ukʷ] *PF* *znw.* *uk* (afgeleid van **toruk** *laatste schaduw*)
- scharnier, gewricht:** [til] *PF* *znw.* *til*
- schattig, leuk:** [ho.na] *PF* *bijw.* *hona*
- schattig, lief:** [ni.'ho.na] *PF* *bijw.* *nihona* (afgeleid van **hona** *schattig*)
- schattigheid, leukheid:** [ti.'ho.na] *PF* *znw.* *tìhona* (afgeleid van **hona** *schattig*)
- scherming, voor donker, na zonsongang:** [t'on.'ʔoŋ.maw] *PF* *znw.* *txon'ongmaw* (c.w. van **txon'ong** *zonsongang* en **maw** *na*)
- scherp:** [p'i] *PF* *bvnw.* *pxi*
- schieten:** [t'ɛm] *PF* *wwn.* *tem*
- schieten:** [t.ol.'t'ɛm] *PF* *wwo.* *toltem*
- schoen:** [hawn.'ven] *PF* *zmv.* *hawnven* (c.w. van **hawnu** *bescherm* en **venu** *voet*)
- school:** [num.tɛŋ] *PF* *znw.* *numtseng* (c.w. van **nume** *leren* en **tseng** *plaats*)
- schoon:** [la.ro] *PF* *bijw.* *laro*
- schoonheid:** [ti.'lor] *PF* *znw.* *tilor* (afgeleid van **lor** *mooi*)
- schouder:** [ʔet.naw] *PF* *znw.* 'etnaw
- schram, snee, kleine verwonding:** [sk'ir.tɕjɪpʷ] *PF* *znw.* *skxirtsyɪp* (afgeleid van **skxir** *wond*)
- schreeuw, gil:** [z'awŋ] *PF* *znw.* *zawŋ*
- schrijven:** [pam.'ɛl 's:i] *PF* *wwn.* *pamrel si* (afgeleid van **pamrel** *geschrift*)
- schuchter, timide:** [nim] *PF* *bvnw.* *nim*
- schuilplaats, veilige plek:** [zoŋ.tɛŋ] *PF* *znw.* *zongtseng* (c.w. van **zong** *redden* en **tseng** *plaats*)
- seconde, een kort moment:** [swaw.tɕjɪpʷ] *PF* *znw.* *swawtsyɪp* (afgeleid van **swaw** *moment*)
- seconde, korte tijd:** [hi.kɪ] *PF* *znw.* *hikrr* (c.w. van **hi'i** *klein* en **krr** *tijd*)
- seizoen:** [ʔi.si.kɪ] *PF* *znw.* *zìsikrr* (afgeleid van **zìsit** *jaar* en **krr** *tijd*)
- sexueel, plezierig, aangenaam (fysiek):** [mo.'wan] *PF* *bijw.* *mowan*
- significant, betekenisvol:** [ni.wa.'wɛ] *PF* *bijw.* *nìwawe* (afgeleid van **wawe** *betekenis*)
- significant, persoonlijk belangrijk:** [t'an.wa.'wɛ] *PF* *bijw.* *nw.* *txanwawe* (c.w. van **txan** *veel* en **wawe** *belang*)
- sinds (tijd):** [ta.'kɪ.a] *PF* *conj.* *takrra* allomorf van **akrrta** (c.w. van **krr** *krr* en **ta** *van*)
- sinds (tijd):** [a.'kɪ.ta] *PF* *conj.* *akrrta* allomorf van **takrra** (c.w. van **krr** *krr* en **ta** *van*)
- situatie, conditie, staat:** [ti.'fkɛj.tokʷ] *PF* *znw.* *tifkeytok* (afgeleid van **fkeytok** *bestaan*)
- sjaal, poncho, cape:** [ʔa.ɛ] *PF* *znw.* 'are
- slagen:** [fl'æ] *PF* *wwn.* *flä*
- slapen:** [h'a.h'aw] *PF* *wwn.* *hahaw*
- slecht:** [kawŋ] *PF* *bvnw.* *kawŋ*
- slecht:** [fɛʔ] *PF* *bijw.* *nw.* *fe'* *nfp.*
- slecht:** [ni.'fɛʔ] *PF* *bijw.* *nife'* (afgeleid van **fe'** *slecht*)
- slecht smakend, vies:** [ft'i.'væʔ] *PF* *bvnw.* *ftx-ivä'* (c.w. van **ftxi** *tong* en **vä'** *vervelend*)
- slecht zijn in:** [w'æt'] *PF* *wwo.* *wätx*
- slechts, alleen:** [ni.'ʔaw] *PF* *bw.* *nì'aw* (afgeleid van 'aw een)
- slechtste:** [ʔɛ.ʔal] *PF* *bijw.* 'e'al
- slikken:** [k'ukʷ] *PF* *wwo.* *kxukx*
- slim (ding):** [sil.'ron.sɛm] *PF* *bvnw.* *silonsem* (c.w. van **siltsan** *goed* en **ronsem** *geest*)
- slim, intelligent (van een persoon):** [ka.nu] *PF* *bijw.* *kanu* *ofp.*
- sluiten:** [t'stu 's:i] *PF* *onv.ww.* *tstu si* (afgeleid van **tstu** *dicht*)
- smerig:** [t'sewt'] *PF* *bijw.* *tsewtx*
- snaarinstrument:** [iʔ.ɛn] *JC* *znw.* *i'en*
- snee, schram, kleine verwonding:** [sk'ir.tɕjɪpʷ] *PF* *znw.* *skxirtsyɪp* (afgeleid van **skxir** *wond*)
- sneeuw:** [hɛɪ.wi] *PF* *znw.* *herwì*
- sneeuwjacht:** [hɛɪ.'mɛjpʷ] *PF* *znw.* *hermeyp* (afgeleid van **herwì** *sneeuw* en **meyp** *zwak*)
- sneeuwveld:** [hɛɪ.t'a.jo] *PF* *znw.* *hertxayo* (afgeleid van **herwì** *sneeuw* en **txayo** *veld*)
- sneeuwvlok:** [hɛɪ.wi.va] *PF* *znw.* *herwìva* (afgeleid van **herwì** *sneeuw* en **ilva** *vlok*)

- snel:** [ni.'win] *PF* bw. *nìwin* (afgeleid van **win** *snel*)
- snel:** [win] *PF* bvnw. *win*
- snijden:** [m·un.'ʔ·i] *PF* ww. *mun'i*
- solide), wereld (fysiek):** [ki.'fkɛj] *PF* znw. *kifkey*
- soort, type:** [fnɛl] *PF* znw. *fnel*
- sorry, mijn excuses (uiting van schuld en spijt):** [ŋaj.'t'o.a] *PF* uitdr. *ngaytxoa* (c.w. van **ngeyä** *je* en **txoa** *vergeving*)
- sorry, vergeef me:** [hi.'t'o.a] *PF* uitdr. *hìtxoa* (afgeleid van **hì'i** *klein* en **txoa** *vergeving*)
- specifiek, precies:** [ni.'p'i] *PF* bijw. *nìpxi* (afgeleid van **pxi** *scherp*)
- speculatief, intuïtief (van actie, niet een persoon):** [ɛ.'ʔɛn] *PF* bijw. *le'en* (afgeleid van **'en** *raden*) nvm.
- speer:** [tuk.'ru] *PF* znw. *tukru*
- spelen:** [u.'van 's·i] *PF* wwn. *uvan si* (afgeleid van **uvan** *spel*)
- spelling:** [pam.'rel.fja] *PF* znw. *pamrelfya* (afgeleid van **pamrel** *schrijven* en **fya'o** *manier*)
- spiegelbeeld, reflectie:** [ʔi.'rɪ.ɪr] *PF* znw. *rì'ìr*
- spiraal:** [ʔi.'hɛ.ju] *PF* znw. *'ihɛyu*
- spiritueel, sterk (emotioneel, niet fysiek), vol vertrouwen:** [sɛj.'k'ɛl] *PF* bijw. *seykxel*
- spoor v.e. dier:** [tsmim] *PF* znw. *tsmim*
- spreken:** [p·l.'t'·ɛ] *PF* ww. *plltxe*
- springen:** [sp·æ] *PF* ww. *spä*
- spuiten:** [ts·æʔ] *PF* ww. *tsä'*
- squadron, militaire clan, oorlogsgroep:** [wɛm.po.ŋu] *PF* znw. *wempongu* (c.w. van **wem** *vecht* en **pongu** *groep*)
- staan:** [kl.'k'·ɛm] *PF* ww. *kllkxem*
- staart:** [k'ɛ.tɛ] *PF* znw. *kxetse*
- staart, vlecht:** [tswin] *PF* znw. *tswin*
- staat, situatie, conditie:** [ti.'fkɛj.tokʔ] *PF* znw. *tifkeytok* (afgeleid van **fkeytok** *bestaan*)
- stam, clan:** [o.'loʔ] *PF* vnw. *olo'*
- start-tijd (tijd), begin:** [sɲæ.ʔi.kʔ] *PF* znw. *sngä'ikrr* (c.w. van **sngä'i** *beginnen* en **krr** *tijd*)
- starten, beginnen:** [sɲ·æ.ʔ·i] *PF* wwnM. *sngä'i*
- steen, rots:** [tsk'ɛ] *PF* znw. *tskxe*
- steken:** [sɲ·apʔ] *PF* wwo. *sngap*
- stem:** [mok.ri] *PF* znw. *mokri*
- ster, lichtgevende sproet:** [tan.'hi] *PF* znw. *tanhi*
- sterk:** [t'ur] *PF* bvnw. *txur*
- sterk (emotioneel, spiritueel, niet fysiek), vol vertrouwen:** [sɛj.'k'ɛl] *PF* bijw. *seykxel*
- stil zijn, wees stil:** [fn·u] *PF* ww. *fnu*
- stilte:** [ti.'fnu] *PF* znw. *tifnu* (afgeleid van **fnu** *stil*)
- stoom, mist:** [ʔja.paj] *PF* znw. *yapay* (c.w. van **ya** *air* en **pay** *water*)
- stoppen:** [ft·aŋ] *PF* wwnM. *ftang*
- stoppen:** [t'·ɛj] *PF* ww. *tkey*
- stoppen:** [ti.'ftaŋ s·] *PF* wwn. *tiftang si* (afgeleid van **tiftang** *stoppen*)
- stoppen, de glottale stop:** [ti.'ftaŋ] *PF* znw. *tiftang* (afgeleid van **ftang** *stop*)
- stortbui, zware regen:** [t'an.'tom.pa] *PF* znw. *txantompa* (c.w. van **txan** *veel* en **tompa** *regen*)
- straal:** [a.'tan.vi] *PF* znw. *atanvi* (afgeleid van **atan** *licht*)
- stroom:** [paj.fja] *PF* znw. *payfya* (c.w. van **pay** *water* en **fya'o** *weg*)
- struik:** [ut.ral.tɕjipʔ] *PF* znw. *utraltsyip* (afgeleid van **utral** *boom*)
- student, leerling:** [nu.mɛ.ju] *PF* znw. *numeyu* (afgeleid van **nume** *leren*)
- studeren:** [ft·i·'a] *PF* wwo. *ftia*
- studie:** [ti.fti'a] *PF* znw. *tiftia* (afgeleid van **ftia** *studeren, bestuderen*)
- stuk functionele kleding:** [p'ɛn] *PF* znw. *pxen*
- stuk taal, uitdrukking:** [liʔ.fja.vi] *PF* znw. *li'fyavi* (afgeleid van **li'fya** *taal*)
- sturen, zenden:** [fp·ɛʔ] *PF* wwo. *fpe'*
- substitueren, vervangen:** [r·awn] *PF* wwo. *rawn*
- substituut, vervanging, iets dat iets anders vervangt:** [sæ.'rawn] *PF* znw. *särawn* (afgeleid van **rawn** *vervoegen*)
- suf, niet slim (persoon):** [snu.mi.na] *CP* bvnw. *snumina* avm. (refereert naar een **'suf/dom'** persoon)
- suggereren, voorstellen:** [m·okʔ] *PF* wwo. *mok*
- suggestie:** [ti.'mokʔ] *PF* znw. *tìmok* (afgeleid van **mok** *voorstellen, suggereren*)
- suggestie, voorstel:** [sæ.'mokʔ] *PF* znw. *sämok* (afgeleid van **mok** *voorstellen*)

T

- taal:** [lʔ.fja] _{PF} znw. *li'fya* (c.w. van *li'u* woord en *fya'o* wijze, manier)
- taal-gebruikers, taalgroep:** [lʔ.fja.o.'loʔ] _{PF} znw. *li'fyaolo'* (c.w. van *li'fya* taal en *olo'* clan)
- taalgroep, taal-gebruikers:** [lʔ.fja.o.'loʔ] _{PF} znw. *li'fyaolo'* (c.w. van *li'fya* taal en *olo'* clan)
- tak (van een boom):** [vul] _{PF} znw. *vul*
- tand:** [sɾɛʔ] _{PF} znw. *sre'*
- te doen hebben met de Na'vi, het Volk:** [lɛ.'naʔ.vi] _{PF} bijw. *leNa'vi* (afgeleid van *Na'vi* het Volk)
- teen:** [ʔvɛn.zɛkʔ] _{PF} znw. *venzek* (c.w. van *venu* voet en *zekwä* vinger)
- tegelijk met, ook, alsmede:** [kopʔ] _{PF} part. *kop*
- tegen (als in: vechten tegen):** [wæ] _{PF} vZ. *wä+*
- tegenover, aan de overkant:** [fɛw.ʔsokʔ] _{PF} bijw. *fewtusok* (afgeleid van *few-* tegenover)
- tegenover, mikkend op de overkant van:** [fɛw] _{PF} vZ. voor. *few-*
- tegenstander, opponent:** [wæ.tu] _{PF} znw. *wätu* (afgeleid van *wä-* tegen)
- tegenwoordig, momenteel:** [ni.'fkɾ] _{PF} bijw. *nifkrr* (afgeleid van *fikrr* deze tijd)
- tekenen, illustreren:** [w.ɛjn] _{PF} ww. *weyn*
- temperatuur:** [som.'wɛw] _{PF} znw. *somwew* (afgeleid van *som* heet en *wew* koud)
- terecht, eerlijk, goed:** [mu.'i.æ] _{PF} bvnw. *muiä*
- territorium, gebied:** [kl.'p'ɪl.tu] _{PF} znw. *klɪpx-iltu*
- terug (richting):** [nɛ.'ʔim] _{PF} vZ. *ne'im*
- terug, in antwoord op:** [ni.'ʔɛjn] _{PF} bijw. *ni'eyng* (afgeleid van *'eyng* antwoord)
- terughalen:** [sp.ɛj] _{PF} ww. *speng*
- terugkeren:** [t.æ.'t'aw] _{PF} wwn. *tätxaw*
- terugtrekken:** [t.ɪj.ʔsɛj] _{PF} wwn. *tɪng tsɛng* (afgeleid van *tɪng* geef en *tsɛng* grond)
- test, proef:** [ti.'fmɛ.tokʔ] _{PF} znw. *tifmetok* (afgeleid van *fmetok* test)
- testen:** [fm.ɛ.t.okʔ] _{PF} ww. *fmetok*
- testen, uitproberen, evalueren:** [majʔ] _{PF} wwoM. *may'*
- tevens, daarnaast:** [ni.'suŋ] _{PF} bijw. *nɪsung* (afgeleid van *sung* toevoegen)
- tevreden, content, vervuld:** [jɛ] _{PF} bijw. *ye*
- thuis:** [kɛl.ku] _{PF} znw. *kelku*
- tijd:** [krɪ] _{PF} znw. *krr*
- tijd verbruiken:** [krɪ.'n.ɛkʔ] _{PF} ww. *krrnekx* (c.w. van *krr* tijd en *nekx* consumeren)
- tijd, beurt, een van een herhalende actie:** [a.lo] _{PF} znw. *alo*
- timide, schuchter:** [nim] _{PF} bvnw. *nim*
- toch, nog, als voorheen:** [mi] _{PF} bw. *mi*
- toegeven:** [p.ɪ.'ŋaj] _{PF} wwn. *plɪngay*
- toekomst:** [zu.'saw.krɪ] _{PF} znw. *zusawokrr* (c.w. van *z«us»a'u* komend en *krr* tijd)
- toestaan:** [t.uŋ] _{PF} ww. *tung*
- toevoegen:** [s.uŋ] _{PF} wwo. *sung*
- toevoeging, p.s.:** [ti.'suŋ] _{Lance} znw. *tisung* (afgeleid van *sung* toevoegen)
- tong:** [ft'i] _{PF} znw. *ftxi*
- top, bovenkant:** [fæ.pa] _{PF} znw. *fäpa*
- toruk berijder:** [to.rukʔ.'mak.to] _{JC} znw. *toruk makto* (c.w. van *toruk* *leonopteryx* en *makto* berijden)
- tot aan maar niet na, tot, voor:** [li.sɾɛ] _{PF} bijw. *lisre+* (c.w. van *li* reeds en *sre+* voor)
- tot dan, ondertussen:** [tsa.'kr.vaj] _{PF} bijw. *tsakrrvay* (c.w. van *tsakrr* dan en *vay* tot dan)
- tot een eind brengen, volbrengen:** [ha.'sɛj 's.i] _{PF} wwn. *hasey si* (afgeleid van *hasey* gedaan, beëindigd)
- tot het eind:** [ti.'ʔiʔ.a.vaj] _{PF} bijw. *tɪ'i'avay* (c.w. van *'i'a* eind en *vay* tot)
- tot, voor, tot aan maar niet na:** [li.sɾɛ] _{PF} bijw. *lisre+* (c.w. van *li* reeds en *sre+* voor)
- totaliteit, geheel:** [wotʔ] _{PF} znw. *wotx*
- totdat:** [vaj.'krɪ] _{PF} conj. *vaykrr* (c.w. van *vay-* tot aan en *krr* tijd)
- totem, geestdier:** [ti.'tɛ.a.i.o.aŋ] _{PF} znw. *tire-aiolang* (c.w. van *tirea* geest en *ioang* dier)
- traan:** [tsɲaw.paj.vi] _{PF} znw. *tsngawpayvi* (c.w. van *tsngawvik* huilen en *pay+vi* water, met deel/partitief-markering)
- trainen, oefenen:** [tsk'ɛ.kɛj 's.i] _{PF} wwn. *tskxekeng si* (afgeleid van *tskxekeng* training)
- training, oefening:** [tsk'ɛ.kɛj] _{PF} znw. *tskxekeng*
- tranen:** [tsɲaw.paj] _{PF} znw. *tsngawpay* (c.w. van *tsngawvik* huilen en *pay* water)
- trekken:** [za.'ʔ.æ.f.ɪpʔ] _{PF} wwo. *za'ärɪp* (afgeleid van *'ärɪp* move)

trillende tong (Na'vi idioom), rookplezier
overdag: [pɾ.k'ɛn.tɾ.kɾ] *Skxawng* znw *prrkx-entrrkrr* (van **prte'** plezier, **kxener** roken, **trr dag** and **krr tijd**)
trommel (gemaakt van huiden): [ʼa.u] *JC* znw. *au*
trouwens, tussen haakjes: [ni.'viŋ.kapʔ] *PF* bijw. *nivŋkap* (afgeleid van **vingkap** *ing-ving*)
tukje, kort slaapje: [ʼhaw.ʔsɟipʔ] *PF* znw. *hawt-syip* (afgeleid van **hahaw** slaap)
tussen: [kipʔ] *PF* VZ. *kip-*
tussen: [mi.'kam] *PF* VZ *mikam-*

U

(uit)geleend object: [sæ.'srɪm] *PF* znw. *säsrɪn* (afgeleid van **srɪn** tijdelijk overgeven van de een naar een ander)
uhmmm, ehhhh: [ɪ:] *PF* opvuller, aarzel *ì*
uit harmonische balans halen, onderbreken: [m·æ.'k'u] *PF* wwo. *mäxku* (afgeleid van **kxu** beschadigen)
uitbuiten: [kawŋ.s·ar] *PF* wwo. *kawngsar*
uitdaging (ceremonieel): [fpe.'i.o] *PF* znw. *fpeio*
uitdrijven: [k·u.'ɾ·akʔ] *PF* wwo. *kurakx*
uitdrukking, stuk taal: [ʼliʔ.fja.vi] *PF* znw *li'fyavi* (afgeleid van **li'fya taal**)
uitdrukking, verklaring: [sæ.p·l.'t'·ɛ] *PF* znw. *säplltxe*
uiteindelijke, laatste: [tor] *PF* bvnw. *tor* (afgeleid van **toruk** laatste schaduw)
uiteraard, vanzelfsprekend, logisch: [ni.'lun] *PF* bw. *nìlun*
uitgebreid, in detail: [ni.'no] *PF* bijw. *nìno*
uiting, wat (woord: [ɪ.'ʔu.pɛ] *PF* vraagw *li'upe* allomorf van **peli'u**
uiting, wat (woord: [pɛ.'li.ʔu] *PF* vraagw. *peli'u* allomorf van **li'upe**
uitleg: [ti.'o.ɛjk.tɪŋ] *PF* znw. *tioeyktɪŋ* (afgeleid van «**eyk**» reden (stam))Spreektaal. Uitspraak: [ti.'o.ɛjk.tɪŋ])

V

'verdomme', uitroep van waarschuwing of frustratie: [ʼwi.ja] *ZS* uitr. *wiya*
vaak: [p'im] *PF* bw. *pxim*

tussen haakjes, trouwens: [ni.'viŋ.kapʔ] *PF* bijw. *nivŋkap* (afgeleid van **vingkap** *ing-ving*)
twee: [ʼmu.nɛ] *PF* num. *mune*
twee dingen samenvoegen (ii): [ʔaw.stɛŋ.'j·ɛm] *PF* wwo. *'awstengyem* (c.w. van **'awsiteng** samen en **yem** voegen)
tweede (telwoord): [ʼmu.vɛ] *PF* bvnw *muve* (afgeleid van **mune** twee)
tweemaal: [ʼmɛ.lo] *PF* bijw. *melo* (afgeleid van **me+** dubbel markering en **alo** tijd)
twijfel: [am.'ʔa] *PF* znw. *am'a*
type, soort: [fnɛl] *PF* znw. *fnel*

uitleggen: [o.'ɛjk.t·ɪŋ] *PF* ww. *oeyktɪŋ* (c.w. van **oeyk** oorzakelijk en **tɪŋ** geven)
uitlenen (aan iemand): [kæ.'sr·ɪm] *PF* wwo. *käsrɪn* (afgeleid van **srɪn** tijdelijk overgeven van de een naar een ander)
uitproberen, evalueren, testen: [majʔ] *PF* wwoM. *may'*
uitrijden: [kæ.'m·ak.t·o] *PF* ww. *kämakto* (c.w. van **kä** gaan en **makto** rijden)
uitroep van uitputting: [sa.'u] *LA* uitr. *sau*
uitroep van verbijstering/verbazing: [a.'u] *LA* uitr. *au*
uitroep van verrassing en plezier, wow: [ʼtɛw.ti] *PF* uitr. *tewti*
uitroep van waarschuwing of frustratie, 'o nee!': [ʼtsa.'hɛj] *ZS* uitr. *tsa-hey*
uitroep van waarschuwing of frustratie, 'verdomme': [ʼwi.ja] *ZS* uitr. *wiya*
uitstekend, geweldig: [ʼt'an.tsan] *PF* bvnw. *txantsan*
uittrekken, verwijderen, wegnemen: [ʼʔ·a.k·u] *PF* wwo. *'aku*
uitvinden, vinden: [ɾ·un] *PF* wwo. *run*
uniek, origineel, niet van een andere bron genomen: [ɛ.'tsim] *PF* bijw.nw. *letsim* (afgeleid van **tsim** bron)

vader: [ʼsem.pul] *PF* znw. *sempul*
val: [sæ.'sjɛpʔ] *PF* znw. *säsyep* (afgeleid van **syep** val)

- vallen:** [z·up⁷] *PF* wwn. *zup*
- vals, onwaar:** [tslɛŋ] *PF* bvnw. *tsleng*
- van (locatief), van (tijdsbepaling i.c.m. andere tijd-woorden):** [ta] *PF* vZ. *ta-*
- van (tijdsbepaling i.c.m. andere tijd-woorden), van (locatief):** [ta] *PF* vZ. *ta-*
- van belang zijn:** [tsɛ·an.t·ɛn] *PF* wwn. *tsran-ten*
- van boven:** [ta.ʔɛm] *PF* vZ. *ta'em*
- van boven:** [ta.ʔkip⁷] *PF* vZ. *tafkip-* (c.w. van **ta van** en **fkip-** *boven*)
- van dienst zijn, dienst:** [kl.tɛ.ʔɛ] *PF* znw. *kite'e*
- van dit seizoen (voeding, groente of dierlijk):** [kl.'mar] *PF* bijv.nw. *kimar*
- van metaal, metalig:** [lɛ.ʔjap⁷] *PF* bijv. *lefngap* (afgeleid van **fngap** *metaal*)
- van nu af aan (in de toekomst):** [ka] *PF* vZ. *kay-*
- van streek, niet blij:** [kɛ.'ft'o] *PF* bijv. *keftxo*
- van tussen:** [ta.'kip⁷] *PF* vZ. *takip-* (c.w. van **ta van** en **kip-** *tussen*)
- van voorheen, oud (niet voor mensen):** [ʔspu.win] *PF* bijv. *spuwin* nvm.
- vandaag:** [fi.'tɾ] *PF* bijv. *fitrr* (afgeleid van **trr dag**)
- vangen:** [sp·ɛ.ʔ·ɛ] *PF* wwo. *spe'e*
- vangen:** [st·æʔ.n·i] *PF* wwo. *stā'nì*
- vangen:** [ti.spɛ.ʔɛ] *PF* znw. *tispe'e* (afgeleid van **spe'e** *vangen*)
- vangen (in een val leiden):** [sj·ɛp⁷] *PF* wwo. *syep*
- vangen, opsluiten:** [s·ut⁷] *PF* wwo. *sutx*
- vannacht:** [fi.'t'on] *PF* bijv. *fitxon* (afgeleid van **txon** *nacht*)
- vanuit:** [ftu] *PF* vZ. *ftu-*
- vanwege de reden, omdat:** [ta.'wɛjk(a)] *PF* conj. *taweyk(a)*
- vanwege, omdat:** [a.'lun.ta] *PF* verb. *alunta*
- vanzelfsprekend, uiteraard, logisch:** [ni.'lun] *PF* bw. *nìlun*
- varen:** [i.'p'a] *RL,PF* znw. *ipxa*
- vastbinden, vastmaken:** [j·æŋ] *PF* wwo. *yän*
- vastmaken, vastbinden:** [j·æŋ] *PF* wwo. *yän*
- vechten:** [w·ɛm] *PF* wwn. *wem*
- vechten:** [ti.wu.'sɛm] *PF* znw. *tìwusem* (afgeleid van **wem** *vechten*)
- veel:** [t'an] *PF* bvnw. *txan*
- veel:** [ni.'p'aj] *PF* bijv. *nìpxay* (afgeleid van **pxay** *veel*)
- veel (abstract), erg:** [ni.'t'an] *PF* bw. *nìtxan* (afgeleid van **txan** *veel*)
- veel, velen:** [p'aj] *PF* bvnw., vnw. *pxay* (gebruikt bij enkel- en meervoudige zelfst. naanw. vormen)
- veilig:** [ni.'zaw.noŋ] *PF* bijv. *nìzawnong* (afgeleid van «**awn**» *pass. infix* en **zong** *veilig*)
- veilig:** [k'u.kɛ] *PF* bijv. *kxuke* (c.w. van **kxu onheil** en **ke** *niet*)
- veilige plek, schuilplaats:** [ʔzoŋ.tɛŋ] *PF* znw. *zongtseng* (c.w. van **zong** *redden* en **tseng** *plaats*)
- veld, open terrein:** [t'a.jo] *PF* znw. *txayo*
- velen, veel:** [p'aj] *PF* bvnw., vnw. *pxay* (gebruikt bij enkel- en meervoudige zelfst. naanw. vormen)
- ver weg zijn:** [l·im] *PF* wwso. *lìm*
- ver weg, op een afstand:** [a.'lɔm] *PF* bijv. *alim* (afgeleid van **lìm** *ver, ver zijn*)
- veranderen:** [l·a.t·ɛm] *PF* wwn. *latem* (**l«eyk»atem** *ver.ww. veranderen*)
- verantwoordelijk zijn:** [kl.'fr·oʔ] *PF* wwn. *klifro'*
- verantwoordelijk zijn voor, letten op:** [v·ɛwŋ] *PF* wwo. *vewng*
- verbeelding:** [ti.'ron.sɛl] *PF* znw. *tìronsrel* (afgeleid van **ronsrelnog** *verbeelden*)
- verbergen:** [w·an] *PF* wwo. *wan*
- verbinden met, een neurale verbinding maken met:** [tsa.'hɛj l 's·i] *PF* wwn. *tsahey l si* (afgeleid van **tsahey l u** *verbinding*)
- verboden:** [k'a.ni] *PF* bvnw. *kxani*
- verbranden, consumeren:** [n·ɛk⁷] *PF* wwo. *nekx*
- verdeeld:** [kɛ.ʔaw] *PF* bijv. *ke'aw* (c.w. van **ke** *niet* en **'aw** *een*)
- verdelen, in stukken snijden:** [p'ɪ.m·un.ʔ·i] *PF* wwo. *pxìmun'i* (c.w. van **hapxì** *deel* en **mun'i** *snijden*)
- verdoezelen, bedekken:** [ti.'wan] *PF* znw. *tìwan* (afgeleid van **wan** *verbergen*)
- verdwenen (positie), weg:** [mi.'so] *PF* vZ. *mìso* (afgeleid van **mì** *weg*)
- vereisen, nodig hebben:** [fj·oʔ⁷] *PF* wwo. *fn-go'*
- verfraaien:** [i.'o.i s·i] *PF* wwn. *ioi si* (afgeleid van **ioi** *sieraad*)

- vergadering, ontmoeting:** [ul.'t'a] *PF* ZNW. *ul-txa*
- vergaren, verzamelen:** ['st·ar.s·im] *PF* WWO. *starsim*
- vergeef me, sorry:** [hi.'t'o.a] *PF* uitr. *hitxo* (afgeleid van *hi'i klein* en *txoa vergeving*)
- vergeetbaar, vergetelijk:** [tsuk.'tswaʔ] *PF* bijw. *tsuktswa'* (afgeleid van *tswa' vergeten*)
- vergetelijk, vergeetbaar:** [tsuk.'tswaʔ] *PF* bijw. *tsuktswa'* (afgeleid van *tswa' vergeten*)
- vergeten:** [tsw·aʔ] *PF* WWO. *tswa'*
- vergif:** [t'um] *PF* ZNW. *txum*
- vergiftigen:** [t'o.a] *PF* ZNW. *txoa*
- verhaal:** [vur] *PF* ZNW. *vur*
- verkeerd doen, blunderen:** [ti.'k'ej 's-i] *PF* WWN. *tikxey si* (afgeleid van *tikxey incorrect*)
- verkeerd, niet goed:** [kɛ.'jawr] *PF* bijw. *keyawr* (c.w. van *ke niet* en *eyawr correct*)
- verkiezen, de voorkeur geven aan:** [nul.'n·ɛw] *PF* WWO. *nulnew* (afgeleid van *new willen*)
- verklaren, interpreteren:** [ral.'p·ɛŋ] *PF* WWO. *ralpeng* (c.w. van *ral betekenis* en *peng vertellen*)
- verklaring, uitdrukking:** [sæ.p·l.'t'ɛ] *PF* ZNW. *säplltxe*
- verleden:** [ftaw.'nɛm.kɾ] *PF* ZNW. *ftawnemkrr* (c.w. van *ft«awn»em voorbij gaan* en *krr tijd*)
- verlies:** [ti.'snajtʔ] *PF* ZNW. *tisnaytx* (afgeleid van *snaytx verliezen*)
- verliezen (b.v. wedstrijd. Niet: een ding kwijtraken):** [sn·ajtʔ] *PF* WWO. *snaytx*
- verliezern:** ['sna.j.tu] *PF* ZNW. *snaytu* (afgeleid van *snaytx verliezen*)
- vermijden:** [ʔ'aw.nim] *PF* WWO. *'awnim* (c.w. van *'Yawn blijven* en *alim afstand*)
- vermist (als een niet-aanwezig iemand waarnaar verlangd wordt), missend:** [lom] *PF* bijv.nw. *lom*
- vernietigen:** [sk·a.'ʔ·a] *PF* WWO. *ska'a*
- vernietiging:** [ti.ska.'ʔa] *PF* ZNW. *tiska'a* (afgeleid van *ska'a vernietigen*)
- verontschuldigen:** [tsap.'ʔa.lu.tɛ 's-i] *PF* onv.wv. *tsap'alute si* (afgeleid van *tsap'alute excuus*)
- verontschuldiging, excuus:** [tsap.'ʔa.lu.tɛ] *PF* ZNW. *tsap'alute*
- verplaatsen:** [r·ikʔ] *PF* WWN. *rikx*
- verraad:** [ka.'vukʔ] *PF* ZNW. *kavuk*
- verraden:** [ka.'vukʔ 's-i] *PF* WWN. *kavuk si* (afgeleid van *kavuk verraad*)
- vers, lekker (eten):** ['p'a.sul] *PF* bvnw. *pxasul*
- verschaffen, krijgen:** ['k·a.n·om] *PF* WWO. *kanom*
- verschil:** [ti.'kɛ.tɛŋ] *PF* ZNW. *tiketeng* (c.w. van *ke niet* en *teng gelijk*)
- verschillend:** ['kɛ.tɛŋ] *PF* bijw. *keteng* (c.w. van *ke niet* en *teng gelijk*)
- verschillende, enkele:** [ʔa.ʔaw] *PF* bvnw. *'a'aw* (Gebruikt bij telbare zelfst.nw. in enkelvoudige vorm)
- versiering of ceremonieel sieraad:** [i.'o.i] *PF* ZNW. *ioi*
- verslaan, het verslaan:** [sæ.læ.'t'ajŋ] *PF* ZNW. *sälätxayn* (afgeleid van *lätxayn verslagen*)
- verslagen in gevecht, overwinnen:** [l·æ.'t'ajŋ] *PF* WWO. *lätxayn*
- verspreiden:** [v·i.'r·æ] *PF* WW. *virä*
- verstand, bewustzijn:** ['ron.sem] *PF* ZNW. *ronsem*
- vertellen:** [p·ɛŋ] *PF* WWO. *peng*
- vertrouwend, zonder twijfel:** [ni.'mal] *PF* bijw. *nimal* (afgeleid van *mal betrouwbaar*)
- vervangen, substitueren:** [r·awn] *PF* WWO. *rawn*
- vervanging, het vervangen:** [ti.'rawn] *PF* ZNW. *tirawn* (afgeleid van *rawn vervangen*)
- vervanging, substituu, iets dat iets anders vervangt:** [sæ.'rawn] *PF* ZNW. *särawn* (afgeleid van *rawn vervangen*)
- vervelen, lastig vallen:** [sr·ætʔ] *PF* WWO. *srätx*
- verveling (door iemand):** [sæ.'srætʔ] *PF* ZNW. *säsärätx* (afgeleid van *srätx vervelen, lastig vallen*)
- vervuld, tevreden, content:** [jɛ] *PF* bijw. *ye*
- verwachten:** [srɛ.'f·ɛj] *PF* onv/ver.wv. *srefey* (c.w. van *sre+ voor* en *pey wachten*)
- verwarring:** [ja.'ja.jɾ] *PF* ZNW. *yayayr*
- verwerpen, afwijzen:** [tsy·ær] *PF* WWO. *tsyär*
- verwijderen, wegnemen, uittrekken:** [ʔ·a.k·u] *PF* WWO. *'aku*
- verwonden:** ['sk'ir 's-i] *PF* ver.vv. *skxir si* (afgeleid van *skxir wond*)
- verzamelen, vergaren:** ['st·ar.s·im] *PF* WWO. *starsim*
- verzoek:** [æ.'t'æ.lɛ] *PF* ZNW. *ätxäle*

- verzoek, vragen om:** [v·in] *PF* WWO. *vin*
- verzoeken:** [æ.'t'æ.lɛ 's·i] *PF* WWN. *ätxäle si* (afgeleid van *ätxäle* *verzoek*)
- vgl. vrouw), persoon (klemtoon op 'tu':** [ˈtu.tɛ] *PF* ZNW. *tute*
- via, volgens:** [ˈi.læ] or [i.'læ] *PF* VZ. *ilä+*
- vier:** [tsɪŋ] *PF* NUM. *tsing*
- vierde (telwoord):** [ˈtsɪ.vɛ] *PF* BVNW *tsive* (afgeleid van *tsing* *vier*)
- vieren:** [ft'o.'zæ s·i] *PF* WWN. *ftoxö si* (afgeleid van *ftoxö* *viering, feest*)
- vierenzestig:** [zam] *PF* NUM. *zam*
- vies, slecht smakend:** [ft'i.'væʔ] *PF* BVNW *ftx-ivä'* (c.w. van *ftx* *tong* en *vä'* *vervelend*)
- vijand:** [ˈk'u.tu] *PF* ZNW. *kxutu* (afgeleid van *kxu* *kwaad willen*)
- vijf:** [mɪ] *PF* NUM. *mrr*
- vijfdaagse werkweek:** [ˈmɪ.tr] *PF* ZNW. *mrrtrr* (afgeleid van *mrr* *vijf* en *trr* *dag*)
- vijfde (telwoord):** [ˈmɪ.vɛ] *PF* BVNW *mrrvɛ* (afgeleid van *mrr* *vijf*)
- vinden, uitvinden:** [t·un] *PF* WWO. *run*
- vinger:** [ˈzɛk.wæ] *PF* ZNW. *zekwä*
- violet, paars, magenta:** [ˈʔom.pin] *PF* ZNW. *'ompin* (afgeleid van *'om* *paars*)
- violet, paars, magenta:** [ʔom] *PF* BVNW. *'om*
- vis:** [paj.'o.ɑŋ] *PF* ZNW. *payoang* (c.w. van *pay* *water* en *ioang* *dier*)
- visie, zicht:** [æ.'i.ɛ] *PF* ZNW. *äie*
- vlak voor:** [p'i.'sɛ] *PF* VZ. *pxisre+* (c.w. van *sre* *voor (tijd)* en *pxi* *scherp*)
- vlecht, staart:** [tswin] *PF* ZNW. *tswin*
- vlees:** [tsɪŋan] *PF* ZNW. *tsngan*
- vlees, dierlijk voedsel:** [vɛj] *PF* ZNW. *vey*
- vleugel:** [tsjal] *PF* ZNW. *tsyal*
- vliegen:** [ˈtsw·aj·on] *PF* WVN. *tswayon*
- vloeistof, water:** [paj] *PF* ZNW. *pay*
- vlok, druppel:** [ˈil.va] *PF* ZNW. *ilva*
- vlucht (het vliegen):** [sæ.'tswaj.on] *PF* ZNW. *sätswayon* (afgeleid van *tswayon* *vliegen*)
- vochtig, nat:** [ˈpaj.ŋaʔ] *PF* BIJW. *paynga'* (afgeleid van *pay* *water* en *nga'* *bevat*)
- voedsel (collectief zelfst. nw, kan niet in meervoud worden gebruikt):** [ˈsju.vɛ] *PF* ZNW. *syuve*
- voelen:** [ˈʔ·ɛ.f·u] *PF* WWO. *'efu*
- voeren:** [ˈjom.t·ɪŋ] *PF* WVN. *yomtɪŋ* (c.w. van *yom* *eten* en *tɪŋ* *geven*)
- voet:** [ˈvɛ.nu] *PF* ZNW. *venu*
- vogel:** [ˈja.jo] *PF* ZNW. *yayo* (c.w. van *ya* *lucht* en *ioang* *dier*)
- vol:** [tɛ.'ja] *PF* BVNW. *teya*
- vol vertrouwen, sterk (emotioneel, spiritueel, niet fysiek):** [sɛj.'k'ɛl] *PF* BIJW. *seykxel*
- vol, geen honger meer:** [ˈjɛ.hak'] *PF* BIJW. *ye-hakx* (afgeleid van *ye* *vol* en *ohakx* *honger*)
- volbrengen, tot een eind brengen:** [ha.'sɛj 's·i] *PF* WVN. *hasey si* (afgeleid van *hasey* *ge-daan, beëindigd*)
- voldoen:** [t·am] *PF* WVN. *tam*
- volgen:** [n·oŋ] *PF* WW. *nong*
- volgend weekeinde:** [ˈmun.tr·aj] *PF* ZNW. *muntrray* (afgeleid van *muntrr* *weekeinde*)
- volgend(e):** [haj] *PF* BIJW. *hay*
- volgende:** [ni.'haj] *PF* BIJW. *nihay* (afgeleid van *hay* *volgend*)
- volgende keer:** [ha.'ja.lo] *PF* BIJW. *hayalo* (c.w. van *hay* *volgend* en *alo* *tijd*)
- volgende maand:** [vo.'sp'i.aj] *PF* ZNW. *vospxiay* (afgeleid van *vospxi* *maand*)
- volgende week:** [ˈkin.tr·aj] *PF* ZNW. *kintrray* (afgeleid van *kintrr* *week*)
- volgens, via:** [ˈi.læ] or [i.'læ] *PF* VZ. *ilä+*
- volhouden:** [fm·al] *PF* WWO. *fnal*
- volledig bedekkend, dwars door:** [ka] *PF* VZ. *ka-*
- volwassen persoon:** [ˈfjɛjn.tu] *PF* ZNW. *fjeyntu* (afgeleid van *fyeyn* *rijp, volwassen*)
- volwassen, als een volwassene:** [ni.'fjɛjn.tu] *PF* BIJW. *nifyeyntu* (afgeleid van *fyeyntu* *vol-wassene*)
- volwassen, rijp:** [fjɛjn] *PF* BVNW. *fyeyn*
- vonk:** [ˈt'ɛp.vi] *PF* ZNW. *txepvi* (afgeleid van *txep* *vuur*)
- voor (plaats):** [ˈɛ.o] *PF* VZ. *eo-*
- voor (tijd):** [sɛɛ] *PF* VZ. *sre+*
- voor commando's), doe niet (negatief imperatief:** [ræ.'ʔæ] *PF* PART. *rä'ä*
- voor de tijd, voordat, alreeds:** [sɛɛ.'kr] *PF* BIJW. *srekrr* (c.w. van *sre* *voor* en *krr* *tijd*)
- voor donker, schermering, na zonsondergang:** [t'on.'ʔoŋ.maw] *PF* ZNW. *txon'ongmaw* (c.w. van *txon'ong* *zonsondergang* en *maw* *na*)
- voor een lange tijd:** [t'ɑŋ.'kr] *PF* BIJW. *txankrr* (c.w. van *txan* *veel* en *krr* *tijd*)
- voor het nut van, in het belang van:** [fpi] *PF* VZ. *fpi+*

- voor middernacht:** [sʁɛ.ˈkɑm.tʰon] *PF* ZNW. *sre-kamtxon* (c.w. van **sre** voor en **kxamtxon** middernacht)
- voor zonsopgang:** [sʁɛ.sɾ.ˈʔon] *PF* NW. *sresrr'ong* (c.w. van **sre** voor en **trr'ong** zonsopgang)
- voor, tot, tot aan maar niet na:** [ˈli.sʁɛ] *PF* bijw. *lisre+* (c.w. van **li** reeds en **sre+** voor)
- voorbeeld:** [ti.ˈkɛ.non] *PF* ZNW. *tikenong* (afgeleid van **kenong** model)
- voorbereiden:** [h.ˈawl] *PF* WW. *hawl*
- voorbereidingen, plan:** [ti.ˈhaw] *PF* ZNW. *tì-hawl* (afgeleid van **hawl** voorbereiden)
- voorbij:** [ˈnu.æ] *PF* VOORZ. *nuä+*
- voordat, alreeds, voor de tijd:** [sʁɛ.ˈkɾ] *PF* bijw. *srekr* (c.w. van **sre** voor en **krr** tijd)
- voorgevoel, gok, intuïtie:** [ʔɛn] *PF* ZNW. *'en*
- voorkomen:** [ti.ˈlam] *PF* ZNW. *tilam* (afgeleid van **lam** lijken)
- voorouder:** [ˈpi.za.ju] *PF* ZNW. *pizayu*
- voorraaden:** [ˈmɛk.rɛ] *PF* ZNW. *mekre*
- voorspellen, voorspelling:** [sʁɛ.s.ɛ.ˈʔ.a] *PF* WW. *srese'a* (c.w. van **sre+** voor en **tse'a** see)
- voorspelling, voorspellen:** [sʁɛ.s.ɛ.ˈʔ.a] *PF* WW. *srese'a* (c.w. van **sre+** voor en **tse'a** see)
- voorstel, suggestie:** [sæ.ˈmɔkʰ] *PF* ZNW. *sämok* (afgeleid van **mok** voorstellen)
- voorstellen, introduceren:** [mu.w.m.ˈt'·u] *PF* WWO. *muwintxu* (afgeleid van **wintxu** tonen)
- voorstellen, suggereren:** [m.ɔkʰ] *PF* WWO. *mok*
- voortbrengen (letterlijk, openbaren, en als metafoor):** [ˈk.u.l.atʰ] *PF* WWO. *kulat*
- voortdurend, zonder stoppen:** [nɪ.kɛ.ˈftaŋ] *PF* bijw. *nılkeftang* (c.w. van **luke** zonder en **ftang** stoppen)
- voortekenen, omen:** [a.ˈu.ŋi.a] *PF* ZNW. *aungia*
- voortstuwten:** [ˈsp.u.l.ɛ] *PF* WWO. *spule*
- voortuit (van tevoren):** [m.ˈli] *PF* bijw. *nili* (afgeleid van **li** al, reeds)
- voorwaarde, benodigdheid:** [sæ.ˈfŋoʔʰ] *PF* ZNW. *säfngo'* (afgeleid van **fngo'** vereisen)
- vorig weekeinde:** [ˈmun.tɾ.am] *PF* ZNW. *muntrram* (afgeleid van **muntr** weekeinde)
- vorig(e):** [ham] *PF* bijw. *ham*
- vorige keer:** [ha.ˈma.lo] *PF* bijw. *hamalo* (c.w. van **ham** vorig en **alo** tijd)
- vorige maand:** [vo.ˈsp'i.am] *PF* ZNW. *vospxiam* (afgeleid van **vospxi** maand)
- vorige nacht:** [t'ɔ.ˈnam] *PF* bijw. *txonam* (afgeleid van **txon** nacht en **ham** vorig(e))
- vorige week:** [ˈkin.tɾam] *PF* ZNW. *kintrram* (afgeleid van **kintr** week)
- vraag:** [ti.ˈpawm] *PF* ZNW. *tipawm* (afgeleid van **pawm** vragen)
- vragen:** [p.ˈawm] *PF* WW. *pawm*
- vragen om, verzoek:** [v.in] *PF* WWO. *vin*
- vrede, geluk:** [fpom] *PF* ZNW. *fpom*
- vredig (niet voor mensen of Na'vi), blij, plezierig:** [lɛ.ˈfpom] *PF* BVNW. *lefpom* (afgeleid van **fpom** blijheid, vrijheid) nvm.
- vredig, kalm:** [nim.ˈwɛj] *PF* bijw. *nimwey* (afgeleid van **mawey** kalm)
- vreemd:** [ˈkɛ.won] *PF* BVNW. *kewong*
- vreemd:** [m.ˈhɛkʰ] *PF* bijw. *nihɛk* (afgeleid van **hɛk** vreemd zijn, afwijken) (oordeel, niet een manier van doen, bijvoeglijk gebruikt)
- vreemd, benieuwd zijn, onverwacht:** [h.ɛkʰ] *PF* WWN. *hɛk*
- vreemd, grappig:** [ˈhi.jikʰ] *PF* BVNW. *hiyik*
- vreemd, onbekend:** [st'ɔŋ] *PF* bijw. *stxong*
- vreemdeling:** [ˈkɛ.tu.won] *PF* ZNW. *ketuwong*
- vriendelijk, attent:** [ˈtstun.wi] *PF* bijw. *tstunwi*
- vriendelijkheid:** [ti.ˈtstun.wi] *PF* ZNW. *tì-tstunwi* (afgeleid van **tstunwi** vriendelijk, aardig)
- vriendschap:** [ti.ˈʔɛj.lan] *PF* ZNW. *tì'eylan* (afgeleid van **'eylan** vriend)
- vrijdag:** [tɾ.ˈpu.vɛ] *PF* ZNW. *trrupuve* (c.w. van **tr** dag en **puve** zesde)
- vrije tijd:** [tik.ˈʔim] *PF* ZNW. *tik'in* (afgeleid van **'in** bezig zijn)
- vroeg:** [lɛ.ˈjɛʔ.kɾ] *PF* bijw. *leye'krr* (afgeleid van **ye'krr** vroeg)
- vroeg:** [ˈjɛʔ.kɾ] *PF* bijw. *ye'krr* (afgeleid van **ye'rìn** binnenkort en **krr** tijd)
- vroege namiddag, de tijd net na middag:** [ˈk'am.tɾ.maw] *PF* ZNW. *kxamtrramaw* (c.w. van **kxamtr** middag en **maw** na)
- vroege ochtend, zonsopgang:** [tɾ.ˈʔon] *PF* ZNW. *trr'ong* (c.w. van **trr** dag en **'ong** ontvrouwen)
- vrouw (persoon):** [tu.ˈtɛ] *PF* ZNW. *tuté* (afgeleid van **tute** persoon (klemtoon op 'te', vgl. persoon))
- vrouw, echtgenote:** [mun.ˈt'a.tɛ] *PF* ZNW. *muntxate* (afgeleid van **muntxatu** ega)

vuilnisbelt, afvalhoop: [ʼsɲɛl.t͡sɛɲ] *PF* *z*nw.
sngeltseng (c.w. van *sngel afval* en *tseng*
plaats)

vullen (met datief van een gevuld ding):
[tɛ.ʼja ʼs:i] *PF* *w*wn. *teya si* (afgeleid van

W

waaninnig, gek: [lɛk.ʼjɛ.ʔuŋ] *PF* *b*ijw. *le-*
kyeʼung (afgeleid van *keyeʼung waanzin*)

waar: [ɲaj] *PF* *b*vnw. *ngay*

waar: [pɛ.ʼsɛɲ] *PF* *v*raagw. *peseng* allomorf van
tsengpe

waar: [ʼt͡sɛɲ.pɛ] *PF* *v*raagw. *tsengpe* allomorf
van **peseng**

waardig: [pʼan] *PF* *b*vnw. *pxan*

waarheid: [ti.ʼɲaj] *PF* *z*nw. *tɪngay* (afgeleid
van *ngay waar*)

waarlijk, echt: [ni.ʼɲaj] *PF* *b*w. *nɪngay* (afge-
leid van *ngay waar*)

waarom: [ʼlum.pɛ] *PF* *v*raagw. *lumpe* allomorf
van **pelun**

waarom: [pɛ.ʼlum] *PF* *v*raagw. *pelun* allomorf
van **lumpe**

waarschijnlijk: [skʼa.kɛpʔ] *PF* *b*ijw. *skxakep*

wachten: [p.ɛj] *PF* *w*w. *pey*

wachten, actie uitstellen: [fp.akʔ] *PF* *w*w. *fpak*

wakker: [tʼɛn] *PF* *b*vnw. *txen*

wakker zijn, de staat van wakkerheid:
[ti.tʼɛn] *PF* *z*nw. *titxen* (afgeleid van *txen*
wakker)

wanneer: [kɪ.pɛ] *PF* *v*raagw. *krrpe* allomorf
van **pehrr** (van *krr tijd*)

wanneer: [pɛ.hɪ] *PF* *v*raagw. *pehrr* allomorf
van *krrpe* (van *krr tijd*)

wanneer, als: [tʼo] *PF* *c*onj. *txo*

warm: [saŋ] *PF* *b*ijw. *sang*

wassen: [j.ur] *PF* *w*wo. *yur*

wat (actie): [pɛ.ʼhɛm] *PF* *v*raagw. *pehem* allo-
morf van **kempe** (van *kem actie, daad*)

wat (ding): [pɛ.ʼu] *PF* *v*raagw. *peu* allomorf
van **ʼupe**

wat (woord, uiting): [li.ʼʔu.pɛ] *PF* *v*raagw
liʼupe allomorf van **peʼu**

wat (woord, uiting): [pɛ.li.ʔu] *PF* *v*raagw.
peʼu allomorf van **liʼupe**

wat gejaagd wordt, prooi: [smaɪ] *PF* *z*nw *smar*

wat plezier brengt, opwindend: [ʔoʔ] *PF*
*b*ijw. *ʼoʼ*

teya vol)

vuur: [tʼɛpʔ] *PF* *z*nw. *txep*

wat, welke (actie): [ʼkɛm.pɛ] *PF* *v*raagw. *kempe*
allomorf van **pehem** (van *kem actie, daad*)

water, vloeistof: [paj] *PF* *z*nw. *pay*

waterdruppel: [ʼpaj.i.va] *PF* *z*nw. *payiva* (afge-
leid van **pay water** en *ilva druppel*)

weder, of: [ftʼɛj] *PF* *v*erb. *ftxey*

week: [ʼkin.trɪ] *PF* *z*nw. *kintrɪ* (afgeleid van
kinä zeven en **trɪ dag**)

weekeinde: [ʼmun.trɪ] *PF* *z*nw. *muntrɪ* (afge-
leid van **mune twee** en **trɪ dag**)

weer: [ʼja.fkɛjkʔ] *PF* *z*nw. *yafkeyk* (afgeleid van
fkeytok bestaan)

wees stil, stil zijn: [fn.ʼu] *PF* *w*w. *fnu*

weg (richting): [nɛ.ʼto] *PF* *v*z. *neto* (afgeleid
van *ne naar*)

weg ermee! (vulgair): [ʼpʼa.sikʔ] *PF* *u*itr. *pxasik*

weg, verdwenen (positie): [mi.ʼso] *PF* *v*z. *miso*
(afgeleid van *mì weg*)

weggaan: [h.um] *PF* *w*wn. *hum*

wegnemen, verwijderen, uittrekken:
[ʼʔ.a.k.u] *PF* *w*wo. *ʼaku*

weigeren (iets te doen): [st.o] *PF* *w*w. *sto*

weinig: [hol] *PF* *b*vnw. *hol*

weinig (abstract): [ni.ʼʔitʔ] *PF* *b*ijw. *nɪʼit* (afge-
leid van *ʼit een beetje, kleine hoeveelheid*)

welk (ding): [ʼʔu.pɛ] *PF* *v*raagw. *ʼupe* (c.w. van
ʼu ding en *pe vraagwoord*)

welk soort: [ʼfnɛ.pɛ] *PF* *v*raagw. *fnepe* allomorf
van **pefnel**

welk soort: [pɛ.ʼfnɛl] *PF* *v*raagw. *pefnel* allo-
morf van **fnepe**

welke (actie), wat: [ʼkɛm.pɛ] *PF* *v*raagw. *kempe*
allomorf van **pehem** (van *kem actie, daad*)

Welke temperatuur?: [pɛ.som.ʼwɛw] *PF* *i*nter.
pesomwew (afgeleid van **somwew tempera-**
tuur)

Welke temperatuur? (meer gebruikelijk):
[som.ʼwɛw.pɛ] *PF* *i*nter. *somwewpe* (afgeleid
van **somwew temperatuur**)

welkom, aangenaam, met plezier: [ni.ʼpɪ.tɛʔ]
PF *b*ijw. *nɪprɪtɛʼ* (afgeleid van **prɪtɛʼ plezie-**

- rig*)
- wens (t.o.v. feit, met voltooid of onvoltooid conjunctief):** [ni.'ra.ŋal] *PF* bijw. *nirangal* (afgeleid van *rangal wens*)
- wensen:** [r'a.ŋ'al] *PF* *wwn. rangal*
- wereld (fysiek, solide):** [ki.'fkɛj] *PF* *znw. kifkey*
- werk:** [ti.'kaŋ.kɛm] *PF* *znw. tikangkem* (afgeleid van *kem actie, daad*)
- werken:** [ti.'kaŋ.kɛm 's-i] *PF* *wwn. tikangkem si* (afgeleid van *tikangkem werk*)
- werkstuk, project:** [ti.'kaŋ.kɛm.vi] *PF* *znw. tikangkemvi* (afgeleid van *tikangkem werk*)
- werkwoord:** ['kɛm.li.ʔu] *PF* *znw. kemli'u* (c.w. van *kem actie* en *li'u woord*)
- weten:** [-o.'m-um] *PF* *wwo. omum* (klemtoon komt op eerste lettergreep bij gebruik van infix)
- wetenschap, de studie van de fysieke wereld:** [ti.fti'.a ki.'fkɛ.jæ] *PF* *znw. tiftia kifkeyä* (c.w. van *tiftia bestuderen* en *kifkey wereld*)
- weven:** [t.æ.'ft'u] *PF* *wwo. täftxu*
- wever:** [tæ.'ft'u.ju] *PF* *znw. täftxuyu* (afgeleid van *täftxu weven* en *-yu achtervoegsel*)
- wezen, creatuur:** [swi.'ræ] *PF* *znw. swirä*
- wie:** [pɛ.'su] *PF* *vraagw. pesu* allomorf van *tupe*
- wie:** [tu.pɛ] *PF* *vraagw. tupe* allomorf van *pesu*
- wij:** [aw.'ŋa] *PF* *vnw. awnga* (afgeleid van *ayoeng wij*)
- wij (exclusief):** [aj.'o.ɛ] *PF* *vnw. ayoe* (afgeleid van *oe ik*)
- wij (inclusief):** [aj.'wɛŋ] *PF* *vnw. ayoen* (afgeleid van *oe ik*) (*ayoenga-* basis voor achtervoegsels)
- wij twee:** ['wɛŋ] *PF* *vnw. duaal inclusief oeng* (afgeleid van *oe ik*)
- wij twee (exclusief), wij:** ['mo.ɛ] *PF* *vnw. moe* (afgeleid van *me+ twee* en *oe ik*)
- wij, wij twee (exclusief):** ['mo.ɛ] *PF* *vnw. moe* (afgeleid van *me+ twee* en *oe ik*)
- wijs:** [t'an.t̪slu.sam] *PF* *bvnw. txantslusam* (c.w. van *txan veel* en *tsl<us>am begrijpen*)
- willen:** [n.ɛw] *PF* *wwoM. new*
- willen weten, nieuwsgierig zijn:** [n.ɛw.'o.mum] *PF* *wwn. newomum* (c.w. van *new willen* en *omum weten*)
- wind:** [hu.'fwɛ] *PF* *znw. hufwe*
- winnaar:** [jo.'raʔ.tu] *PF* *znw. yora'tu* (afgeleid van *yora' winnen*)
- winnen:** [jo.'r-aʔ] *PF* *wwo. yora'*
- wit:** ['tejr.pin] *PF* *znw. teyrpin* (afgeleid van *teyr wit*)
- wit:** [tejr] *PF* *bijw. teyr*
- wit-tinten, lichte kleuren:** [nɛjn] *PF* *bvnw. neyn*
- woede:** [ti.'sti] *PF* *znw. tisti* (afgeleid van *sti boos/kwaad zijn*)
- woensdag:** [tr.'tsl.vɛ] *PF* *znw. trrtsive* (c.w. van *trr dag* en *tsive vierde*)
- wolk:** [pi.'wop'] *PF* *znw. p̪iwopx*
- wond:** [sk'ir] *PF* *znw. skxir*
- wonen:** ['kɛl.ku 's-i] *PF* *wwn. kelku si* (afgeleid van *kelku huis*)
- woord:** ['li.ʔu] *PF* *znw. li'u*
- woord-grapje, woord-spel:** ['li.ʔu.van] *PF* *znw. li'uvan* (c.w. van *li'u woord* en *uvan spel*)
- woord-spel, woord-grapje:** ['li.ʔu.van] *PF* *znw. li'uvan* (c.w. van *li'u woord* en *uvan spel*)
- woorden van een gedicht, of tekst van een lied:** [waj.æ ajli.ʔu] *PF* *uitdr. wayä ayli'u* (afgeleid van *way zingen* (*ceremonieel*))
- word gezond, heel:** ['zo.sl-u] *PF* *wwn. zoslu* (c.w. van *zo goed zijn* en *slu worden*)
- wordt gebruikt in volledige namen:** [tɛ] *JC* *part. te*
- worm (fauna):** [ŋawŋ] *PF* *znw. ngawng*
- wortel:** [ŋr] *PF* *znw. ngrrgrote wortel*
- woud, bos:** ['naʔ.rŋ] *PF* *znw. na'rŋ*
- wow, uitroep van verrassing en plezier:** [tɛw.ti] *PF* *utr. tewti*

Z

- (zo)als:** [na] *PF* *vz. na-*
- (zoals) dit:** [fi.'fja] *PF* *avnw. fiftya* (afgeleid van *fya'o pad*)
- zaad:** [ri.'naʔ] *PF* *znw. rina'* (afgeleid van *atokirina' zaden van de Grote Boom*)
- zaak:** [t'ɛ.lɛ] *PF* *znw. txele*
- zacht (ding):** [hɛw.nɛ] *PF* *bijw. hewne*

- zacht (geluid):** [ʔa.ŋo] *PF* bijw. 'ango
- zaterdag:** [tr.'ki.vɛ] *PF* znw. *trrkive* (c.w. van **trr dag** en **kive zevende**)
- zee, oceaan:** [t'am.'paɪ] *PF* znw. *txampay* (c.w. van **txan groot** en **pay water**)
- zege, overwinning:** [ti.jo'raʔ] *PF* znw. *tìyora'* (afgeleid van **yora' winnen**)
- zeker, duidelijk:** [law] *PF* bvnw. *law*
- zelfstandig naamwoord:** [ʔst'o.li.ʔu] *PF* znw. *tstxoli'u* (c.w. van **tstxo naam** en **li'u woord**)
- zenden, sturen:** [fp.ɛʔ] *PF* wwo. *fpe'*
- zephyr (wind):** [hu.'fwɛ.ʔsjipʔ] *PF* znw. *hufwet-syìp* (afgeleid van **hufwe wind**)
- zes:** [pu.kapʔ] *PF* num. *pukap*
- zesde (telwoord):** [pu.vɛ] *PF* bvnw *puve* (afgeleid van **pukap zes**)
- zeven:** [ki.næ] *PF* num. *kinä*
- zevende (telwoord):** [ki.vɛ] *PF* bvnw *kive* (afgeleid van **kinä zeven**)
- zich meester maken:** [ʔsul.'fæ 's-i] *PF* wwn. *tsulfä si* (afgeleid van **tsulfä meesterschap**)
- zicht, visie:** [æ.'i.ɛ] *PF* znw. *äie*
- ziek:** [sp'in] *PF* bvnw. *spxin*
- ziek zijn, een ziekte hebben:** [ti.'sp'in] *PF* znw. *tispxin* (afgeleid van **spxin ziek**)
- ziekte:** [sæ.'sp'in] *PF* znw. *säspxin* (afgeleid van **spxin ziek**)
- ziel:** [vit.'ra] *PF* znw. *vitra*
- ziel, geest:** [ti.'rɛ.a] *PF* znw. *tirea*
- zielenpad:** [ti.'rɛ.a.fja.ʔo] *PF* znw. *tireafya'o* (c.w. van **tirea ziel** en **fya'o pad**)
- zien (fysiek):** [ʔs.ɛ.'ʔ.a] *PF* wwo. *tse'a*
- zij:** [aj.'fo] or [ʔaj.'fo] *PF* vnw. *ayfo* (afgeleid van **po hij, zij**)
- zij:** [fo] *PF* vnw. *fo* (afgeleid van **ay+** (meervoud, *ay-* vervalt door lenitie) en **po hij, zij**)
- zij (geen meervoudsvorm: gebruik (ay)fo):** [po.'ɛ] *PF* vnw. *poe* (afgeleid van **po hij, zij**)
- zij, die twee:** [mɛ.fo] *PF* vnw. *mefo* (afgeleid van **me+** twee en **po hij, zij**)
- zij, hij:** [po] *PF* vnw. *po*
- zijn (existentieel):** [l-u] *PF* wwn., wwsn. *lu* (existentieel werkwoord) (geeft bezit aan met datief van bezitter)
- zijn (plaats):** [t-okʔ] *PF* wwo. *tok*
- zijn eigen, haar eigen, diens eigen:** [snɛ.'jæ] *PF* voornaamw. *sneyä* (afgeleid van **sno zijn zelf, haar zelf, diens zelf**)
- zijn zoals het hoort, gezond zijn, goed functioneren:** [z-o] *PF* wwn. *zo*
- zingen:** [ʔwaj 's-i] *PF* wwn. *way si* (afgeleid van **way lied**)
- zingen (r«eyk»ol muziek maken, laten zingen (poetisch)):** [ʔ-ol] *PF* ww. *rol*
- zingen zonder worden, neuriën:** [t-ɪŋ lawr] *PF* wwn. *tìng lawr* (afgeleid van **lawr melodie**)
- zitten:** [h-ɛjn] *PF* wwn. *heyñ*
- zo (veel):** [fi.'t'an] *PF* bw. *fitxan* (afgeleid van **txan dit**)
- zo meteen, over een seconde:** [p'i.swaw.'aj] *PF* bijw. *pxisaway* (c.w. van **swaw moment** en **ay toekomstmarkering**)
- zo, in zoverre:** [ni.'ft'an] *PF* bijw. *nìftxan* (afgeleid van **fitxan zo, in zoverre**)
- zo, op die manier:** [ʔsa.'fja] *PF* vnw. *tsafya* (c.w. van **tsa-** die en **fya'o manier**)
- zoals wij (spreektaal [naj.'wɛŋ]):** [ni.aj.'wɛŋ] *PF* bw. *nìayoeng* (afgeleid van **ayoeng wij (inclusief)**)
- zoals wij weten (spreektaal [naw.'no.mum]):** [ni.aw.'no.mum] *PF* zinsdeel *nìawnomum* (afgeleid van «awn» wij en **omum weten**)
- zoals, gelijk aan:** [tɛŋ] *PF* vz. *teng*
- zodat:** [ftɛ] *PF* conj. *fte* (met de conjunctieve wijs in de afhankelijkheids clausule)
- zodat niet:** [ftɛ.kɛ] *PF* conj. *fteke* (c.w. van **fte zodat** en **ke niet**) (met conjunctief werkwoord in de afhankelijkheids clausule)
- zoeken:** [fw.ɛw] *PF* wwo. *fwew*
- zoenen, kussen:** [p-om] *PF* wwo. *pom*
- zoet:** [ka.'lin] *PF* bvnw. *kalin*
- zon:** [ʔsaw.kɛ] *PF* znw. *tsawke*
- zondag:** [tr.'ʔaw.vɛ] *PF* znw. *trr'awve* (c.w. van **trr dag** en **'awve eerste**)
- zonder:** [ʔlu.kɛ] *PF* vz. *luke-*
- zonder genoeg energie, lethargisch, lui:** [ŋoŋ] *PF* bijw. *ngong*
- zonder kleding, naakt:** [luk.'pɛŋ] *PF* bijv.nw. *lukpen* (c.w. van **luke zonder** en **pen kleren (meervoud)**)
- zonder stoppen, voortdurend:** [ni.kɛ.'ftaŋ] *PF* bijw. *nìlkeftang* (c.w. van **luke zonder** en **ftang stoppen**)
- zonder twijfel, vertrouwend:** [ni.'mal] *PF* bijw. *nìmal* (afgeleid van **mal betrouwbaar**)

- zonder waarschuwing, plotseling:** [t̥sɪk] _{PF} bijw. *tsìk*
- zonsondergang:** [t'on.ʔoŋ] _{PF,Pr} znw. *tx-on'ong* (c.w. van **txon** *nacht* en **'ong** *ontvrouwen*)
- zonsopgang, vroege ochtend:** [tr.ʔoŋ] _{PF} znw. *trr'ong* (c.w. van **trr** *dag* en **'ong** *ontvrouwen*)
- zoon:** [ʔi.tan] _{JC,PF} znw. *'itan*
- zorg:** [sɲum] _{PF} znw. *sngum*
- zorgelijk:** [ni.'sɲum] _{PF} bijw. *nìsngum* (afgeleid van **sngum** *zorgen maken*)
- zouden:** [sweɟ.lu] _{PF} ww. *sweylu* (afgeleid van **swey** *beste* en **lu** *is*)
- zoveel als, gelijk aan:** [kɛŋ] _{PF} bijw. *keng*
- zulk (een):** [na.fi.ʔu] _{PF} bijw. *naft'u* (c.w. van **na** *als* en **fi'u** *dit*)
- zus:** [t̥smu.kɛ] _{PF} znw. *tsmuke* (afgeleid van **tsmuk** *broer/zus*)
- zus, broer:** [t̥smuk.tu] _{PF} znw. *tsmuktu* (afgeleid van **tsmuk** *broer/zus*)
- zwaar (fysiek gewicht):** [ku.ʔup] _{PF} bijw. *ku'up*
- zwaar, moeilijk:** [ʔæ.zɪk] _{PF} bvnw. *ngäzìk*
- zwak:** [mɛjp] _{PF} bvnw. *meyp*
- zware regen, stortbui:** [t'an.'tom.pa] _{PF} znw. *txantompa* (c.w. van **txan** *veel* en **tompa** *regen*)
- zwart:** [la.'jon] _{PF} bijw. *layon*
- zwart:** [la.'jom.pin] _{PF} znw. *layompin* (afgeleid van **layon** *zwart*)
- zwemmen:** [sl.ɛ.l.ɛ] _{PF} wwn. *slele*
- zwemmend, door te zwemmen:** [ni.'slɛ.lɛ] _{PF} bvnw. *nìslele* (afgeleid van **slele** *zwemmen*)
- zweven in de lucht:** [l.ɪŋ] _{PF} wwn. *lìng*